

POLSKIE TOWARZYSTWO TŁUMACZY
PRZYSIĘGLYCH I SPECJALISTYCZNYCH

TEPIS

25
LAT
1990-2015

BIULETYN

Polskiego Towarzystwa Tłumaczy
Przysięgłych i Specjalistycznych
TEPIS

nr 85

Zima 2016/2017

SPIS TREŚCI

BIULETYNU TEPIS NR 85

1.	Od redakcji	3
----	-------------------	---

KRONIKA PT TEPIS

2.	Podsumowanie Konferencji – XXX Warsztaty Przekładu	4
3.	Rozmowy z Ministerstwem Sprawiedliwości - prace Zespołu do przeglądu i oceny funkcjonowania ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego	23
4.	Nowe Wielkopolskie Koło PT TEPIS	29
5.	Repozytorium materiałów szkoleniowych PT TEPIS	30
6.	Laboratorium – Focus na tłumaczenie aktów stanu cywilnego	31
7.	Laboratorium PRINCIPIUM	31
8.	Laboratorium EXPERTUS – szkolenia Sekcji Angielskiej	32
9.	Laboratorium EXPERTUS – szkolenia Sekcji Niemieckiej	33
10.	Szkolenia Sekcji Włoskiej	36
11.	Szkolenia w Kołach Terenowych w roku 2016	37

WAŻNE PISMA/SPOTKANIA

12.	Ważne pisma	40
13.	Inscenizacja sprawy karnej - spotkanie ze studentami w ILS UW	45
14.	Bezprecedensowa inicjatywa Ambasady Rumunii w Warszawie	45

KONFERENCJE – BYLIŚMY, BĘDZIEMY, POLECAMY

15.	Medius Currens - Konferencja pt. „Tłumacz w kulturze. Kultura tłumaczenia”	47
16.	Dzień Tłumacza we Wrocławiu	49
17.	Konferencja pt. „Translating Europe Workshop”	50
18.	Konferencja Fundacji „Court Watch”	51
19.	II Konferencja Programu Koordynacji Zasobów Języków Europejskich	52
20.	Planowana konferencja i walne zgromadzenie Stowarzyszenia EULITA	58-59
21.	Planowany Kongres FIT w Brisbane, Australia	60

RYNEK TŁUMACZEŃ i VARIA

- 22. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1191..... 61
- 23. Obyczaj ważniejszy niż religia..... 50

PROBLEMY PRAKTYKI ZAWODOWEJ

- 24. Opinia prawna: Czy tłumacz przysięgły może pozwać policję o zapłatę wynagrodzenia za tłumaczenie i zaległe odsetki? 71
- 25. Problemy praktyki zawodowej tłumaczy przysięgłych 78

SPRAWY CZŁONKOWSKIE

- 26. Orientacyjne wolnorynkowe ceny za tłumaczenie 86
- 27. Gratulujemy tytułu nowym Członkom Ekspertom i Członkom Zwyczajnym ... 86
- 28. Witamy nowych Członków Nadzwyczajnych 86
- 29. Składka członkowska PT TEPIS 87
- 30. Liczba członków PT TEPIS 87
- 31. Tabela stawek wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego 88

***Koleżanki i Koledzy,
Drodzy Członkowie PT TEPIS!***

Przekazujemy Państwu kolejny numer Biuletynu, w którym zdajemy relację z naszych działań prowadzonych od czerwca 2016 r. W kronice znajdziecie Państwo podsumowanie dorocznej Konferencji PT TEPIS – XXX Warsztatów Tłumaczenia Prawniczego i Specjalistycznego, a także działalności szkoleniowej prowadzonej przez Kolegium Doskonalenia Zawodowego PT TEPIS w Warszawie i siedzibach Kół. Piszemy o nowej formie specjalistycznych szkoleń, nazwanych Laboratorium EKSPERTUS, którą Państwo zaakceptowaliście i wielu z Was chętnie w niej uczestniczy. Piszemy też o konferencjach, w których braliśmy udział, a także o Repozytorium Materiałów Szkoleniowych, które tworzymy z myślą o tych Członkach, którzy nie zawsze mogą uczestniczyć w konferencjach, repetytoriach, czy szkoleniach organizowanych przez nasze Towarzystwo. Przedstawiamy też opracowane specjalnie dla nas opinie prawne mec. Pawła Gugęły, który odpowiada na pytanie „Czy tłumacz przysięgły może pozwać Policję o zapłatę wynagrodzenia za tłumaczenie i zaległe odsetki?” oraz „Czy tłumacz podlega obowiązkom wynikającym z ustawy z 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę?”. Zarówno temat stosunku prawnego łączącego tłumacza przysięgłego z organami wymiaru sprawiedliwości, jak i ewentualne obowiązki z tytułu ww. zmiany ustawy uznaliśmy za bardzo ważne. Zdajemy relację z prac Zespołu do przeglądu i funkcjonowania ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego a także ważnych spotkań z innymi stowarzyszeniami STP, BST i LST, podczas których wspólnie wypracowaliśmy, a następnie przesłaliśmy do Ministerstwa Sprawiedliwości jeszcze w grudniu 2016 r. propozycję zmiany Rozporządzenia o stawkach wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego. Teraz mamy podstawę oczekiwać szybkiej ich realizacji przez przedstawicieli administracji rządowej.

Nadzieja, wytrwałość i odwaga, które towarzyszą nam przez całą IX kadencję nie opuszczą nas i w 2017 roku. U progu nowego roku życzymy Państwu i sobie przede wszystkim zmian, które zadowolą całą naszą grupę zawodową.

Zofia Rybińska
prezes PT TEPIS

**PODSUMOWANIE KONFERENCJI PT TEPIS
XXX WARSZTATY PRZEKŁADU PRAWNICZEGO I
SPECJALISTYCZNEGO
„Różnice kulturowe w aspekcie tłumaczenia specjalistycznego”**

PIERWSZY DZIEŃ OBRAD

Zasugerowanym przez członków tematem naszej październikowej konferencji, a jednocześnie XXX Warsztatów Przekładu Prawniczego i Specjalistycznego były „Różnice kulturowe w aspekcie tłumaczenia specjalistycznego”. Temat ten wpisał się w hasło przewodnie tegorocznego Międzynarodowego Dnia Tłumacza FIT- „Łącząc światy”. Konferencję uświetniła obecność wspaniałych prelegentów, którzy zechcieli podzielić się swoją wiedzą.

Obrady rozpoczął pan Jacek Wasik z Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce, wprowadzając nas w temat wielojęzycznej Europy. Przedstawił rolę tłumaczy w instytucjach unijnych i ich pracę oraz wyzwania stojące przed tłumaczami zatrudnianymi przez Dyрекcję Generalną ds. Tłumaczeń Pisemnych. Mówił też o narzędziach elektronicznych i tłumaczeniu maszynowym.

Kolejnymi prelegentami byli przedstawiciele polskich uczelni: Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Łódzkiego i Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.

Omawiając temat „Różnice kulturowe a przekład

w dobie globalizacji. Zderzenie kultur czy asymilacja”, dr hab. Joanna Dybiec-Gayer, profesor Uniwersytetu Pedagogicznego podkreśliła, że do “zwrotu kulturowego” w przekładoznawstwie przywiązuje się dużą wagę. Dotyczy to również refleksji naukowej nad przekładem elementów nacechowanych kulturowo, która wyrasta z rzeczywistych uwarunkowań pracy tłumacza. Profesor Dybiec-Gayer przeprowadziła analizę zagadnienia, jak mogą manifestować się różnice kulturowe w szeroko rozumianym przekładzie oraz w jakich kontekstach pojawiają się w pracy tłumacza.

Od lewej: Dorota Staniszewska-Kowalak (moderator sesji przedpołudniowej),
Lucja Biel, Jacek Wasik, Joanna Dybiec-Gayer, Aleksandra Matulewska

Dr hab. Aleksandra Matulewska, prof. UAM, wygłosiła referat pt. „*Tłumacz w matni terminologii specjalistycznej zanurzonej kulturowo*”. Zwróciła uwagę, że pełna analiza potencjalnych znaczeń tekstu przez tłumacza jest często trudna do osiągnięcia w obecnych realiach rynkowych, nie ułatwia tego zaobserwowany w ciągu ostatnich 2 dekad ogromny postęp w zakresie narzędzi dla tłumaczy i pomocy warsztatowych. Profesorka Matulewska omówiła złożoność procesu przekładu na przykładzie terminologii uwarunkowanej kulturowo i systemowo z różnych dziedzin życia. Prelegentka zilustrowała wielość wyzwań, przed jakimi stoi tłumacz praktyk, pracujący najczęściej pod presją czasu, przykładami z języka polskiego i angielskiego. W podsumowaniu podkreśliła, że nadrzędnym celem tłumacza specjalistycznego jest zapewnienie skutecznej komunikacji międzyjęzykowej pomiędzy nadawcą a odbiorcą komunikatu, przy czym wszelkie zaburzenia takiej komunikacji mogą mieć poważne konsekwencje.

Dr hab. Łucja Biel z Instytutu Lingwistyki Stosowanej, UW przedstawiła projekt „EUROLEKT”, którego celem jest zbadanie unijnej odmiany języka polskiego i jej wpływu na polszczyznę urzędową. Projekt ten prowadzi zespół badawczy pod kierunkiem dr hab. Łucji Biel w skład którego wchodzi obok Łucji Biel, Dariusz Koźbiał, Katarzyna Wasilewska i Julita Śmigielska. Zespół postawił sobie interesujące pytania badawcze: Jak eurolekt różni się od polszczyzny urzędowej?; Jak eurolekt jest zróżnicowany gatunkowo (akty prawne, orzeczenia, sprawozdania, urzędowe strony internetowe dla obywateli)? Jak na kształt eurolektu wpływa gatunek, język źródłowy, instytucjonalizacja procesu tłumaczenia, profil tłumacza oraz uniwersalia translatoryczne? oraz Jak zmienia się poakcesyjny język polski na tle języka przedakcesyjnego pod wpływem napływu tłumaczeń unijnych? Do tej analizy Zespół stosuje badanie korpusowe. Doktor Biel omówiła wiele ciekawych przykładów zmian i wynikające z przeprowadzonych analiz pierwsze wnioski. Zespół prowadzić będzie badania do 2018 r., a my będziemy starać się śledzić ten interesujący projekt i jego wyniki.

Drugą część sesji poświęconej komunikacji międzykulturowej rozpoczął prof. nadz. dr hab. Stanisław Goźdz-Roszkowski, prof. UŁ z Zakładu Translatoryki Instytutu Anglistyki Uniwersytetu Łódzkiego, koncentrując się na językowych i kulturowych aspektach wartościowania w uzasadnieniach orzeczeń sądowych. Omawiając funkcję i znaczenie uzasadnienia, poprzez porównanie struktury wyroku Sądu Najwyższego USA i wyroku polskiego Trybunału Konstytucyjnego, przybliżył nam aspekty wartościowania w dyskursie prawa. Rozważania oparł o dane pochodzące z prowadzonych badań korpusowych nad frazeologią zastosowaną w uzasadnieniach amerykańskich i polskich orzeczeń sądowych. W prelekcji omówił również kwestię wyrażania opinii w zdaniach odrębnych, które różnią się dość znacznie w zależności od systemu i kultury prawnej.

Przedmiotem szczególnej uwagi kolejnej prelegentki, dr hab. Iwony Anny Ndiaye, prof. UWM, była „Rola komunikacji międzykulturowej w procesie (samo) kształcenia tłumaczy specjalistycznych”. Prelegentka zaproponowała temat wyrastający zarówno ze sfery doświadczeń naukowych, jak i przekładowych. Swoje rozważania postanowiła usytuować w przestrzeni kompetencji międzykulturowej, zwracając uwagę na fakt, iż charakter wielokulturowy współczesnych społeczeństw jest wynikiem procesu globalizacji, co oznacza przenikanie się różnych modeli kulturowych. Różnice w obyczajach, poglądach, instytucjach prawnych i państwowych sprawiają, że w procesie tłumaczenia należy uwzględnić odpowiednie strategie translatorskie. Rozpatrując przekład jako formę komunikacji międzyjęzykowej, a tym samym międzykulturowej, autorka skoncentrowała się na roli aspektów kulturowych, zapewniających sprawną współpracę z przedstawicielami różnych kultur wraz ze zdolnością płynnej komunikacji w obcych językach niezbędnych w różnych sektorach zawodowych.

Popołudniową sesję dotyczącą komunikacji międzykulturowej zakończyło wystąpienie dr Agaty Wolarskiej, adiunkta w Zakładzie Komunikacji Międzykulturowej i Aksjolingwistyki Instytutu Językoznawstwa UAM. Wystąpienie zawierało propozycję spojrzenia na języki policentryczne/pluricentryczne z perspektywy przekładu, w tym przekładu specjalistycznego. Tłumacz, którego polem działania jest język policentryczny/pluricentryczny spotyka się z problematyką różnorodności kulturowej, społecznej, różnymi rozwiązaniami prawnymi i organizacją administracyjną na poszczególnych obszarach, objętych zasięgiem danego języka. Uwarunkowania te mają bezpośredni wpływ na warsztat pracy tłumacza i pojawianie się (specjalistycznych) *geolektów* w obrębie języka policentrycznego /pluricentrycznego. Prelegentka podkreśliła, że znajomość tych czynników oraz specjalistycznego zasobu leksykalnego obowiązującego na danym obszarze (kraju) warunkuje jakość tłumaczenia. Dr Wolarska omówiła wybrane przykłady hiszpańskich geolektów języka administracyjnego mających wpływ na stopień trudności tłumaczenia oraz przedstawiła wpływ *Traktatu o jednolitej ortografii języka portugalskiego z 1990* na tłumaczenia tego języka.

Pierwsza sesja konferencji była bardzo interesująca i inspirująca dzięki naszym wspaniałym prelegentom. Uwrażliwiali nas oni na elementy kulturowe podkreślając, że tłumacz pełni szczególnie istotną rolę pośrednika między narodami, językami, kulturami czy literaturami, funkcjonując jednocześnie w dwóch kulturach, dwóch systemach, czy światach. Powinien zatem stale uaktualniać swoją wiedzę.

Po raz pierwszy konferencja była tłumaczona na PJM (polski język migowy) przez wolontariuszki tłumaczki PJM, panią Magdę Schromową i Joannę Cieślińską pod „czujnym okiem”, prezes Stowarzyszenia Tłumaczy Polskiego Języka Migowego Aleksandry Kalaty-Zawłockiej.

Jak co roku konferencja była okazją do spotkania Prezesów Kół naszego Towarzystwa i przedstawicieli Prezesów Zarządów Kół, którzy wspierają w swych regionach Radę Naczelną i realizują cele statutowe naszego Towarzystwa.

Podczas drugiej części konferencji, zatytułowanej „Aktualności: Polska i Świat a PT TEPIS” staraliśmy się przekazać uczestnikom ważne informacje, wymieniać doświadczenia i odpowiadać na zadawane pytania. W panelu obok przedstawicieli Rady Naczelnej znaleźli

Od lewej: Zofia Rybińska, Marta Czyżewska, Dorota Staniszevska-Kowalak, Danuta Kierzkowska, Paweł Gugała, Joanna Miler-Cassino, Krystyna Kołodziej, Ewa Dmyterko (prawie niewidoczna, ale zasiadająca w panelu), Janusz Poznański

się Prezes Honorowa dr Danuta Kierzkowska i mecenas Paweł Gugąła. Ta część konferencji była okazją do dialogu i wymiany doświadczeń na tematy ważne dla nas tłumaczy.

Pierwszy dzień konferencji zakończyliśmy tradycyjnie - toastem hieronimkowym, łącząc się w ten sposób z międzynarodową społecznością tłumaczy, która kolejny raz obchodziła Międzynarodowy Dzień Tłumacza.

Opr. Zofia Rybińska

DRUGI DZIEŃ OBRAD

SEKCJA ANGIELSKA

XXX Warsztaty Przekładu Prawniczego i Specjalistycznego były nie lada wyzwaniem ze względu na dość teoretyczny, ale niezbędny dla wiedzy tłumacza wymiar tematu. Nasi prelegenci znakomicie wypełnili jednak postawione przed nimi zadanie.

Solidne podstawy teoretycznoprawnych uwarunkowań przekładu prawnego przedstawiła nam **dr Anna Jopek-Bosiacka** w swoim wykładzie „Teoria prawa a tłumaczenie. Perspektywa międzykulturowa”, wykazując jak istotny wpływ ma normatywność aktów prawnych na gramatyczną stronę aktu prawnego jako tekstu. Dr Anna Jopek-Bosiacka jest pracownikiem Instytutu Lingwistyki Stosowanej, będąc zarazem tłumaczem przysięgłym języka angielskiego i radcą prawnym. Podając konkretne przykłady, w bardzo umiejętny sposób pokazała nam jak dużą wagę ma elementarna wiedza teoretyczna dla naszych praktycznych działań.

W ten sposób dobrze przygotowani do tematu wysłuchaliśmy następnie prelekcji w języku angielskim "Cultural-legal sensitivities from the perspective of English civil law", którą przedstawił **dr Steve Terrett, LLB, LLM, PhD**, dyrektor i starszy wykładowca w Centrum Prawa Angielskiego i Europejskiego Wydziału Prawa i Administracji UW. W znanym już nam z innych wystąpień i specyficznym dla siebie żartobliwym stylu dr Terrett mówił o tym, że pojęcia prawne i terminologia mające określone znaczenia mogą po prostu nie istnieć w systemie prawnym języka docelowego, przyczyniając się do niezrozumienia wyrażanej treści. Zwrócił też uwagę słuchaczy na sposób tłumaczenia tekstów na język angielski, który nie będzie zniechęci odbiorcy do dalszego czytania.

Kolejny wykład w języku angielskim pt. "Killer insights - culture-bound evidence within the adversarial model of justice - theoretical analysis and practical considerations" przedstawiła pani **Ewa Sherwood, MA, MSc, NRPSI, PhD** student at QUB, English-Polish interpreter and translator, business facilitator and teaching assistant, trading as U-PuBLIC. W swojej prezentacji po przedstawieniu zarysu systemu prawa angielskiego, prelegentka mówiła o trudnościach i dylematach tłumacza w sądzie, wynikających z kulturowo uwarunkowanych zeznań świadków. Pokazała, w jaki sposób cechy tradycji common law warunkują rolę tłumaczy ustnych i status prawny ich przekładów.

Warsztaty zakończyła p. **Katarzyna Zajda**, absolwentka Wydziału Filologii Angielskiej Uniwersytetu Śląskiego (specjalizacja: tłumaczenia z języka angielskiego i niemieckiego) a zarazem tłumacz przysięgły języka angielskiego oraz członek zespołu tłumaczy w międzynarodowej instytucji finansowej. Pani Katarzyna Zajda specjalizująca się w terminologii finansowej, audytowej i ubezpieczeń przedstawiła nam temat: „Zagwozдки świata audytu czyli tłumacz w potrzasku dwuznacznych terminów”. W bardzo rzeczowy sposób przedstawiła wagę stosowania właściwej terminologii, „ponieważ użycie innego

terminu, który może wydawać się poprawny a nawet bliższy naszemu sercu, może całkowicie zmienić treść ustalenia audytowego, przekaz rekomendacji czy zapis opinii audytowej lub raportu z audytu. A taka zmiana w świecie finansów naprawdę może dużo kosztować...

W trosce o czas na dyskusję, podczas tych warsztatów zarezerwowaliśmy dla każdego prelegenta 60 minut, co obejmowało wystąpienie oraz czas na pytania uczestników. Tematy prezentacji okazały się jednak tak ciekawe, iż mimo wydłużonego czasu na szereg pytań prelegenci odpowiadali dopiero drogą elektroniczną.

Podsumowując, prezentacje pokazały, że „nie samą praktyką tłumacz żyje” i ważnym elementem w pracy tłumacza jest solidna podstawa teoretyczna oraz dogłębna znajomość aspektów kulturowych.

Dziękujemy wszystkim za udział, a osoby które nie mogły uczestniczyć w tych warsztatach zapraszamy serdecznie na kolejne. Zapraszamy również do zgłaszania swoich własnych propozycji wystąpień.

Do zobaczenia!

Opr. Ewa Dmyterko

SEKCJA AZJATYCKA

Od lewej: Yuki Horie, Teija Gumilar, Paulina Kozanecka, Paula Trzaskawka, Daria Zozula, Kyong-geun

Sekcja rozpoczęła się trzema wystąpieniami poświęconymi językowi i kulturze Japonii. Dr Yuki Horie wygłosiła dwa referaty, pierwszy pt. „Polsko-japońska ekwiwalencja w zakresie prawa patentowego” (którego współautorem był dr Maciej Kanert) oraz „Problem tłumaczenia polskich nazw własnych na japoński – *Marugozata* czy *Maugoziata*?”. W pierwszym wystąpieniu przeprowadziła analizę różnic między głównymi pojęciami japońskiego prawa patentowego i procedury patentowej a ich odpowiednikami w Polsce oraz zaproponował odpowiednią strategię translacyjną dla dokumentów związanych z odpowiednią procedurą. Kwestia ta jest nie tylko interesująca poznawczo, ale może mieć duże znaczenie praktyczne, ze względu na znaczący wzrost inicjatyw patentowych polskich naukowców i przedsiębiorstw w Japonii. Przedmiotem drugiego wystąpienia dr Yuki Horie była analiza problemów pojawiających się podczas tłumaczenia polskich nazw własnych na język japoński. Wynika to głównie z mylnego założenia fonetycznego tłumaczenia z języka polskiego na japoński, również z niepoprawnego założenia strategii onomastycznej języka docelowego. Autorka podjęła próbę zastosowania strategii tłumaczeniowych, które mogą być pomocne w przekładzie takich jednostek tłumaczeniowych. Następnie wystąpiła mgr Paula Trzaskawka z prezentacją pt. „Problemy tłumaczeniowe zaimków osobowych w języku japońskim”. Język japoński nie posiada zamkniętego zbioru zaimków osobowych w odróżnieniu od języka polskiego. Obserwacja

empiryczna jak i analiza literatury japońskiej, mangi, anime czy nawet japońskich reklam ukazuje wieloraki zasób japońskich zaimków, które należą do otwartego zbioru słów, używanych w funkcji zaimków osobowych. Z tego względu stanowi to nie lada wyzwanie dla tłumacza, ponieważ w języku polskim występuje zamknięty katalog zaimków. Aby wyrazić „ja” w języku polskim używamy tegoż „ja”, natomiast w języku japońskim „ja” można wyrazić na wiele sposobów. Taki stan rzeczy powodowany jest przede wszystkim honoryfikatywnością języka japońskiego.

Następny blok tematyczny poświęcony był językowi i kulturze Indonezji. Mgr Daria Zozula opowiedziała o różnicach kulturowych jako potencjalnym problemie tłumaczeniowym na przykładzie indonezyjsko-polskiego tłumaczenia audiowizualnego. Uwzględniając m.in. model pragmatycznego tłumaczenia zaproponowała tłumaczenie indonezyjskich terminów takich jak *Majelis Perwakilan Rakyat*, *Dewan Perwakilan Daerah*, *Kementrian Kebudayaan dan Pendidikan*, *Kementrian Agama* i innych na język polski i angielski. Dr Teija Gumilar wygłosił referat pt. „Metafora dotycząca kobiet w języku indonezyjskim – analiza i tłumaczenie na język polski.” W swym wystąpieniu przybliżył zagadnienie metafor związanych z kobietami oraz zaproponował ich tłumaczenie na język polski.

Po bloku indonezyjskim nastąpiła przerwa kawowa, podczas której uczestnicy panelu również wymieniali się spostrzeżeniami związanymi z tłumaczeniem z języków orientalnych na język polski. Po przerwie mgr Paulina Kozanecka przedstawiła referat pt. „Problem przekładu sygnatur chińskich orzeczeń sądowych na język polski”, dokonując analizy przykładowych sygnatur z wyroków wydawanych w latach 1999-2015, próby ich zdekodowania oraz prezentując propozycje ich tłumaczenia na język polski.

Obrady w Sekcji zakończyły się wystąpieniem moderatora Sekcji dr hab. Kyong-geun Oha, prof. UAM (współautorami prezentacji byli nieobecni dr hab. Aleksandra Matulewska prof. UAM oraz prof. dr Jong-seong Park (z Korea National Open University z Seulu), który zagłębił się w problemy przekładu kulturowo zanurzonej koreańskiej i polskiej terminologii. Omówił różnice kulturowe wynikające z religijnych i poza religijnych tradycji, dokonał przeglądu i porównania niektórych zwyczajów wietnamskich i ich polskich odpowiedników. Odrębność zwyczajów znajduje swoje odbicie w uregulowaniach prawnych, co w przypadku przekładu tekstów powoduje powstawanie dodatkowych trudności. Prezentacja stanowiła jedynie wstęp do dalszych badań, z uwagi na brak opracowań tego tematu, w literaturze polskiej.

Uczestnicy Sekcji jednogłośnie uznali obrady za owocne. Zauważono, że przekład specjalistyczny w ramach języków należących do różnych rodzin jest niezwykle skomplikowany i wymaga od tłumacza głębokiej znajomości kultury, tradycji i historii narodu. Bez tej wiedzy skuteczny komunikacyjnie przekład na inny język jest praktycznie niemożliwy.

Opr. Daria Zozula

SEKCJA FRANCUSKA

Warsztaty w Sekcji Francuskiej poprowadzili prelegenci z bogatym doświadczeniem w dyplomacji, administracji, w pracy akademickiej i korporacyjnej, w związku z czym prezentowane tematy wzbogacili przykładami z własnej praktyki. Pani Blanka Glogier-Osińska – tłumaczka przysięgła języka francuskiego i angielskiego z kancelarii Gide Loyrette Nouel rozpoczęła spotkanie od tematu pozornie banalnego dla tłumaczy przysięgłych i specjalistycznych, bo traktującego o popełnianych przez tłumaczy powtarzalnych błędach, wynikających m.in. z nieprzystawalności systemów prawnych, różnic w organizacji administracji w Polsce lub z błędnie przyswojonych szablonów tłumaczeniowych, np. *Wojewódzki Sąd Administracyjny*, to może być zarówno *le Tribunal de Voïvodie*, jak i *le Tribunal de Région/le Tribunal Régional*, a sołectwo możemy tłumaczyć jako *le village* lub *la commune*. Czy jednak Francuz zrozumie, gdy prezydenta miasta zatytułujemy *le président de la ville de ...*(nazwa miasta)? Czy może zrzęcznie zastosoować ekwiwalent zrozumiały dla Francuza, czyli *le maire de la ville de ...*(nazwa miasta)? Zapamiętamy również z podanych przykładów, żeby nie tłumaczyć aktualnie jako *actuel* lecz *d'actualité, à jour, valide, d'aujourd'hui*.

Odnosnie do przyswajania błędnych szablonów przez tłumaczy, dr Eryk Stachurski - pracownik naukowy UW - wraz z Ewą Betańską – magistrem prawa i tłumaczką, opracowali zbiór aktów stanu cywilnego w języku polskim i francuskim. Zbiór ten jest w fazie przygotowań do druku i powinien pojawić się w księgarniach na początku 2017 roku. Może w końcu wzorcowe dwujęzyczne dokumenty wyrugują powszechny dotąd błąd tłumaczy, którzy odpis skrócony aktu urodzenia tłumaczą jako *extrait abrégé d'acte de naissance*, gdy tymczasem mamy do wyboru odpis zupełny aktu urodzenia = *copie intégrale* lub odpis skrócony = *extrait*.

Pani Małgorzata Sakwerda przybliżyła nam instytucję europejskiego nakazu aresztowania, po czym powagę na sali rozładowała, dzieląc nas na grupy ze sprawnością godną drużyny drużynowej i zadając pracę domową – tłumaczenie wyznaczonych fragmentów europejskiego nakazu aresztowania.

Wystąpienie pana Patricka Monoda-Gayraud dotyczyło funkcjonowania francuskiego sądownictwa karnego. Cofnęliśmy się na chwilę do czasów monarchii francuskiej, żeby zrozumieć, dlaczego posługujemy się terminem magistrature assise w stosunku do sędziów, a terminem magistrature débout w stosunku do prokuratorów.

Bez wątpienia najwięcej egzotyki wprowadziła w nasze warsztaty pani dr Yuki Horie z UAM, bo wciąż jeszcze Kraj Kwitnącej Wiśni wzbudza ciekawość. W ojczyźnie pani Horie na dokumentach nie składa się własnoręcznego podpisu jak w Europie, ale każdy japoński obywatel ma obowiązek posiadać własną pieczętkę z podpisem i posługiwać się nią w sprawach prywatnych i urzędowych. Pieczętki do zwykłych dokumentów nazywają się hanko, natomiast pieczętki używane przy ważnych transakcjach nazywają się inkan, są oficjalnie rejestrowane i zaopatrzone w certyfikat państwowy. Pewnie nie wiedzieliśmy, że japoński kodeks cywilny opiera się na Kodeksie Napoleona, tak jak i polski. Tak więc pomimo różnic kulturowych, nasze kraje posiadają wspólną bazę prawną w sprawach cywilnych.

Opr. Małgorzat Kałuża

SEKCJA HISPZAŃSKA

Podczas tegorocznej Konferencji PT TEPIS – XXX Warsztatów Przekładu Prawniczego i Specjalistycznego Sekcja Hiszpańska była reprezentowana zarówno pierwszego dnia, jak i drugiego.

Podczas sobotniej sesji plenarnej, w sesji komunikacji międzykulturowej, wystąpiła dr Agata Wolarska-Sobocińska z UAM. Tematem jej wystąpienia była „Problematyka translacji języków policentrycznych na przykładzie języka hiszpańskiego”.

Niedzielne obrady, już w gronie Sekcji Hiszpańskiej, zostały podzielona na dwie części.

W pierwszej dr Pablo de la Fuente de Pablo przybliżył zebrany systemy sądownictwa Hiszpanii i Meksyku, dokonując ich porównania i wskazując na wyzwania dla tłumacza wynikające z ogromnej fragmentaryzacji politycznej społeczności hiszpańskojęzycznej: dwadzieścia państw, w których hiszpański jest językiem urzędowym, a co za tym idzie, dwadzieścia systemów prawa, struktur wymiaru sprawiedliwości etc.

W drugiej części obrad Sekcji dzięki mgr Anecie Kubańskiej przyjrzelśmy się tłumaczeniu tekstów z dziedziny prawa karnego. Zgodnie z tematem przewodnim konferencji również w tym przypadku prezentacja była prowadzona w ujęciu porównawczym, przy czym tym razem skupiliśmy się na prawie polskim i hiszpańskim. Nie zabrakło ciekawostek i smaczków językowych.

Prelegentka, opierając się na swoim doświadczeniu wyniesionym z badań naukowych dotyczących problematyki terroryzmu w Hiszpanii w kontekście zamachów z 11 marca, przybliżyła również uczestnikom tematykę i słownictwo dot. terroryzmu, kwestii niestety bardzo aktualnej w dzisiejszym świecie.

Opr. Ewa Piskorska-Urbańczyk

SEKCJA NIEMIECKA

W ramach w Sekcji Niemieckiej uczestnicy mogli wysłuchać pięciu wystąpień. Dr **Karolina Kęsicka** (Poznań) poruszyła problematykę „Zwrotów nieostrych w niemieckim i polskim języku prawnym w świetle aspektów kulturowych”. Referentka skoncentrowała się na specyfice pojęć niedookreślonych i niejednokrotnie zamierzonej przez prawodawcę semantycznej nieostrości i otwartości pojęć, co w połączeniu ze specyfiką kulturową odsyłającą do norm pozaprawnych (moralnych, obyczajowych, systemów wartości) może skutkować brakiem pewności tłumacza, do jakich konkretnie norm pojęcie się odwołuje. Osiągnięcie precyzji tłumaczenia staje się wówczas problemem. Dlatego, idąc za radą prelegentki, należy także w tłumaczeniu zachować nieostrość, by nie doprowadzić do niezamierzonego przez ustawodawcę dokonkretyzowania znaczenia terminu.

Mgr **Krystyna Kołodziej** (Zakopane) skupiła się na „Różnicach językowych między Niemcami, Austrią i Szwajcarią w kontekście różnic kulturowych między tymi krajami”. W prezentacji przedstawione zostały liczne przykłady ilustrujące zróżnicowanie języka niemieckiego w obszarze leksykalnym, morfologicznym czy semantycznym (teutonizmy, austriacyzmy, helwetyzmy). Omówienie różnych odmian języka niemieckiego posłużyło prelegentce do przedstawienia różnic kulturowych w komunikowaniu się w tych krajach (min. rzeczowość, komunikacja bezpośrednia, wyraźna struktura wypowiedzi i jasne sformułowania w Niemczech; komunikacja pośrednia, unikanie konfliktów, tytułowanie w Austrii; nadzwyczajna uprzejmość, komunikacja pośrednia, powściągliwość i tworzenie konsensusu w Szwajcarii).

„Tłumacz sądowy – pośrednik kulturowy w postępowaniu karnym” to temat wystąpienia dr **Karoliny Nartowskiej** (Wiedeń), która omówiła ramy działania translatorskiego oraz

rolę tłumacza na sali sądowej. Działalność translatorską w praktyce prelegentka zilustrowała autentycznymi przykładami z rozpraw karnych przed sądem austriackim i polskim. W referacie dr Nartowska podkreśliła, że tłumacz odpowiedzialny jest nie tylko za pośrednictwo językowe, ale także za pośrednictwo kulturowe. W celu umożliwienia skutecznej komunikacji tłumacz powinien zatem dołożyć wszelkich starań, aby jego pośrednictwo przebiegało nie tylko na płaszczyźnie językowej, ale także na płaszczyźnie kulturowej.

Dr **Joanna Krzywda** (Częstochowa) wygłosiła referat pt. „Odmienność w przekładzie ustnym. Tłumacz w zderzeniu polskiej i niemieckiej kultury biznesowej” oparty na własnych doświadczeniach oraz przykładach zaczerpniętych z innych publikacji (min. „Polen und Deutsche: Verschiedene Mentalitäten - gemeinsamer Erfolg” E. Grünefeld oraz „Polacy i Niemcy: stereotypy i uprzedzenia czy różnice kulturowe?” B. Helbig-Mischewski. Uczestnicy warsztatów mogli się dowiedzieć, w jak nietypowych sytuacjach przychodzi tłumaczowi wykonywać pracę, jak może wybrnąć z opresji i zadbać o dobry klimat rozmów w trudnych sytuacjach.

Obrady w Sekcji Niemieckiej zamykała prezentacja dr **Marty Czyżewskiej** (Warszawa/Raszyn) pt. „*Polnische Wirtschaft* i *schöne Polin* – o polsko-niemieckiej historii i stereotypach”, w której autorka omówiła kontakty polsko-niemieckie na przestrzeni kilkuset lat, wzajemne postrzeganie się sąsiadów i charakterystyczne dla danych czasów motywy i stereotypy, które często krążą w obiegowej opinii, ale nie zawsze znane są okoliczności ich powstania.

Opr. Marta Czyżewska

SEKCJA ROSYJSKA

Obrady w Sekcji Rosyjskiej rozpoczął dr Sergiusz Chwatow, autor i współautor szeregu podręczników i słowników języka rosyjskiego, omówieniem tematu: „Język rosyjski w biznesie jako marka towarowa”. Dr Chwatow rozpatrywał właściwości współczesnego języka rosyjskiego jako środka komunikacji biznesowej w warunkach „marketyzacji” życia i świadomości społecznej. Szczególną uwagę poświęcił pojęciu „brand” w ujęciu marketingowym i kulturologicznym, w szczególności „brandowemu” sposobowi organizacji kultury i komunikacji masowej.

Kolejny prelegent, mgr Lech Piotr Pieczyński, przedstawił swoje poszukiwania terminologiczne w dostępnych słownikach oraz w zasobach Internetu, dotyczące tłumaczenia słowa *dopalacze*. Stwierdził, że tłumaczenie słów należących do narkotykowego slangu, następuje z wieloma trudnościami w związku z niezwykle dynamicznym rozwojem tego typu leksyki. Wystąpienie swoje zatytułował: „Jeszcze raz o tłumaczeniu słowa *dopalacze* i innych określeniach należących do slangu narkotykowego”. Omawiając trudności związane z przetłumaczeniem słowa *dopalacze* odniósł się do nazw określających tę substancję psychoaktywną w innych językach. Jego poszukiwania są próbą usystematyzowania słownictwa należącego do narkotykowego slangu w języku polskim i rosyjskim.

O trudnościach w przekładzie nazw polskich i rosyjskich spółek prawa handlowego mówiła mgr Aleksandra Lizukow. Jej referat stanowił próbę podsumowania oraz możliwie pełnej analizy problemów związanych z przekładem nazw spółek wraz z oznaczeniem formy prawnej spółek i uwzględnieniem polskiego i rosyjskiego porządku prawnego. Podstawą

rozważań prelegentki były uregulowania prawne pozwalające na zastosowanie określonych rozwiązań translacyjnych, w szczególności sposobów latynizacji zapisu nazw w języku rosyjskim, bądź je wykluczające (m.in. stosowanie form pełnych oraz skróconych nazw, przekład form prawnych spółek zagranicznych, a także ich oddziałów i przedstawicielstw), które zostały poparte przykładami praktycznymi. Pani Lizukow poświęciła wiele uwagi możliwym skutkom, w tym prawnym, które może wywołać wybór danej metody przekładu z uwzględnieniem potrzeb obrotu prawnego dokumentów.

Obrady w Sekcji Rosyjskiej zakończone zostały wystąpieniem mgr Urszuli Deji, która omówiła „Stereotypy w ujęciu interdyscyplinarnym”. Wystąpienie dotyczyło analizy czynników wpływających na postrzeganie języka obcego, ze szczególnym uwzględnieniem pary roboczej polski-rosyjski. Prelegentka odniosła się do stereotypu w kontekście języka, komunikacji społecznej i międzykulturowej oraz z perspektywy takich dyscyplin, jak psycholingwistyka, socjolingwistyka czy etnolingwistyka.

Opr. Edward Szędziorz

SEKCJA WŁOSKA

Zaplanowane na drugi dzień konferencji obrady Sekcji Włoskiej rozpoczął jej przewodniczący, dr Łukasz Jan Berezowski, adiunkt w Zakładzie Italianistyki Uniwersytetu Łódzkiego, który wygłosił referat poświęcony różnicom kulturowym w przekładzie z zakresu włoskiego prawa karnego. Dr Berezowski zwrócił uwagę na problemy związane z tłumaczeniem terminów bezekwiwalentowych (*preterintenzione*, kontratyp, prywatny akt

oskarżenia), przedstawiając możliwe propozycje rozwiązań dylematów translatorskich. Drugim mówcą była mgr Małgorzata Jakóbczyk (italianistka i pracownik sektora ubezpieczeniowego), która zapoznała uczestników z systemem ubezpieczeń społecznych II i III filaru we Włoszech oraz przedstawiła propozycje przekładu bardziej skomplikowanych terminów. W drugiej części panelu mgr Katarzyna Kowalik, doktorantka w Zakładzie Italianistyki UŁ, wygłosiła referat poświęcony problemom w przekładzie tekstów humanistycznych, rozumianych w tym kontekście jako dyskurs specjalistyczny (z zakresu nauk społecznych, historycznych i literackich). Obrady zakończyła dr Dominika Michalak, adiunkt w Instytucie Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej UW, która w swoim wystąpieniu poruszyła problemy dotyczące przekładu włoskiego języka technicznego w ujęciu praktycznym (tłumaczenia ustne środowiskowe).

Opr. Łukasz Jan Berezowski

KONFERENCJA PT TEPIS
XXX WARSZTATY PRZEKŁADU PRAWNICZEGO I SPECJALISTYCZNEGO
„Różnice kulturowe w aspekcie tłumaczenia specjalistycznego”

sala im. S. B. Lindego Biblioteka UW, Warszawa, ul. Dobra 56/66

i sale ILS, Warszawa, ul. Dobra 55

8 - 9 października 2016 r.

PROGRAM KONFERENCJI

SOBOTA, 8 października 2016 r., budynek BUW, sala im. S. B. Lindego

10:00 – 11:00 Rejestracja

11:00 - 18:30 **SESJA PLENARNA**, BUW, sala im. S. B. Lindego
*tłumaczona na PJM przez członków Stowarzyszenia Tłumaczy Polskiego Języka
Migowego*

11:00 - 11:15 Otwarcie

*Sesja komunikacji międzykulturowej – prowadzenie dr Edward Szędzielorz,
dr Mieczysław Żochowski*

11:15 - 11:45 **mgr Jacek Wasik** – Komisja Europejska, Przedstawicielstwo w Polsce -
Wielojęzyczna Europa

11:45 - 12:15 **dr hab. Joanna Dybiec-Gajer, prof. UP** - *Różnice kulturowe a przekład w dobie
globalizacji. Zderzenie kultur czy asymilacja*

12:15 - 12:45 **dr hab. Aleksandra Matulewska, prof. UAM** - *Tłumacz w matni terminologii
specjalistycznej zanurzonej kulturowo*

12:45 - 13:15 **dr hab. Łucja Biel, UW** - *Eurolekt - unijna odmiana języka polskiego i jej wpływ na
polski język prawny*

13:15 - 13:40 Dyskusja

13:40 - 14:30 Przerwa na obiad

14:30-15:00 **Prof. nadz. dr hab. Stanisław Goźdz-Roszkowski, prof. UŁ** - *Językowe i kulturowe
aspekty wartościowania w uzasadnieniach orzeczeń sądowych*

15:00-15:30 **dr hab. Iwona Anna Ndiaye, prof. UWM** – *Rola komunikacji międzykulturowej w
procesie (samo)kształcenia tłumaczy specjalistycznych*

15:30-16:00 **dr Agata Wolarska-Sobocińska, UAM** - *Problematyka translacji języków
policentrycznych*

16:00 - 16:30 Dyskusja

16:30 - 17:00 Przerwa na kawę

*Sesja aktualności: Polska i Świat a PT TEPIS – prowadzenie mgr Dorota
Staniszewska-Kowalak*

17:00 - 17:30 *Wyniki badania ankietowego PT TEPIS dot. statusu, doskonalenia zawodowego i
problemów związanych z wykonywaniem zawodu tłumacza przysięgłego*

17:30 - 18:00 *Prace Zespołu do przeglądu i oceny funkcjonowania ustawy o zawodzie tłumacza
przysięgłego*

18:00 - 18:30 *Panel: Problemy tłumaczy - pytania i odpowiedzi*

około
18:30-19:00 **Toast hieronimkowy**

PROGRAM WARSZTATÓW

NIEDZIELA, 9 października 2016 r., sale ILS UW

SEKCJA ANGIELSKA – mgr Ewa Dmyterko sala 1.008 aula, poziom 1

- 9.30 - 10.30 dr Anna Jopek-Bosiacka
Teoria prawa a tłumaczenie. Perspektywa międzykulturowa
- 10.30– 11.30 dr S. Terrett LLB, LLM, PhD
Cultural-legal sensitivities from the perspective of English civil law
- 11.30– 12.00 Przerwa na kawę
- 12.00 –13.00 Ewa Sherwood, MA MSc, NRPSI
Killer insights - culture-bound evidence within the adversarial model of justice
- theoretical analysis and practical considerations
- 13:00-14:00 mgr Katarzyna Zajda
Zagwozдки świata audytu czyli tłumacz w potrzasku dwuznacznych terminów

SEKCJA AZJATYCKA – prof. Kyong-geun Oh sala 2.016, poziom 2

- 9:00 - 9:30 dr Maciej Kanert, dr Yuki Horie
Polsko-japońska ekwiwalencja w zakresie prawa patentowego
- 9:30 -10:00 dr Yuki HORIE
Problem tłumaczenia polskich nazw własnych na japoński – *Marugozata* czy *Maugozata* ?
- 10:00 -10:30 mgr Paula Trzaskawka
Problemy tłumaczeniowe zaimków osobowych w języku japońskim
- 10:30-11:00 mgr Daria Zozula
Różnice kulturowe jako potencjalne problemy tłumaczeniowe na przykładzie tłumaczenia audiowizualnego indonezyjsko-polskiego
- 11:00 –11:30 Przerwa na kawę
- 11:30- 12:00 dr Teija Gumilar
Problematyka przekładu terminologii z zakresu wzornictwa w aspekcie porównawczym polsko-indonezyjskim
- 12:00:12:30 mgr Paulina Kozanecka
Problem przekładu sygnatur chińskich orzeczeń sądowych na język polski
- 12:30 –13:00 mgr Bogdan Nowicki
Problemy przekładu wietnamskiej terminologii prawniczej zanurzonej kulturowo
- 13:30-14:00 dr hab. Aleksandra Matulewska, prof. UAM
dr hab. Kyong-geun Oh, prof. UAM
prof. dr Jong-seong Park (Korea National Open University)
Problemy przekładu koreańsko-polskiego terminologii zanurzonej kulturowo

SEKCJA FRANCUSKA – mgr Małgorzata Kałuża sala 01.075, poziom -1

- 9.30-10.30 mgr Blanka Glogier-Osińska
Uwarunkowania prawno-kulturowe w przekładzie z języka francuskiego i na język francuski – często spotykane błędy
- 10.30-11.30 mgr Małgorzata Sakwerda
Europejski nakaz aresztowania
- 11.30-12.00 Przerwa na kawę
- 12.00-13.00 Patrick Monod-Gayrou
Justice pénale française et polonaise – différences des systèmes pénaux
- 13.00-13.30 dr Yuki Horie we współpracy z mgr Pauliną Nowak-Korcz
„Terminologia związana z tłumaczeniem pełnomocnictwa w prawie polskim francuskim i częściowo japońskim
- 13.30-14.00 dr Eryk Stachurski
La genese, la methodologie de la rédaction d'un nouveau recueil d'actes d'Etat civil polonais et français

SEKCJA HISPZAŃSKA – mgr Ewa Urbańczyk-Piskorska sala 2.018, poziom 2

- 9:30 – 10:30 dr Agata Wolarska-Sobocińska
Uwarunkowania kulturowe w przekładzie ustnym z języka hiszpańskiego i na język hiszpański
- 10:30 – 11:30 dr Pablo de la Fuente de Pablo: Dura lex, sed lex: la planta judicial como problema para el traductor. Bosquejo comparativo entre España y Mexico
- 11:30 – 12:00 Przerwa na kawę
- 12:00 – 13:00 mgr Aneta Diana Kubańska
Tłumaczenie tekstów z dziedziny prawa karnego - zagrożenia i wyzwania
- 13:00 – 13:30 Dyskusja – wymiana doświadczeń

SEKCJA NIEMIECKA - dr Marta Czyżewska sala 01.082, poziom -1

- 9:30 – 10:30 dr Karolina Kęsicka
Zwroty nieostre w niemieckim i polskim języku prawnym w świetle aspektów kulturowych
- 10:30 – 11:30 mgr Krystyna Kołodziej
Różnice językowe między Niemcami, Austrią i Szwajcarią w kontekście różnic kulturowych między tymi krajami
- 11:30 - 12:00 Przerwa na kawę
- 12:00 12:45 dr Joanna Krzywda
Odmienność w przekładzie ustnym. Tłumacz w zderzeniu polskiej i niemieckiej kultury biznesowej
- 12:45 – 13:15 dr Karolina Nartowska
Tłumacz sądowy - pośrednik kulturowy w postępowaniu karnym

12:45 – 14:00 dr Marta Czyżewska
Polnische Wirtschaft i schöne Polin – o polsko-niemieckiej historii i stereotypach

SEKCJA ROSYJSKA – dr Edward Szędzielorz sala 01.078, poziom -1

9:30-10:30 dr Sergey Khvatov
Русский язык делового общения как товарный бренд

10:30- 11:30 mgr Lech Piotr Pieczyński
Ещё раз о переводе слова „дизайнерские наркотики” и других определений, принадлежащих к наркотическому аргю

11:30 – 12:00 Przerwa na kawę

12:00-13:00 mgr Aleksandra Lizukow
Nazwy polskich i rosyjskich spółek prawa handlowego i trudności z ich przekładem

13:00-14:00 mgr Urszula Deja
Stereotypy w ujęciu psycholingwistycznym

SEKCJA WŁOSKA – dr Łukasz Jan Berezowski sala 01.077, poziom -1

9:30-10:30 dr Łukasz Jan Berezowski
Różnice prawno-kulturowe na przykładzie włoskiego i polskiego kodeksu karnego: próba konwergencji terminologicznej

10:30-11:30 mgr Małgorzata Jakóbczyk
Włoski system ubezpieczeń emerytalnych II i III filaru: problemy tłumaczeniowe

11:30 – 12:00 Przerwa na kawę

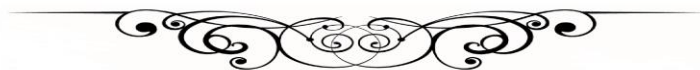
12:00- 13:00 mgr Katarzyna Kowalik
Tłumaczenie języka naukowego: cechy tekstów historycznych i literackich

13:00-14:00 dr Dominika Michalak
Dylematy tłumacza. Ustne i pisemne tłumaczenia techniczne

WARUNKI UCZESTNICTWA

WPISOWE: 250 zł dla członków PT TEPIS, studentów i pracowników ILS UW
300 zł dla tłumaczy PSBT
330 zł dla niezrzeszonych
135 zł za udział w sesji plenarnej członków STPJM

WPISOWE obejmuje:
udział w sesji plenarnej
udział w sekcjach językowych
materiały konferencyjne
przerwy kawowe
toast hieronimkowy
prelegenci zwolnieni z wpisowego

NEGOCJACJE W MINISTERSTWIE SPRAWIEDLIWOŚCI - ZESPÓŁ DO PRZEGLĄDU I OCENY FUNKCJONOWANIA USTAWY O ZAWODZIE TŁUMACZA PRZYSIĘGŁEGO

Geneza Zespołu do przeglądu i oceny funkcjonowania ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego, skład osobowy, powstanie Zespołu oraz obrady wcześniejszych posiedzeń Zespołu zostały opisane w Biuletynie nr 84/2016. Od tamtego czasu Zespół kontynuował prace – odbyły się kolejne 4 posiedzenia Zespołu: w dniach 18 maja, 29 września, 9 listopada oraz 7 grudnia 2016 r. Termin najbliższego posiedzenia w 2017 roku nie został jeszcze ustalony.

Rozmowy w czerwcu i na jesieni poświęcone były zmianie przepisów w zakresie egzaminu na tłumacza przysięgłego oraz postulatom włączenia tłumaczy języka migowego do ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego. W rozmowach na zaproszenie Ministerstwa Sprawiedliwości uczestniczyli przedstawiciele Stowarzyszenia Tłumaczy Polskiego Języka Migowego – prezes Stowarzyszenia dr Aleksandra Kalata-Zawłocka, przedstawiciele Polskiej Rady Języka Migowego – prof. Bogdan Szczepankowski i Piotr Wojda oraz przedstawicielki Polskiego Związku Głuchych, Centrum Edukacyjnego Języka Migowego - Agnieszka Otlowska oraz Bożena Kunat. Kwestia włączenia tłumaczy migowych do ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego jest szczególnie istotna dla Ministerstwa Sprawiedliwości bowiem stała się przedmiotem interpelacji poselskich.

Ostatnie posiedzenie poświęcone było omówieniu kwestii podwyżek i zmiany wynagrodzeń dla tłumaczy przysięgłych. Posiedzenie w Ministerstwie poprzedzone było spotkaniem negocjujących stowarzyszeń oraz wypracowaniem wspólnych postulatów, złożonych następnie w formie pisemnej na ręce Dyrektora Karola Dąka, Przewodniczącego Zespołu do przeglądu i oceny funkcjonowania ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego. Jest to więc stanowisko poniekąd kompromisowe, uwzględniające interesy wszystkich stowarzyszeń tłumaczy:

Projekt zmian w ROZPORZĄDZENIU MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego

**PROJEKT OPRACOWANY WSPÓLNIE PRZEZ STOWARZYSZENIA
TŁUMACZY BIORĄCE UDZIAŁ W PRACACH ZESPOŁU:
TEPIS, STP, BST i LST,
16.12.2016 roku**

Brzmienie obowiązujące	Propozycje zmian
(Dz. U. z dnia 26 stycznia 2005 r. Nr 15, póź.131 i Dz. U. z 2007 r. Nr 41, póź. 265)	
Na podstawie art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 25 listopada 2004 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego (Dz. U. Nr 273, póź. 2702) zarządza się, co następuje:	

§ 1. Rozporządzenie określa stawki wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego, wykonane na żądanie sądu, prokuratora, Policji oraz organów administracji publicznej.	Tu proponujemy dodać: Wynagrodzenie obejmuje również koszty związane z kształceniem i doskonaleniem zawodowym tłumaczy przysięgłych, zapewnieniem odpowiedniego warsztatu pracy, koszty przygotowania do wykonania danej czynności tłumacza przysięgłego oraz koszty administracyjne.
§ 2. 1. Stawki wynagrodzenia tłumacza przysięgłego za sporządzenie poświadczanego tłumaczenia wynoszą: 1) za stronę tłumaczenia na język polski: a) z języka angielskiego, niemieckiego, francuskiego i rosyjskiego - 23 zł, b) z innego języka europejskiego i z języka łacińskiego - 24,77 zł, c) z języka pozaeuropejskiego posługującego się alfabetem łacińskim - 30,07 zł, d) z języka pozaeuropejskiego posługującego się alfabetem niełacińskim lub ideogramami - 33,61 zł; 2) za stronę tłumaczenia z języka polskiego: a) na język angielski, niemiecki, francuski i rosyjski - 30,07 zł, b) na inny język europejski i na język łaciński - 35,38 zł, c) na język pozaeuropejski posługujący się alfabetem łacińskim - 40,69 zł, d) na język pozaeuropejski posługujący się alfabetem niełacińskim lub ideogramami - 49,54 zł. 2. Za sporządzenie tłumaczenia - na wniosek zlecającego - w dniu zlecenia oraz w postępowaniu przyspieszonym stawki określone w ust. 1 podwyższają się o 100%.	Proponujemy podział na następujące grupy językowe i dostosowanie stawek do aktualnej sytuacji: 1) Stawki wynagrodzenia tłumacza przysięgłego za sporządzenie poświadczanego tłumaczenia wynoszą: za stronę tłumaczenia na język polski/na język obcy: a) z / na język angielski, niemiecki, francuski - 55/65 zł, b) z / na inny język europejski i język łaciński - 60/75 zł, c) z / na język pozaeuropejski posługujący się alfabetem łacińskim - 65/85 zł, d) z / na język pozaeuropejski posługujący się alfabetem niełacińskim lub ideogramami - 75/105 zł; i wariant II - uproszczenie: jedna stawka za tłumaczenie w obie strony: a) z / na język angielski, niemiecki, francuski - 60 zł, b) z / na inny język europejski i język łaciński - 65 zł, c) z / na język pozaeuropejski posługujący się alfabetem łacińskim - 70 zł, d) z / na język pozaeuropejski posługujący się alfabetem niełacińskim lub ideogramami - 90 zł; Proponujemy zapis: 2. Za sporządzenie tłumaczenia – na wniosek zlecającego – w dniu zlecenia lub na kolejny dzień roboczy oraz w postępowaniu

	przyspieszonym stawki określone w ust. 1 podwyższa się o 100%. Proponujemy dodanie ustępu 3 i 4 w brzmieniu: 3. Maksymalna, docelowa norma pracy tłumacza wynosi 8 stron (1125 znaków) tłumaczenia dziennie. 4. Jeżeli wykonanie zlecenia wymaga przetłumaczenia 6-8 stron dziennie - „tłumaczenie w trybie pilnym”, wówczas stawki określone w ust. 1 podwyższa się o 50 %.
§ 3. Za tłumaczenia tekstów: 1) zawierających frazeologię i terminologię specjalistyczną; 2) sporządzonych pismem ręcznym lub przez wypełnienie pismem ręcznym drukowanych formularzy, z wyjątkiem tekstów sporządzonych pismem technicznym; 3) trudnych do odczytania ze względu na stopień zniszczenia lub uszkodzenia tekstu albo złą jakość kopii sporządzonej sposobem technicznym – stawki przewidziane w § 2 ust. 1 podwyższa się o 25%.	Proponujemy, doprecyzować punkt 1): 1)zawierających frazeologię i terminologię specjalistyczną, np. prawną, ekonomiczną, medyczną, techniczną i in.; zachować brzmienie punktu 2) i 3): 2) sporządzonych pismem ręcznym lub przez wypełnienie pismem ręcznym drukowanych formularzy, z wyjątkiem tekstów sporządzonych pismem technicznym; 3) trudnych do odczytania ze względu na stopień zniszczenia lub uszkodzenia tekstu albo złą jakość kopii sporządzonej sposobem technicznym – stawki przewidziane w § 2 podwyższa się o 25%. i dodać: 4) zawierających formularze, tabele, arkusze kalkulacyjne oraz tekstów wymagających zachowania określonej formy graficznej – stawki przewidziane w § 2 podwyższa się o 25%, 5) sporządzonych alfabetem współcześnie nieużywanym lub językiem archaicznym, żargonem lub dialektem – stawki przewidziane w § 2 podwyższa się o 50%. i ustęp 2 2. W przypadku występowania w jednym tekście dwóch lub więcej utrudnień określonych w paragrafie 3 równocześnie, podwyższenia stawek sumują się.

§ 4. Za sprawdzenie i poświadczenie tłumaczenia z języka obcego na język polski albo z języka polskiego na język obcy sporządzonego przez inną osobę wynagrodzenie wynosi 50% stawki przewidzianej za tłumaczenie, określonej w § 2.1. oraz za sporządzenie poświadczonego odpisu pisma w języku obcym wynagrodzenie wynosi 50% stawki przewidzianej za tłumaczenie, określonej w § 2 ust. 1.	Proponujemy zapis: § 4. Za sprawdzenie i poświadczenie tłumaczenia w danej kombinacji językowej sporządzonego przez inną osobę wynagrodzenie wynosi 50% stawki przewidzianej za tłumaczenie, określonej w § 2 oraz za sporządzenie poświadczonego odpisu pisma w języku obcym wynagrodzenie wynosi 50% stawki przewidzianej za tłumaczenie, określonej w § 2.
§ 5. Za sprawdzenie i poświadczenie odpisu pisma sporządzonego w danym języku obcym przez inną osobę wynagrodzenie wynosi 30% stawki przewidzianej za tłumaczenie określonej w § 2 ust. 1.	§ 5. Za sprawdzenie i poświadczenie odpisu pisma sporządzonego w danym języku obcym przez inną osobę wynagrodzenie wynosi 30% stawki przewidzianej za tłumaczenie określonej w § 2. Tu proponujemy dodać: § 5¹. Za sporządzenie każdego kolejnego poświadczonego egzemplarza tłumaczenia stawka za każdą stronę wynosi 10,- zł. § 5². Za przesłanie pliku tłumaczenia w formie skanu poświadczonego tłumaczenia wynagrodzenie wynosi 10,- zł za każdą stronę, jednak nie mniej niż 50,- zł za plik. § 5³. 1. Za sporządzenie tłumaczenia z zapisu audio lub audio-wideo wynagrodzenie wynosi 300% stawki za stronę wykonanego tłumaczenia, określonej w § 2.
§ 6. 1. Wynagrodzenie za tłumaczenie ustne za każdą rozpoczętą godzinę obecności tłumacza wynosi stawkę jak za stronę tłumaczenia określoną w § 2 ust. 1 i powiększoną o 30%, a w postępowaniu przyspieszonym o 100%. 2. Godziny obecności oblicza się od godziny, na którą tłumacz został wezwany, do godziny zwolnienia	Wnioskujemy o następujące zmiany w stawkach wynagrodzenia za tłumaczenie ustne: § 6. 1. Wynagrodzenie za tłumaczenie ustne za każdą rozpoczętą godzinę obecności tłumacza wynosi odpowiednio dla poszczególnych grup językowych: 120, 140, 160, 180 zł. 2. Godziny obecności oblicza się od godziny, na którą tłumacz został wezwany, do godziny zwolnienia. 3. Wynagrodzenia za tłumaczenie ustne w dniu zlecenia (w tym w postępowaniu przyspieszonym) oraz w godzinach od 20.00 do 8.00, w soboty, niedziele i w dni ustawowo wolne od pracy

	podwyższa się o 100% w stosunku do stawki określonej w ustępie 1. 4. Czas pracy tłumacza ustnego obejmuje także badanie akt w celu zapoznania się ze sprawą lub ustalenia ze zlecniodawcą zakresu tłumaczenia. Wynagrodzenie wynosi wówczas 50% stawki godzinowej za tłumaczenie ustne określonej w ust. 1, jednak nie mniej niż za dwie godziny. 5. W przypadku nieskorzystania z usług wezwanego tłumacza bez uprzedzenia w dniu zlecenia (stawiennictwo), tłumaczowi ustnemu przysługuje wynagrodzenie jak za dwie godziny obecności według stawek określonych w ust. 1. 6. Maksymalny czas pracy tłumacza ustnego nie powinien przekraczać 4 godzin dziennie z co najmniej jedną przerwą.
	Postulujemy następujący zapis: § 6¹. W przypadku tłumaczenia poza miejscem zamieszkania tłumacza, za czas podróży w obie strony przysługuje wynagrodzenie za czas podróży w wysokości 50% stawki za tłumaczenie ustne za każdą rozpoczętą godzinę podróży, oraz diety (zgodnie z Rozporządzeniem MPiS z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej).
§ 6a. Stawki wynagrodzenia tłumacza przysięgłego, będącego podatnikiem podatku od towarów i usług, zobowiązanego do zapłacenia podatku od towarów i usług, podwyższa się o kwotę tego podatku obliczoną przy zastosowaniu obowiązującej w dniu orzekania o wynagrodzeniu właściwej stawki podatku od towarów i usług.	

§ 7. Należne kwoty wynagrodzenia, o których mowa w § 2 ust. 2, § 3-5 oraz § 6 ust. 1, podlegają zaokrągleniu do pełnych groszy w górę, jeżeli końcówka jest wyższa od 0,50 grosza, lub w dół, jeżeli jest równa lub niższa od 0,50 grosza.	<i>Proponujemy ustalenie takiej wysokości stawek podstawowych, która pozwoli na rezygnację z tego paragrafu.</i>
§ 8. 1. Przy obliczaniu wynagrodzenia za stronę uważa się 25 wierszy, a za wiersz - 45 znaków. Za znak uważa się wszystkie widoczne znaki drukarskie, w szczególności litery, znaki przestankowe, cyfry, znaki przeniesienia oraz uzasadnione budową zdania przerwy między nimi. Stronę rozpoczętą liczy się za całą. 2. W razie tłumaczenia sporządzonego w innym układzie maszynopisu lub wydruku komputerowego niż 25 wierszy po 45 znaków na stronę, za stronę tłumaczenia przyjmuje się 1.125 znaków.	
	<i>Proponujemy następujące uzupełnienie:</i> <i>§ 8¹. Stawki wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego podlegają rewaloryzacji do kwoty bazowej.</i>
§ 9. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 27 stycznia 2005 r.¹⁾	

Zdajemy sobie niestety sprawę, że być może nie wszystkie postulaty tłumaczy spotkają się z akceptacją Ministra Sprawiedliwości. W związku z tym w czasie trwania prac Zespołu PT TEPIS podejmuje także inne szeroko zakrojone działania mające na celu uzyskanie szerszego poparcia dla postulatów tłumaczy.

Oprócz podejmowanych przez nas działań negocjujące stowarzyszenia otrzymały kopię skierowanego do Ministerstwa Sprawiedliwości pisma z poparciem naszych starań o podniesienie stawek od nowo powstałego Polskiego Stowarzyszenia Tłumaczy Konferencyjnych. Koleżankom i kolegom z PSTK serdecznie dziękujemy za ten jakże miły wyraz zawodowej solidarności!

Opr. Joanna Miler-Cassino

NOWOPOWSTAŁE WIELKOPOLSKIE KOŁO TEPIS

Z inicjatywy dr hab. Aleksandry Matulewskiej i wsparciu Kol. Krzysztofa Mateckiego 28 września 2016 r. w Poznaniu odbyło się zebranie założycielskie Wielkopolskiego Koła TEPIS. Podczas zebrania podjęto decyzję o powołaniu Koła i zgłoszono następujące kandydatury do Zarządu Koła:

Prezes: dr hab. Aleksandra Matulewska, prof. UAM

Wiceprezes: mgr Barbara Kaczmarek

Wiceprezes: dr Agata Wolarska-Sobocińska

Sekretarz: mgr Krzysztof Matecki

Skarbnik: dr Milena Hadryan

Członek Zarządu: Dariusz Adamiak

Członek Zarządu: mgr Hanna Słotwińska

Już następnego dnia, 29 września, Rada Naczelna powołała Koło Wielkopolskie, wyznaczając termin rozpoczęcia działalności Koła na grudzień 2016 roku.

Celem Koła jest integracja środowiska tłumaczy przysięgłych i specjalistycznych na terytorium wielkopolskim, umożliwienie im podnoszenia kwalifikacji zawodowych poprzez cykliczne organizowanie szkoleń i warsztatów we współpracy z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza. Wielkopolskie Koło TEPIS funkcjonować będzie z myślą o umożliwianiu tłumaczom, wykonującym działalność tłumaczeniową w regionie, udziału w wykładach, szkoleniach i warsztatach, prowadzonych przez doświadczonych specjalistów z branży, w celu podnoszenia jakości tej działalności.

Na zdjęciu uczestnicy zebrania założycielskiego Wielkopolskiego Koła PT TEPIS

Prezesem Wielkopolskiego Koła jest dr hab. Aleksandra Matulewska, prof. UAM, Profesor nadzwyczajny w Instytucie Językoznawstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i kierownik Zakładu Legilingwistyki i Języków Specjalistycznych w Instytucie Językoznawstwa na Wydziale Neofilologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Członek Ekspert Polskiego Towarzystwa Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS oraz Stowarzyszenia Tłumaczy Polskich. Posiada bogate doświadczenie praktyczne w językoznawstwie oraz tłumaczeniu pisemnym i ustnym. Jest autorką wielu publikacji z zakresu przekładu prawnego i prawniczego języka angielskiego, języka informacji i komunikacji, cyfryzacji w procesach komunikacji, języka logistyki, wpływu języka angielskiego na język polski. Jest wieloletnim wykładowcą akademickim oraz wykładowcą na specjalistycznych kursach dla tłumaczy.

REPOZYTORIUM MATERIAŁÓW SZKOLENIOWYCH PT TEPIS

Z myślą o naszych członkach, którzy nie zawsze mogą uczestniczyć w repetytoriach czy warsztatach organizowanych przez Kolegium Doskonalenia Zawodowego TEPIS, postanowiliśmy utworzyć na stronie internetowej Towarzystwa, w części przeznaczonej tylko dla członków, Repozytorium Materiałów Szkoleniowych PT TEPIS. W Repozytorium będziemy zamieszczali sukcesywnie referaty i prezentacje przygotowane w programie PowerPoint, wygłoszone lub omawiane podczas konferencji, warsztatów i repetytoriów organizowanych przez PT TEPIS. Niektóre referaty zostały już opublikowane w postaci artykułów w czasopiśmie *Lingua Legis*, wydawanym pod auspicjami Towarzystwa TEPIS. Po uzyskaniu zgody autorów wybranych referatów będziemy umieszczali je w Repozytorium. Treść wielu wcześniejszych wystąpień zachowała się także w postaci prezentacji w programie PowerPoint, które są w naszym posiadaniu lub w posiadaniu prelegentów. Za zgodą ich autorów również te materiały będą zamieszczane w Repozytorium.

Repozytorium zawierać będzie:

- artykuły/referaty
- prezentacje w programie PowerPoint
- pisma procesowe w sprawach karnych w różnych językach
- glosariusze, słowniki autorskie

Autorom, którzy przekazali nam prezentacje swoich wystąpień serdecznie dziękujemy i zapraszamy wszystkich członków do dzielenia się wiedzą z Koleżankami i Kolegami, członkami naszego Towarzystwa.

Artykuły, referaty i prezentacje prosimy nadsyłać na adres: tepis@tepis.org.pl, podając nazwisko autora, tytuł artykułu, referatu lub prezentacji ppt wraz z krótką bionotką.

Z góry dziękujemy za pomoc w realizacji tego przedsięwzięcia.

Opr. Zofia Rybińska i Janusz Poznański

LICZY SIĘ JAKOŚĆ LABORATORIUM FOCUS NA TŁUMACZENIE AKTÓW STANU CYWILNEGO 28 listopada 2016 r.

Zmiana art. 14 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego, wprowadzona ustawą z dnia 28 listopada 2014 r. *Prawo o aktach stanu cywilnego* (Dz.U.2014 poz. 1741), zrodziła - szczególnie wśród tłumaczy języków posługujących się alfabetem niełacińskim lub innym systemem pisma - szereg pytań. Do tej zmiany ustosunkowaliśmy się kilkakrotnie. Pisaliśmy na ten temat w Biuletynie 82. Przedstawiliśmy stanowisko PT TEPIS w tej sprawie nie tylko na stronie internetowej Towarzystwa, ale również podczas obrad Zespołu do przeglądu i funkcjonowania ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego w Ministerstwie Sprawiedliwości.

Zapis ustawowy, jak wiemy, nie został jeszcze zmieniony i nadal budzi wiele kontrowersji oraz powoduje problemy na styku tłumacz - urząd stanu cywilnego. Aby lepiej poznać punkt widzenia urzędów stanu cywilnego zobowiązanych do stosowania Prawa o aktach stanu cywilnego, a jednocześnie przedstawić nasze stanowisko w tej sprawie zorganizowaliśmy wraz z Urzędem Stanu Cywilnego m.st. Warszawy bezpłatne szkolenie w ramach Laboratorium Focus na tłumaczenie aktów stanu cywilnego. Szkolenie odbyło się 28 listopada 2016 r. w gościnnych progach Pałacu Ślubów w Warszawie.

Pani Naczelnik I Wydziału Rejestracji Stanu Cywilnego, Obrotu Zagranicznego oraz Zmiany Imion i Nazwisk, Marzena Stempin, przedstawiła wymogi narzucone ustawą – *Prawo o aktach stanu cywilnego*, omówiła przykłady wadliwych tłumaczeń i wraz z pracownikami Wydziału odpowiadała na pytania. Niżej podpisany przedstawił stanowisko PT TEPIS oraz zasady transliteracji współczesnego alfabetu rosyjskiego, stosowane przez organy paszportowe Rosji i, zgodnie z powołanym nowym *Prawem o aktach stanu cywilnego*, obowiązujące w Polsce. Spotkanie było bardzo konstruktywne i mamy nadzieję, że przyczyni się do wypracowania wspólnych dobrych praktyk.

Zainteresowanie naszych Członków przekroczyło oczekiwania organizatorów. O ile problem nie zostanie wkrótce rozwiązany, będziemy starali się zorganizować podobne szkolenie raz jeszcze, aby osoby, które wpisały się na listę rezerwową miały szansę wziąć w nim udział, zadać pytania i uzyskać wiążącą odpowiedź.

Prezentacja ppt niżej podpisanego, przedstawiona podczas Laboratorium została zamieszczona w Repozytorium.

Opr. Edward Szędzielorz

LABORATORIUM PRINCIPIUM Warszawa, 3-4 grudnia 2016 r.

Po raz drugi w tej kadencji zorganizowaliśmy szkolenie skierowane w szczególności do nowo ustanowionych tłumaczy przysięgłych, podczas którego doświadczeni tłumacze przysięgli, z udziałem tłumacza – prawnika dzielili się wiedzą, doświadczeniem i umiejętnościami praktycznymi w zakresie formalnoprawnych i etycznych aspektów wykonywania zawodu tłumacza przysięgłego, jak również prowadzenia kancelarii tłumacza przysięgłego. Szkolenie to było otwarte dla tłumaczy wszystkich języków, zaś zajęcia prowadzono w języku polskim w siedzibie Towarzystwa. Dr Edward Szędzielorz zapoznał

uczestników z aktami prawnymi dotyczącymi tłumacza przysięgłego, w tym z ustawą o zawodzie tłumacza przysięgłego; omawiał uprawnienia tłumacza przysięgłego i sytuacje utraty prawa wykonywania tego zawodu. Przedstawił również orzecznictwo w zakresie odpowiedzialności tłumacza przysięgłego. Jako członek Komisji Odpowiedzialności Zawodowej podzielił się swoją wiedzą na temat tego, czego należy unikać, żeby nie stanąć przed KOZ. Mgr Joanna Miler-Cassino zapoznała uczestników z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości dotyczącym stawek wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego, koncentrując się przede wszystkim na sposobach rozliczenia z sądami, prokuraturą i policją, oraz kładąc szczególny nacisk na sposoby wyliczania wynagrodzenia za tłumaczenie pisemne i ustne. Mgr Ewa Dmyterko zapoznała uczestników z prowadzeniem repertorium czynności tłumacza przysięgłego zgodnie z przepisami oraz zasadami Komisji Odpowiedzialności Zawodowej. Mgr Zofia Rybińska omówiła formalnoprawne zasady tłumaczenia dokumentów poświadczonych oraz tłumaczenia ustnego wg. Kodeksu tłumacza przysięgłego oraz problemy związane z wykonywaniem zawodu tłumacza przysięgłego, kładąc szczególny nacisk na etyczne aspekty wykonywania tego zawodu.

O problemach tłumaczy przysięgłych mówił także mec. Paweł Gugąła, pod którego kierownictwem tłumacze zapoznali się z kazusami dot. skargi, zażalenia, terminów prawnych, czy rozliczania kosztów dojazdu. Mecenas Gugąła mówił też o problemach z ZUS-em. Wszyscy prelegenci przekazali młodszym kolegom solidną dawkę wiedzy, która z pewnością ułatwi im pewne wejście na rynek.

Opr. Zofia Rybińska

EXPERTUS LABORATORIUM TŁUMACZENIA SPECJALISTYCZNEGO

Szkolenia Sekcji Angielskiej

W 2016 r. Kolegium Doskonalenia Zawodowego PT TEPIS zorganizowało szkolenia dla tłumaczy języka angielskiego w formie Laboratorium EXPERTUS w zakresie medycyny i rachunkowości.

Szkolenia z zakresu terminologii medycznej odbyły się 5 marca, 24 kwietnia i 10 grudnia 2016 r. w Centrum Konferencyjnym Wilcza, przy ulicy Wilczej 9 w Warszawie. Każde szkolenie obejmowało łącznie 6 godzin zajęć teoretycznych (wykład) i warsztatowych (tłumaczenie praktyczne) z medycyny ogólnej/wewnętrznej. Zajęcia prowadzone były przez dobrze już znanego uczestnikom znakomitego dydaktyka i praktyka, dra Mariusza Górnicza, wykładowcy w Instytucie Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej Uniwersytetu Warszawskiego, czynnego tłumacza tekstów naukowych (przede wszystkim medycznych) i dydaktyka tłumaczenia z wieloletnim doświadczeniem. Podstawą każdego wykładu była skrupulatnie przygotowana prezentacja, a odpowiedzi na pytania uczestników udzielane były na bieżąco. Uczestnicy otrzymali materiały szkoleniowe (glosariusze, wykaz przydatnych źródeł/pomocy translatorskich), zaś część praktyczna oparta była na przykładowych autentycznych tekstach.

Szkolenie z zakresu terminologii rachunkowej odbyło się 18 czerwca 2016 r. To szkolenie było nieco dłuższe i obejmowało łącznie 8 godzin zajęć teoretycznych (wykład) i warsztatowych (tłumaczenia praktyczne). Zajęcia prowadziła również znana już wielu uczestnikom z wcześniejszych zajęć z zakresu tłumaczeń pisemnych w dziedzinie rachunkowości i bankowości Anna Setkowicz-Ryszka, absolwentka lingwistyki stosowanej

UW, tłumaczka przysięgła jęz. angielskiego. Prelegentka zapoznała słuchaczy ze specyfiką sprawozdań finansowych spółki na podstawie sprawozdań polskich i anglojęzycznych. Zajęcia odbywały się w formie ćwiczeń z wykorzystaniem zarówno tekstów paralelnych jak i aktów prawnych, z wykorzystaniem autentycznych tekstów. Same ćwiczenia poprzedzone były krótką prezentacją. Uczestnicy sporządzali szczegółowy glosariusz terminów rachunkowych z uwzględnieniem Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, które wykorzystywali do tłumaczenia krótkich tekstów: not do sprawozdania finansowego, fragmentów raportu biegłego z badania sprawozdania finansowego. Dzięki umiejętnemu przekazywaniu wiedzy prelegentka wykazała, że szkolenie z rachunkowości wcale nie musi być nudne.

Oba szkolenia otrzymały bardzo dobre recenzje i wiele zapytań o kontynuację. Już teraz możemy powiedzieć, że w 2017 r. planujemy cykl szkoleń medycznych oraz kontynuację szkolenia z zakresu rachunkowości, dla osób które poznały już podstawy. W planie są też tematy z zakresu finansów i bankowości a także prawa. Zapraszamy!

Opr. Ewa Dmyterko

Szkolenia Sekcji Niemieckiej

Z myślą o doskonaleniu kwalifikacji zawodowych przez tłumaczy przysięgłych i specjalistycznych, w czerwcu 2015 r. PT TEPIS zainicjowało nowy cykl szkoleń pt. „EXPERTUS - Laboratorium Tłumaczeń Specjalistycznych”, w ramach którego zaproponowano intensywne warsztaty składające się z części teoretycznej i praktycznych ćwiczeń tłumaczeniowych pod okiem doświadczonych specjalistów-tłumaczy. Warsztaty były skierowane zarówno do osób chcących zapoznać się z terminologią nowej, nieznannej dziedziny, jak i do tłumaczy pragnących pogłębić posiadaną już wiedzę w wybranej dziedzinie specjalistycznej. Do tej pory zorganizowaliśmy warsztaty EXPERTUS dla tłumaczy języka niemieckiego i angielskiego.

Zainteresowanie cyklem EXPERTUS w dziedzinie terminologii medycznej dla tłumaczy języka niemieckiego przerosło oczekiwania organizatorów. Po pozytywnej reakcji germanistów - członków PT TEPIS jak i tłumaczy niezrzeszonych - na pilotażowe czerwcowe szkolenie (2015 r.) wiosną 2016 roku. Towarzystwo rozpoczęło cykl EXPERTUS z tłumaczeń medycznych planowany pierwotnie na 3 szkolenia. Do końca 2016 roku odbyło się już 5 szkoleń, a na 2017 rok planowane są nowe, oraz powtórzenia dla nowych uczestników a także dla osób, które z różnych powodów nie zawsze mogły uczestniczyć we wszystkich interesujących je szkoleniach. Jednodniowe warsztaty obejmują 8 godzin dydaktycznych oraz materiały dla uczestników (prezentacje, glosariusze oraz wysyłane wcześniej autentyczne teksty do ćwiczeń tłumaczeniowych, umożliwiające zapoznanie się z częścią materiałów jeszcze przed szkoleniem, czy wykonanie wstępnego tłumaczenia – z czego większość osób chętnie korzysta!). Zapeniony zostaje także całodzienny dostęp do zimnych i gorących napojów, ciasteczek oraz lunch. Członkowie PT TEPIS, a także studenci mogą liczyć na atrakcyjne rabaty. Przewidujemy także zniżkę w stosunku od ceny regularnej dla osób, które zapiszą się na szkolenie z wyprzedzeniem.

Szkolenia z tłumaczeń medycznych dla germanistów obejmowały następujące bloki tematyczne:

I. Medycyna ogólna/wewnętrzna

1. Podstawy anatomii (głowa - najważniejsze struktury anatomiczne mózgu, klatka piersiowa, jama brzuszna - żołądek, jelito cienkie i grube, wątroba, trzustka, nerki); diagnostyka - badanie podmiotowe (wszelkie wywiady lekarskie) i przedmiotowe (palpacja, auskultacja, oglądanie, opukiwanie) – najczęściej występujące pojęcia;
2. Diagnostyka obrazowa – TK, MRI, ultrasonografia (Doppler, duplex, kolor) – terminologia charakterystyczna dla opisu wyników poszczególnych badań; badania endoskopowe: badanie endoskopowe przełyku, żołądka (gastroskopia), dwunastnicy (duodenoskopia), jelita cienkiego (ileoskopia/enteroskopia), jelita grubego (kolonoskopia);
3. Terapia – leczenie zachowawcze i inwazyjne, terapeutyczne zastosowanie technik endoskopowych, terapia farmakologiczna, radioterapia i chemioterapia w przypadku nowotworów;

II. Ortopedia

1. Podstawy anatomii (najważniejsze kości: głowa, kręgosłup, kończyny górne, kończyny dolne; najważniejsze stawy: obręcz barkowa, kończyny górne, miednica, kończyny dolne; najważniejsze mięśnie: tułów, kończyny górne, kończyny dolne);
2. Diagnostyka: Badanie ruchomości: odwodzenie, przywodzenie, pronacja, supinacja, testy, chwyt, etc. Badania obrazowe: RTG, MRI, TK;
3. Najczęściej występujące choroby i urazy aparatu ruchu (np. choroby zwyrodnieniowe stawów, choroby kości, deformacje, złamania, naderwania, zwichnięcia, podwichnięcia);
4. Pojęcia z zakresu terapii: leczenie inwazyjne i leczenie zachowawcze;
5. Słowotwórstwo – zastosowanie przedrostków łacińskich w terminologii medycznej;

III. Kardiologia i pulmonologia

1. Podstawy anatomii: układ krwionośny: budowa serca, najważniejsze tętnice i żyły; budowa układu oddechowego;
2. Diagnostyka: badanie kliniczne klatki piersiowej: odgłos opukowy, szmery oddechowe, częstotliwość oddychania, formy oddechu, tony serca, szmery sercowe, tętno, ciśnienie; rodzaje EKG i echokardiografia, spirometria i inne badania układu oddechowego (terminologia);
3. Zaburzenia i choroby;
4. Omówienie najczęściej spotykanych skrótów w diagnostyce kardiologicznej i pulmonologicznej.

IV. Psychiatria i neurologia

1. Terminologia z zakresu psychiatrii i neurologii (omówienie najważniejszych pojęć związanych z ośrodkowym, obwodowym i autonomicznym układem nerwowym);
Zaburzenia i choroby (omówienie najczęstszych zaburzeń i chorób neurologicznych (padaczka, polineuropatia, stwardnienie rozsiane, udar etc.) i psychicznych (depresje, zaburzenia somatoformiczne, uzależnienia, psychozy, manie, etc.) oraz skrótów;

2. Diagnostyka i terapia;
3. Terminologia związana z badaniem EEG, ENG oraz testami psychologicznymi.

V. Onkologia

1. Terminologia z zakresu onkologii (podstawowe pojęcia z zakresu onkologii (plus elementy ginekologii) i problemy w ich tłumaczeniu (nowotwory złośliwe i łagodne, raki i inne nowotwory złośliwe);
2. Klasyfikacja nowotworów: nowotwory złośliwe (np. rak, mięsak, chłoniak), nowotwory niezłośliwe (np. naczyniak, tłuszczak, czaszkogardlak);
3. Diagnostyka: badanie podmiotowe, badania przedmiotowe, diagnostyka obrazowa (USG, MRI, TK), badanie histopatologiczne;
4. Terapia: chemioterapia, radioterapia, leczenie paliatywne.

Na każdym szkoleniu uczestnicy mieli okazję do tłumaczenia dokumentacji medycznej pozyskanej m.in. ze szpitali i gabinetów lekarskich i diagnostycznych na podstawie wcześniej udostępnionych tekstów, a także do szukania odpowiedzi na nurtujące pytania, zadawania pytań prelegentowi czy wymiany doświadczeń z innymi uczestnikami. Prelegentem był niezwykle kompetentny i otwarty na pytania uczestników dr Konrad Łyjak z Puław, który mimo młodego wieku zdobył już imponujące doświadczenie w zakresie tłumaczeń medycznych.

Szkolenia zostały przyjęte przez uczestników z satysfakcją. Gościliśmy tłumaczy z Zakopanego, Nowego Targu, Radomska, Poznania, Bydgoszczy, Gdańska, Konina, Krakowa, Łodzi, Ostrowi Mazowieckiej, Wieliczki, Suchej Beskidzkiej, Krapkowic, Rybnika, a nawet z Niemiec (Offenbach). Oddajmy zatem głos uczestnikom naszych warsztatów. Oto garść ich opinii:

„Jestem bardzo zadowolona z warsztatów i szkoleń. Brałam udział w warsztatach TEPISU i szkoleniu Expertus z terminologii medycznej. Jeśli chodzi o Expertusa, to jest to jak dotąd jedyne miejsce i sposobność ku temu, aby dowiedzieć się, jak w ogóle zabrać się za tłumaczenia medyczne. Bardzo rzetelnie prowadzone przez osobę, która zna się na tłumaczeniu medycznym, co widać właściwie w każdym momencie. Naprawdę nie mam żadnych zastrzeżeń. Organizacyjnie też jest na medal: jestem z Częstochowy, więc takie jednodniowe warsztaty są moim zdaniem optymalne.”

(Joanna Krzywda, Częstochowa)

„Byłam na dwóch częściach szkolenia z tłumaczeń medycznych (j. niemiecki). Uważam, że były przeprowadzone bardzo profesjonalnie. Żałuję, że z powodu innych obowiązków nie mogłam uczestniczyć we wszystkich.”

(Milena Hadryan, Poznań)

„W naszym zawodzie wszelkie szkolenia i inne formy wymiany informacji i doświadczeń uważam za szczególnie cenne i niezwykle potrzebne. Zawód ten bowiem z jednej strony często wymaga pracy w zupełnej izolacji, z drugiej zaś wszechstronnej i ciągle doskonalonej wiedzy i ogólnej orientacji. Z całą pewnością należy docenić inicjatywę TEPIS'u w tym względzie.

Osobiście uczestniczyłam w dwóch laboratoriach medycznych z cyklu Expertus dla germanistów, prowadzonych przez dra Konrada Łyjaka. Uważam, że były one bardzo dobrze przygotowane merytorycznie i dostarczyły wielu cennych sugestii, które później wyraźnie ułatwiły pracę nad przekładem konkretnych tekstów. Bardzo pozytywnie oceniam również pomysł opracowywania na potrzeby szkolenia stosownych glosariuszy i prowadzenia ćwiczeń na konkretnych tekstach.

Myślę, że formułę pracy nad tekstem można byłoby urozmaicić metodycznie. Ten cykl szkoleń bardzo polecam Koleżankom i Kolegom germanistom.”

(Magdalena Banach, Wieliczka)

„Z przyjemnością będę uczestniczyć w kolejnym szkoleniu (mam nadzieję że nic mi w tym nie przeszkodzi), ponieważ jestem pod dużym wrażeniem wiedzy i doświadczenia prelegenta oraz jego umiejętności dzielenia się tą wiedzą.”

„Ciszę się, że mogłam wziąć udział w tych warsztatach. Były ciekawe, wzbogacające moje słownictwo medyczne w jęz. polskim oraz niemieckim i bardzo dobrze poprowadzone.”

„Ja od niedawna jestem Członkiem i jestem bardzo zadowolona z działalności TEPIS, jestem dumna, że jestem jej członkiem i mogę powiedzieć, że jestem jedyną osobą należącą do Towarzystwa z mojego miasta. A teraz odnosząc się do Warsztatów: uczestniczyłam na zajęciach u pana dra Łyjjaka z psychiatrii i neurologii i również w najbliższym czasie, tj. 3 grudnia będę uczestniczyć w zajęciach z onkologii. Jestem pod wrażeniem dr Łyjjaka, który był wyśmienicie przygotowany do zajęć, mnóstwo materiałów, rzetelnie przekazana wiedza.”

„Byłam w ostatnim czasie na szkoleniu medycznym (psychiatria i neurologia). Było ono przydatne, zebrałam mnóstwo potrzebnych materiałów, sposób prowadzenia zajęć bardzo mi odpowiadał, uważam że wspólne tłumaczenie trudnych fragmentów tekstów, nie tylko medycznych, jest metodą dobrą, możemy podzielić się swoimi spostrzeżeniami, bo mamy różne doświadczenia. Przede wszystkim wyszłam z tych warsztatów w pełni usatysfakcjonowana i z przekonaniem, że koniecznie muszę wziąć udział w kolejnych.”

„Jestem zadowolona ze wszystkich szkoleń, w których brałam udział w tym roku. Zarówno pod względem merytorycznym, jak i logistycznym. Poproszę o więcej!”

Opr. Marta Czyżewska

Szkolenia Sekcji Włoskiej

Rok 2016 obfitował w rozmaite akcje i inicjatywy szkoleniowe również w sekcji włoskiej. Gościem XXVIII Repetytorium w Warszawie w dniu 12 marca 2016 r. był radca prawny Roberto Privitera, który przeprowadził warsztat tłumaczeniowy nt. włoskiego prawa karnego procesowego. Mec. Privitera opowiedział uczestnikom o trybach szczególnych postępowania karnego prowadzonego przed włoskim i polskim sądem (tryb uproszczony, tryb przyspieszony, dobrowolne poddanie się karze etc.) oraz przedstawił zasady dotyczące przekładu dokumentów z tego zakresu.

Gościem XXIX Repetytorium, które zorganizowane zostało 4 czerwca 2016 r. w Warszawie, był radca prawny Adam Piesiewicz, który wystąpił w podwójnej roli: jako prelegent sesji plenarnej, podczas której zapoznał tłumaczy wszystkich języków z alternatywną – polubowną metodą rozwiązywania sporów w sprawach cywilnych i gospodarczych, jaką jest arbitraż, jak również jako prowadzący sekcję włoską, podczas której uczestnicy tłumaczyli dokumenty dotyczące tej tematyki.

Ponadto 1 października 2016 r. odbyło się w Warszawie 8-godzinne intensywne szkolenie Laboratorium EXPERTUS - z zakresu włoskiego języka medycznego, które przeprowadziła dr Agnieszka Woch, adiunkt w Zakładzie Italianistyki Uniwersytetu Łódzkiego, specjalistka w zakresie przekładu specjalistycznego. W bloku teoretycznym dr Woch zapoznała uczestników z terminologią medyczną w języku włoskim dotyczącą trzech zagadnień: anatomia człowieka, układ immunologiczny oraz urazy i choroby: diagnostyka i terapia;

w bloku praktycznym natomiast uczestnicy tłumaczyli dokumenty z zakresu wybranych obszarów tematycznych (choroby zakaźne, wirusy i inne).

W II kwartale 2017 roku (marzec – czerwiec) Sekcja Włoska planuje zorganizować szkolenie tłumaczenia prawniczego z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i spadkowego, handlowego, pracy i ubezpieczeń społecznych oraz postępowania cywilnego. Szkolenie poprowadzi mecenas Roberto Privitera, a biorący w nim udział tłumacze otrzymają zaświadczenia ukończenia szkolenia. Szczegółowa informacja w tym zakresie zostanie podana na początku 2017 roku.

Opr. Łukasz Jan Berezowski

REPETYTORIA DLA TŁUMACZY ORGANIZOWANE W KOŁACH TERENOWYCH PT TEPIS w roku 2016

Niemal każde koło naszego Towarzystwa zainauguowało rok 2016 spotkaniem noworocznym, na które zaproszeni byli członkowie TEPIS, działający na danym terenie. Celem tych spotkań była integracja środowiska tłumaczy, a także omówienie planów na kolejny rok. W wielu kołach zaowocowało to sukcesem w postaci szkoleń dla tłumaczy, organizowanych przez zarządy poszczególnych kół.

Aktywnie działający Zarząd **Dolnośląskiego Koła TEPIS** zaprosił członków Koła na spotkanie noworoczne 20 lutego 2016 roku. Dużym uznaniem na tym terenie cieszy się rozpoczęty w ubiegłym roku cykl spotkań szkoleniowych dla tłumaczy „Prawo dla nieprawników”, wprowadzający tłumaczy w zagadnienia prawne oraz język i terminologię prawniczą. W tym roku zorganizowano drugą i trzecią część szkoleń w ramach tego cyklu, Prawo karne procesowe (16.04.2016 r.) oraz Prawo cywilne materialne (25.11.2016 r.).

Górnośląskie Koło TEPIS zebrało się na spotkaniu noworocznym 15 stycznia 2016 roku. Inicjatywa Zarządu zorganizowania warsztatów dla tłumaczy języka niemieckiego, poświęconych odczytywaniu i tłumaczeniu tekstów sporządzanych pismem gotyckim, zaplanowane na 20 maja 2016 roku, niestety nie spotkała się z zainteresowaniem. Ze względu na niską frekwencję spotkanie trzeba było odwołać. Dużo większą popularnością cieszyło się natomiast seminarium Prawnik vs. Tłumacz (21.10.2016 r.), zorganizowane w Sosnowcu, które zgromadziło sporą rzeszę uczestników. Zarząd Górnośląskiego Koła jest również współorganizatorem szkolenia w zakresie korzystania z programu TRADOS (Sosnowiec 19.12. i 20.12.2016 r.).

W spotkaniu noworocznym **Lubelskiego Koła TEPIS** zorganizowanym dnia 30 stycznia 2016 roku uczestniczyła dosyć duża liczba członków. Uczestnicy omawiali tematy związane z ankietą, rozprowadzaną wśród tłumaczy, padały także propozycje tematów szkoleń. Zaplanowane na 21 maja 2016 r. repetytorium „Prawo dla nieprawników” trzeba było jednak przesunąć w czasie ze względu na niską frekwencję. Spotkanie to zostało przełożone na przyszły rok.

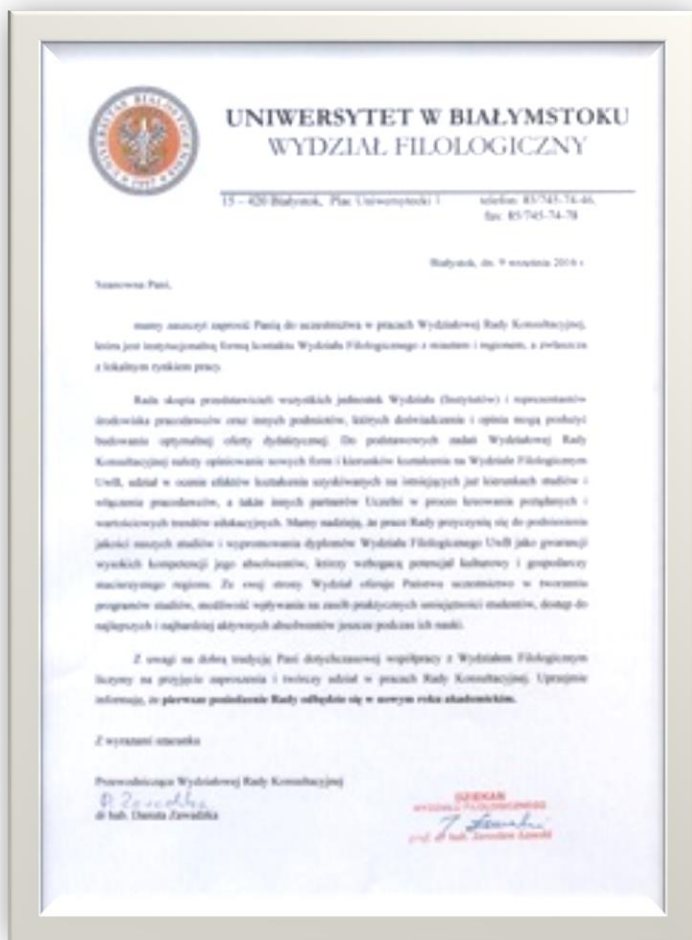
Niestety, decyzją Rady Naczelnej działalność **Lubuskiego Koła TEPIS** została zawieszona z powodu bardzo niskiego zainteresowania członków naszego Towarzystwa jak i tłumaczy niezrzeszonych z tego regionu spotkaniami, jak i szkoleniami organizowanymi przez Koło. Zaplanowane na 19 lutego 2016 r. bardzo ciekawe

repetitorium, połączone ze spotkaniem noworocznym trzeba było odwołać ze względu na bardzo małą liczbę zgłoszeń. Składamy serdeczne podziękowania Prezes Lubuskiego Koła, pani Joannie Bucy za wszystkie starania i trud, jaki wkładała w prowadzenie Koła. Mamy nadzieję, że sytuacja się zmieni i działalność Koła zostanie reaktywowana w przyszłości.

Małopolskie Koło TEPIS organizuje spotkania opłatkowe tradycyjnie pod koniec roku kalendarzowego. Spotkaniom tym towarzyszy świąteczny nastrój i bardzo przyjazna, miła atmosfera. Staraniem Zarządu Koła w Krakowie w ramach XX Krakowskiego Repetytorium zorganizowano szkolenie, którego tematem było „Kompendium wiedzy tłumacza z zakresu rodzajów postępowań, stron, orzeczeń kończących i środków zaskarżenia - prawo cywilne” (16.04.2016 r.). Oprócz starannie przygotowanego wykładu uczestnicy w sekcjach mogli praktycznie popracować nad listą terminologiczną w omawianym zakresie. Uczestnicy, a właściwie przeważnie uczestniczki, zawsze wykazują żywe zainteresowanie tematyką omawianą podczas zajęć praktycznych, zadają pytania, proponują ciekawe rozwiązania problemów tłumaczeniowych. Wymieniają się adresami i kontaktami, a wszystko w miłej i pełnej humoru atmosferze.

Podlaskie Koło TEPIS zebrało swoich członków na spotkaniu noworocznym w dniu 7 stycznia 2016 roku oraz było w roku 2016 organizatorem VI Białostockiego Repetytorium dla Tłumaczy (25.11.2016 r.). Program repetytorium był bardzo bogaty. Podczas spotkania, w którym uczestniczył inspektor Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku, omówiono prawidłowość prowadzenia repertoriów tłumaczy przysięgłych. Zajęto się również zagadnieniami różnic kulturowych w aspekcie tłumaczenia specjalistycznego a także problemem wielojęzycznej Europy i przekładu w dobie globalizacji. Przedstawiciel policji przybliżył uczestnikom procedurę udziału tłumacza w postępowaniu przygotowawczym organów ścigania. Sekcje językowe pracowały nad terminologią i frazeologią stosowaną w procesie przesłuchania podejrzanego. Należy nadmienić, że Zarząd Podlaskiego Koła TEPIS godnie reprezentuje Towarzystwo w Radzie Konsultacyjnej Wydziału Filologicznego Uniwersytetu w Białymstoku oraz wzorowo współpracuje z Urzędem Wojewódzkim w Białymstoku.

Pomorskie Koło TEPIS zainauguowało nowy rok spotkaniem 23 stycznia 2016 r., które upłynęło w bardzo serdecznej atmosferze i przygotowaniem planów przyszłych spotkań. Niestety nie udało się w tym roku zachęcić tłumaczy do udziału w akcjach szkoleniowych organizowanych przez Koło, jak również w innych projektach, w których uczestniczyła jedynie bardzo aktywna tłumaczka, kol. Paulina Leśniak, Prezes Koła, która wzięła udział w dwóch projektach: w warsztacie przygranicznym (27-28.02.2016 r.) oraz, reprezentując PT TEPIS, w szkoleniu pt. **„Praca w środowisku wielokulturowym (w tym z uchodźcami)”** (7-8.11.2016 r.).

Z ogromną radością witamy w naszym gronie **Wielkopolskie Koło TEPIS**, powołane 7 października 2016 roku z siedzibą w Poznaniu. Prezesem Koła jest dr hab. Aleksandra Matulewska, prof.

UAM, wiceprezesami są panie mgr Barbara Kaczmarek oraz dr Agata Wolarska-Sobocińska, sekretarzem mgr Krzysztof Matecki, a skarbnikiem dr Milena Hadryan. Zarząd ma również dwóch członków w osobach Hanny Słotwińskiej oraz Dariusza Adamiaka. Cieszymy się i życzymy wielu osiągnięć na polu podnoszenia kwalifikacji tłumaczy przysięgłych i specjalistycznych.

Warto nadmienić, że szkolenia prowadzone przez Koła PT TEPIS, poza promowaniem wiedzy specjalistycznej i wysokiego poziomu tłumaczenia, są również miłymi spotkaniami towarzyskim, podczas których można podzielić się problemami i uzyskać pomoc od koleżanek i kolegów tłumaczy.

W imieniu Rady Naczelnej, a także uczestników wszystkich wymienionych szkoleń składam Zarządowi Kół serdeczne podziękowania za ich trud i wysiłek organizacyjny, gratuluję sukcesów i życzę owocnych inicjatyw w następnym roku.

Opr. Krystyna Kołodziej
Pełnomocnik Rady Naczelnej PT TEPIS ds. Kół

WAŻNE PISMA

W ramach konsultacji społecznych wypowiedzieliśmy się na temat projektu Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie stażu adaptacyjnego i testu umiejętności w toku postępowania o uznanie kwalifikacji do wykonywania zawodu tłumacza przysięgłego. Poniżej nasze pismo:

POLSKIE TOWARZYSTWO TŁUMACZY PRZYSIĘGLYCH I SPECJALISTYCZNYCH
CZŁONEK EUROPEJSKIEGO STOWARZYSZENIA TŁUMACZY SĄDOWYCH EULITA
CZŁONEK MIĘDZYNARODOWEJ FEDERACJI TŁUMACZY FIT
RADA NACZELNA

RN. Prez. 30/16

Warszawa, 26 sierpnia 2016 r.

Pan Marcin Warchol
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa

Szanowny Panie!

W imieniu Rady Naczelnej Polskiego Towarzystwa Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS, organizacji pożytku publicznego, największego stowarzyszenia tłumaczy w Polsce, zrzeszającego największą liczbę tłumaczy przysięgłych w Polsce, dziękuję za przesłanie w ramach konsultacji społecznych projektu Rozporządzenia Ministerstwa Sprawiedliwości w sprawie stażu adaptacyjnego i testu umiejętności w toku postępowania o uznanie kwalifikacji do wykonywania zawodu tłumacza przysięgłego.

Wobec braku samorządu bądź izb tłumaczy przysięgłych, do których przynależność tłumaczy przysięgłych byłaby obowiązkowa, a wyłonienie opiekunów stażu ułatwione, Towarzystwo TEPIS:
- postuluje dodać w § 5.2 słów w brzmieniu: „uwzględniając imienne rekomendacje udzielone przez organizację zrzeszającą tłumaczy przysięgłych.”;
- oraz dookreślić kwalifikacje opiekuna stażu, proponując brzmienie § 9.1:

„Opiekunem stażu może być wyłącznie osoba, która wyróżnia się wysokim poziomem wiedzy w zakresie języka polskiego oraz danego języka obcego, technik tłumaczeniowych, zasad sporządzania tłumaczenia poświadczanego i etyki zawodowej, nieprzerwanie i nienagannie wykonywała czynności tłumacza przysięgłego w okresie co najmniej 5 lat poprzedzających datę powierzenia jej funkcji opiekuna stażu oraz uzyskała rekomendację organizacji zrzeszającej tłumaczy przysięgłych.”;

Proponujemy w § 11.1. zastąpić słowo „długość” na „okres trwania” stażu adaptacyjnego”.

Proponujemy usunąć punkt 3) § 12.1 ze względu na obecny stan techniki i możliwości komunikacji elektronicznej (Internet, Skype, wideokonferencje).

Postulujemy, aby dla wnioskodawców przystępujących do testu umiejętności tłumaczenia wprowadzić obowiązek przystąpienia do testu wiedzy o zawodzie tłumacza przysięgłego oraz etyki zawodowej określonej w zaleceniach międzyinstytucjonalnego kodeksu tłumacza przysięgłego, jak również do testu z podstaw polskiego prawa cywilnego i karnego, w związku z czym proponujemy brzmienie §21. 2:

„Test umiejętności składa się z testu umiejętności tłumaczenia i testu sprawdzającego znajomość podstaw prawa polskiego, wiedzę o statusie prawnym i etyce zawodowej tłumacza przysięgłego.”

Obecny ustęp 2 i kolejne ustępy zmieniliby odpowiednio numerację.

POLISH SOCIETY
OF SWORN
AND SPECIALISED
TRANSLATORS
TEPIS

SOCIÉTÉ POLONAISE
DES TRADUCTEURS
ASSERMENTÉS
ET SPÉCIALISÉS
TEPIS

POLISCHE
GESELLSCHAFT
VEREINIGTER
ÜBERSETZER UND
FACHÜBERSETZER
TEPIS

ПОЛЬСКОЕ ОБЩЕ-
СТВО ПРИСЯЖНЫХ
И СПЕЦИАЛИЗИ-
РОВАННЫХ
ТЕПИСОВЩИКОВ
TEPIS

ASSOCIAZIONE
POLACCA
DEI TRADUTTORI
GIURATI
E SPECIALISTI
TEPIS

ASOCIACIÓN
POLACA
DE TRADUCTORES
JURADOS
Y ESPECIALIZADOS
TEPIS

PT TEPIS • ul. Emilii Plater 25 lok. 44 • 00-686 Warszawa

www.tepis.org.pl • tel. 519 745 823 • e-mail: tepis@tepis.org.pl

Organizacja pożytku publicznego KRS 77499 • NIP: 525-20-30-523 • REGON: 011133480

Konto bankowe: PKO BP II OI-Wa 46 1020 1026 0000 1502 0117 5983

POLSKIE TOWARZYSTWO TŁUMACZY PRZYSIĘGLYCH I SPECJALISTYCZNYCH
CZŁONEK EUROPEJSKIEGO STOWARZYSZENIA TŁUMACZY SĄDOWYCH EULITA
CZŁONEK MIĘDZYNARODOWEJ FEDERACJI TŁUMACZY FIT
RADA NACZELNA

Proponujemy ponadto doprecyzować brzmienie §22.3 poprzez dodanie po słowie „wyłącznie”, a przed słowami „na język obcy” słów: „z języka polskiego” oraz w § 22.4 poprzez dodanie po słowie „wyłącznie”, a przed słowami „z języka obcego” słów: „na język polski”.

Towarzystwo TEPIS pragnie zauważyć, że wejście w życie rozporządzenia może mieć wpływ na ograniczenie rynku pracy tłumaczy przysięgłych działających na terenie RP proporcjonalnie do liczby wnioskodawców, dlatego postulujemy podjęcie działań, które na zasadzie wzajemności umożliwiłyby polskim tłumaczom przysięgłym wykonywanie zawodu tłumacza sądowego w państwach Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej, państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA).

Z poważaniem

Zofia Rybińska
prezes

Do wiadomości:
Wojciech Ulitko, Zastępca Dyrektora Departamentu Legislacyjnego

POLISH SOCIETY
OF SWORN
AND SPECIALISED
TRANSLATORS
TEPIS

SOCIÉTÉ POLONAISE
DES TRADUCTEURS
ASSERMENTÉS
ET SPÉCIALISÉS
TEPIS

POLNISCHE
GESELLSCHAFT
VERBIDIGTER
ÜBERSETZER UND
FACHÜBERSETZER
TEPIS

ПОЛЬСКОЕ ОБЩЕ-
СТВО ПРИСЯЖНЫХ
И СПЕЦИАЛИЗИ-
РОВАННЫХ
ПЕРЕВОДЧИКОВ
TEPIS

ASSOCIAZIONE
POLACCA
DEI TRADUTTORI
GIURATI
E SPECIALISTI
TEPIS

ASOCIACIÓN
POLACA
DE TRADUCTORES
JURADOS
Y ESPECIALIZADOS
TEPIS

PT TEPIS • ul. Emilii Plater 25 lok. 44 • 00-688 Warszawa
www.tepis.org.pl • tel. 519 745 823 • e-mail: tepis@tepis.org.pl
Organizacja pożytku publicznego KRS: 77499 • NIP: 525-20-30-523 • REGON: 011133480
Konto bankowe: PKO BP II O/W-wa 46 1020 1026 0000 1502 0117 5963

W odpowiedzi na prośby wielu naszych Członków, zwróciliśmy się do Departamentu Zawodów Prawniczych i Dostępu do Pomocy Prawnej Ministerstwa Sprawiedliwości o wsparcie tłumaczy przysięgłych w zakresie zdobywania wiedzy nt. (bardzo częstych) zmian prawa. Oczywiście, mieliśmy świadomość, że obowiązkiem tłumacza przysięgłego jest śledzenia obowiązującego prawa, jednakże liczyliśmy na dobrą wolę zastępu urzędników Ministerstwa, którzy tę wiedzę mogą mieć znacznie szybciej niż my, dlatego podjęliśmy takie, być może (nie)rozważne działania:

POLSKIE TOWARZYSTWO TŁUMACZY PRZYSIĘGLYCH I SPECJALISTYCZNYCH
CZŁONEK EUROPEJSKIEGO STOWARZYSZENIA TŁUMACZY SĄDOWYCH EULITA
CZŁONEK MIĘDZYNARODOWEJ FEDERACJI TŁUMACZY FIT
RADA NACZELNA

RN. Prez. 31/16

Warszawa, 27 września 2016 r.

Szanowny Pan
Karol Dalek
Z-ca Dyrektora Departamentu Zawodów
Prawniczych i Dostępu do Pomocy Prawnej
Ministerstwo Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa

POLISH SOCIETY
OF SWORN
AND SPECIALISED
TRANSLATORS
TEPIS

SOCIÉTÉ POLONAISE
DES TRADUCTEURS
ASSERMENTÉS
ET SPÉCIALISÉS
TEPIS

Szanowny Panie Dyrektorze!

Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS, organizacja pożytku publicznego - ustawowy przedstawiciel w Państwowej Komisji Egzaminacyjnej i Komisji Odpowiedzialności Zawodowej, największe w Polsce stowarzyszenie tłumaczy oraz stowarzyszenie zrzeszające największą liczbę tłumaczy przysięgłych, członek Międzynarodowej Federacji Tłumaczy FIT i Europejskiego Stowarzyszenia Tłumaczy Sądowych EULITA – zgodnie z celami statutowymi Towarzystwa dba o wysoką rangę zawodu tłumacza przysięgłego i przestrzeganie etyki zawodowej, jak również upowszechnia wiedzę o roli tłumacza przysięgłego w realizacji prawa człowieka do rzetelnego procesu.

POLISCHE
GESELLSCHAFT
VEREINIGTER
ÜBERSETZER UND
FACHÜBERSETZER
TEPIS

W imieniu członków Towarzystwa TEPIS i tłumaczy niezrzeszonych, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym przeprowadzonym przez nasze Towarzystwo, zwracam się do Pana Dyrektora o przekazywanie informacji na temat wszelkich zmian prawa, które mają wpływ na wykonywanie zawodu tłumacza przysięgłego.

ПОЛЬСКОЕ ОБЩЕ-
СТВО ПРИБИРАЮЩИХ
И СПЕЦИАЛИСТА-
ПОБАННЫХ
ПЕРЕВОДЧИКОВ
TEPIS

Pragnę poinformować jednocześnie, że otrzymujemy szereg skarg od tłumaczy przysięgłych, którzy nierzadko dowiadują się o zmianach w przepisach mających wpływ na ich działalność oraz sposób sporządzania tłumaczeń od swoich klientów (z powodu nieprzyjęcia tłumaczenia np. przez wydział komunikacyjny UM), co nie licuje z godnością zawodu.

ASSOCIAZIONE
POLACCA
DEI TRADUTTORI
GIURATI
E SPECIALISTI
TEPIS

Pragnę przypomnieć, że przed wprowadzeniem w życie ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego, w czasie gdy tłumacze podlegali sądom wojewódzkim, tłumacze przysięgli otrzymywali okólniki z informacjami nt. zmian prawodawstwa w zakresie ich dotyczącym.

Proponujemy aby Ministerstw Sprawiedliwości, dysponując najlepszą wiedzą w tym zakresie oraz mając do dyspozycji niezbędne środki techniczne, zamieszczało na stronie internetowej informacje do wiadomości wszystkich zainteresowanych z niezaprzeczalnym pożytkiem dla tłumaczy przysięgłych.

ASOCIACIÓN
POLACA
DE TRADUCTORES
JURADOS
Y ESPECIALIZADOS
TEPIS

Pozwalam sobie nadmienić, że informacje o zmianach wprowadzonych do ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego np. w styczniu (podpis elektroniczny) czy mających wpływ na wykonywanie zawodu (zmiany w prawie o aktach stanu cywilnego) nie zostały przekazane nawet członkom

PT TEPIS • ul. Emilii Plater 25 lok. 44 • 00-688 Warszawa
www.tepis.org.pl • tel. 519 745 823 • e-mail: tepis@tepis.org.pl
Organizacja pożytku publicznego KRS 77499 • NIP: 525-20-30-523 • REGON: 011133480
Konto bankowe: PKO BP II O/W-wa 46 1020 1026 0000 1502 0117 5983

POLSKIE TOWARZYSTWO TŁUMACZY PRZYSIĘGLYCH I SPECJALISTYCZNYCH
CZŁONEK EUROPEJSKIEGO STOWARZYSZENIA TŁUMACZY SĄDOWYCH EULITA
CZŁONEK MIĘDZYNARODOWEJ FEDERACJI TŁUMACZY FIT
RADA NACZELNA

Zespołu do przeglądu i oceny funkcjonowania ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego,
powołanego przez Ministra Sprawiedliwości Zarządzeniem z dnia 21 lipca 2015 r.

Z nadzieją na wsparcie inicjatywy Towarzystwa TEPIS ku pożytkowi wszystkich tłumaczy
przysięgłych pozostaję

Z poważaniem

Zofia Rybińska
prezes

POLISH SOCIETY
OF SWORN
AND SPECIALISED
TRANSLATORS
TEPIS

SOCIÉTÉ POLONAISE
DES TRADUCTEURS
ASSERMENTÉS
ET SPÉCIALISÉS
TEPIS

POLNISCHE
GESELLSCHAFT
VEREIDIGTER
ÜBERSETZER UND
FACHÜBERSETZER
TEPIS

ПОЛЬСКОЕ ОБЩЕ-
СТВО ПРИСЯЖНЫХ
И СПЕЦИАЛИЗИ-
РОВАННЫХ
ПЕРЕВОДЧИКОВ
TEPIS

ASSOCIAZIONE
POLACA
DEI TRADUTTORI
GIURATI
E SPECIALISTI
TEPIS

ASOCIACIÓN
POLACA
DE TRADUCTORES
JURADOS
Y ESPECIALIZADOS
TEPIS

PT TEPIS • ul. Emilii Plater 25 lok. 44 • 00-688 Warszawa
www.tepis.org.pl • tel. 519 745 823 • e-mail: tepis@tepis.org.pl
Organizacja pożytku publicznego KRS: 77499 • NIP: 525-20-30-623 • REGON: 011133480
Konto bankowe: PKO BP II O/W-wa 46 1020 1026 0000 1502 0117 5983

Dotychczas nie mamy odpowiedzi choćby w postaci informacji na stronie Ministerstwa.

Natomiast odpowiedź w sprawie dodania bazy tłumaczy naszego Towarzystwa do informacji o listach tłumaczy na stronie portalu e-justice przyszła po rocznych naszych staraniach. Lepiej późno niż wcale. Baza naszych tłumaczy jest wreszcie, od 18 listopada 2016 r. na tym portalu!

RN. Prez. 35/16

Warszawa, 27 października 2016 r.

Szanowny Pan
Karol Dałek
Z-ca Dyrektora Departamentu Zawodów
Prawniczych i Dostępu do Pomocy Prawnej
Ministerstwo Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa

POLISH SOCIETY
OF SWORN
AND SPECIALISED
TRANSLATORS
TEPIS

SOCIÉTÉ POLONAISE
DES TRADUCTEURS
ASSERMENTÉS
ET SPÉCIALISÉS
TEPIS

POLISCHE
GESELLSCHAFT
VEREIDIGTER
ÜBERSETZER UND
FACHÜBERSETZER
TEPIS

ПОЛЬСКОЕ ОБЩЕ-
СТВО ПРИСЯЖНЫХ
И СПЕЦИАЛИЗИ-
РОВАННЫХ
ПЕРЕВОДЧИКОВ
TEPIS

ASSOCIAZIONE
POLACA
DEI TRADUTTORI
GIURATI
E SPECIALISTI
TEPIS

ASOCIACIÓN
POLACA
DE TRADUCTORES
JURADOS
Y ESPECIALIZADOS
TEPIS

Szanowny Panie Dyrektorze!

Proszę o informację o przyczynach, które uniemożliwiają dodanie do informacji o listach tłumaczy na podstronie portalu e-justice „Znajdź tłumacza przysięgłego” bazy tłumaczy przysięgłych i specjalistycznych Polskiego Towarzystwa Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS, największego w Polsce stowarzyszenia tłumaczy oraz stowarzyszenia zrzeszającego największą liczbę tłumaczy przysięgłych, członka Międzynarodowej Federacji Tłumaczy FIT i Europejskiego Stowarzyszenia Tłumaczy Sądowych EULITA.

Prawie rok temu zwróciłam się do Pana (pismem RN. Prez. 77/15 z 25 listopada 2015 r.) o spowodowanie dodania bazy tłumaczy przysięgłych i specjalistycznych prowadzonej przez PT TEPIS do informacji o listach tłumaczy podanych na stronie portalu „e-justice”:

https://e-justice.europa.eu/content_find_a_legal_translator_or_an_interpreter-116-pl-pl.do?member=1

Informowałam również, że PT TEPIS brało udział w pilotażowym projekcie Unii Europejskiej JUST/2013/JPEN/4556 LIT Search, mającym na celu stworzenie europejskiej bazy danych tłumaczy sądowych (odpowiednika tłumaczy przysięgłych w Polsce) i rejestr tłumaczy naszego Towarzystwa spełnia wymogi tej przyszłej europejskiej bazy danych tłumaczy sądowych.

Ponadto prosiłam o udzielenie informacji na ten temat w mailu skierowanym do Pana Dyrektora (20 kwietnia 2016 r.), zaś w mailu skierowanym do Naczelnika Wydziału Tłumaczy Przysięgłych Pana Bolesława Cieślika (31 maja 2016 r.) podałam link do podstrony Towarzystwa www.tepis.org.pl, z listą członków, którzy wyrazili zgodę na podłączenie do bazy LIT Search, a więc przyszłej europejskiej bazy tłumaczy sądowych (przysięgłych):

<http://www.tepis.org.pl/index.php/czlonkowie-translator/czlonkowie-tepis-members-new>

Informacja przesłana do Pana Naczelnika Bolesława Cieślika była uzupełnieniem zadanego przeze mnie pytania w tej sprawie podczas prac Zespołu do przeglądu i oceny funkcjonowania ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego dnia 18 maja br. Również na ostatnim zebraniu Zespołu (9 września br.) ponowiłam pytanie w tej sprawie.

Zwracam się zatem do Pana Dyrektora o podanie przyczyn, które przez tak długi czas uniemożliwiają załatwienie tak prostej technicznie sprawy.

Z poważaniem

Zofia Rybińska
prezes

SPOTKANIA

INSCENIZACJA ROZPRAWY KARNEJ SPOTKANIE ZE STUDENTAMI

**Instytutu Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego
17 maja 2016 r.**

Z inicjatywy naszego Towarzystwa w ramach współpracy z Instytutem Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego zorganizowane zostało spotkanie ze studentami ILS UW poświęcone tłumaczeniu rozpraw sądowych w sprawach karnych z udziałem osób niewładających językiem polskim. Rozprawie przysłuchiwali się także studenci z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, którzy przyjechali do Warszawy razem z prof. Iwoną Ndiaye. Po słowie wstępnym na temat ogólnych zasad tłumaczenia rozpraw, wygłoszonym przez Kol. Janusza Poznańskiego, odbyła się inscenizacja rozprawy na podstawie przygotowanego przez niego scenariusza (Janusz Poznański jest autorem publikacji „Tłumacz w postępowaniu karnym”). Oskarżony (studentka z ILS) oraz pokrzywdzony (studentka z UWM w Olsztynie) posługiwali się językiem rosyjskim, tłumaczem była pani Lena Śliwińska – tłumacz przysięgły języka rosyjskiego. Role sędziego, prokuratora i obrońcy grali studenci ILS, którzy występowali w prawdziwych togach. Inscenizacja rozprawy była dla studentów ciekawym wydarzeniem, frekwencja była duża, a wśród osób obecnych zauważyliśmy także wykładowców z ILS UW.

Opr. Janusz Poznański

BEZPRECEDENSOWA INICJATYWA AMBASADY RUMUNII W WARSZAWIE

Odpowiadając na sugestie przedstawicieli społeczności tłumaczy języka rumuńskiego w Polsce, a przede wszystkim z inicjatywy dwóch członkiń naszego Towarzystwa, Pani Anny Kaźmierczak i Pani Anny Luft, Wydział Konsularny Ambasady Rumunii w Rzeczypospolitej Polskiej zorganizował spotkanie robocze, w siedzibie Ambasady, w dniu 4 listopada br.

Spotkanie zaszczylił swoją obecnością ambasador nadzwyczajny i pełnomocny Rumunii w Rzeczypospolitej Polskiej, Pan Ovidiu Dranga, który podkreślił rolę tłumaczy współpracujących z ambasadą. Prezes TEPIŚ przedstawiła działania Towarzystwa TEPIŚ, zapraszając tłumaczy do członkostwa, z nadzieją na utworzenie w ramach PT TEPIŚ Sekcji Rumuńskiej.

Pan Ambassador Ovidiu Dranga w środku

Spotkanie miało charakter pragmatyczny. Pan Dragoș Iulian Gheorghiu, konsul (kierownik sekcji konsularnej ambasady Rumunii) wraz z zebranymi tłumaczami prowadził konstruktywne rozmowy nt. ustawodawstwa rumuńsko-polskiego, mającego wpływ na tłumaczenie dokumentów urzędowych (*Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Rumunią o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, sporządzona w Bukareszcie dnia 15 maja 1999 r.*).

Pan konsul wyjaśniał również kwestie natury prawnej i terminologicznej z zakresu prawa karnego, karnego procesowego i cywilnego (*włącznie z ustawodawstwem charakterystycznym dla akt stanu cywilnego i aktów notarialnych*), mające wpływ na tłumaczenie dokumentów wydawanych przez rumuńskie i polskie władze lub inne organy (*urzędy stanu cywilnego, jednostki prokuratury, sądy, biura notarialne*). Mówił też o podstawowych błędach lub nieścisłościach w tłumaczeniu z języka polskiego na język rumuński niektórych oficjalnych dokumentów, które wpływają na znaczenie terminów specjalistycznych.

Uczestniczący tłumacze języka rumuńskiego zgodnie twierdzili, że istnieje ogromna potrzeba szkoleń i warsztatów dla tłumaczy języka rumuńskiego i cieszyli się z propozycji współpracy z Ambasadą Rumuńską w zakresie szkoleń.

Na zdjęciu Pan Ambasador Ovidiu Dranga, Pan Kosul Dragoș Iulian Gheorghiu, prezes Zofia Rybińska i uczestnicy spotkania.

Opr. Anna Luft i Anna Kaźmierczak

KONFERENCJE – BYLIŚMY, BĘDZIEMY, POLECAMY

MEDIUS CURRENS V - „TŁUMACZ W KULTURZE. KULTURA TŁUMACZENIA.

Toruń, 8-9 kwietnia 2016 r.

W dniach 8-9 kwietnia 2016 roku w Toruniu odbyła się 5. edycja ogólnopolskiej konferencji naukowej, zorganizowana przez Katedrę Filologii Germańskiej, Katedrę Filologii Angielskiej i Katedrę Filologii Słowiańskiej UMK, pod nazwą Medius Currens V poświęcona tematowi „Tłumacz w kulturze. Kultura tłumaczenia”. Celem tych konferencji jest dialog prowadzony ponad podziałami na poszczególne (neo)filologie oraz wymiana doświadczeń między specjalistami zajmującymi się szeroko pojętą problematyką przekładu zarówno od strony teoretycznej, jak i praktycznej. Jako motto 5. edycji konferencji organizatorzy wybrali tytuł książki Jerzego Brzozowskiego „Stańć po stronie tłumacza”. Zakres konferencji dotyczył następujących dziedzin tematycznych: tłumacz - pośrednik między kulturami, status tłumacza, sylwetki znanych i mniej znanych tłumaczy, tłumacz – droga do zawodu, tłumacz w sytuacjach kryzysowych oraz etyka zawodowa tłumacza.

Obrady koncentrowały się na dwóch głównych nurtach, a mianowicie na przekładzie tekstów literackich oraz na przekładzie testów specjalistycznych. Zaprezentowano sylwetki wielu tłumaczy literackich, np. *Kłaudii Wiktorowej Ode-Wasyljewej (1892-1965)* - zapomniana tłumaczka literatury arabskiej w Związku Radzieckim (dr hab. Izabela Kończak, prof. UŁ), *Wiktora Baworowskiego* – tłumacza, bibliofila, poety (dr Markus Eberharter, UW), *Alicji Oczko* – pośredniczki między kulturami polską, holenderską i indonezyjską (mgr Michał Gaska, UW) czy *Cristiny Agosti Garosci i Clotilde Garosci* – zapomnianych tłumaczek największych dzieł literatury polskiej na język włoski (dr Sylwia Skuza, UMK). W sekcjach „tłumacz w dziele literackim” i „tłumacz a problemy przekładu” poruszono wiele ciekawych kwestii, takich jak m.in. *Ścieżka kariery i poglądy na przekład tłumaczy literackich* (dr Dorota Gutfeld, UMK), *Tertium non datur? O trzech różnych metodach tłumaczenia literatury z podwójnym adresatem (na przykładzie polskich przekładów Alice's Adventures in Wonderland)* (dr hab. Agata Brajerska-Mazur, UMCS), *Potencjalne wykładniki reakcji afektywnej w tłumaczeniach poezji dla dzieci* (dr Edyta Manasterska-Wiącek, UMCS), *Poprawić poprzednika? - seria translatorska jako wyzwanie dla tłumacza tekstów literackich* (dr Anna Fimiak-Chwiłkowska, UAM), czy też *Tłumacz wobec realiów i fenomenów językowych w tekście literackim* (mgr Dawid Łuczak, UAM) oraz *Tłumacz wobec problemów terminologicznych (na materiale rosyjskiej leksyki religijnej)* (dr Małgorzata Widel-Ignaszczak, KUL), a także *Autor jako drugi tłumacz* (dr Monika Krajewska, UMK). Sporo miejsca poświęcono także „tłumaczowi jako pośrednikowi między kulturami”: *Tłumacz – pośrednik między kulturami, wnikliwy poszukiwacz i erudyta. O wyzwaniach dla studentów i adeptów sztuki tłumaczenia* (dr Marta Czyżewska, UW), *Tłumacz-antologista w polsko-ukraińskich stosunkach literackich ostatnich dwóch dekad* (dr Andrij Saweneć, KUL), czy też *Sushi po polsku i bigos po japońsku. Sylwetki dwóch tłumaczy łączących kulturę japońską i polską* (mgr Zuzanna Mizera, UW). Poruszono także wiele aspektów związanych z rolą tłumacza w przekładzie tekstów specjalistycznych, np. *Tłumacz – zawód (wy)uczony?* (dr Edyta Grotek, UMK), *Status prawny tłumacza przysięgłego – doświadczenia i perspektywy* (mgr Bolesław Cieślík, Ministerstwo Sprawiedliwości), *Na ścieżce kariery: jak zostać tłumaczem tekstów medycznych* (dr Ewa Kościółkowska-Okońska, UMK), *Tłumacz w instytucjach UE. Wyzwania współczesnej wieży Babel* (mgr Magdalena Buchowska, UG).

W sekcji poświęconej wyzwaniom i problemom przekładu była mowa m.in. o *Konieczności zapewnienia skutecznej komunikacji interlingwalnej na przykładzie tłumaczenia prawniczego* (dr hab. Aleksandra Matulewska, prof. UAM), *Aspektach tłumaczenia neologizmów niemieckich na język polski* (dr hab. Sylwia Firyn, prof. UG), czy *O (nie)kompetencji tłumaczeniowej zespołów przekładających zasady gier sportowych* (dr Michał Sobczak, UKW). Nie zabrakło bardzo rzeczowych referatów dotyczących pracy tłumacza, np. *Jakość przekładu w warunkach konkurencji rynkowej a kompetencje tłumacza* (dr Katarzyna Siewert-Kowalkowska, UKW), jak i wystąpień pełnych metafor, jak np. *Tłumacz - muzyk, muzykant, muzykolog?* (dr Witold Skowroński, Szkoła Tłumaczy i Języków Obcych UAM). Ponieważ w czasie konferencji miało miejsce ponad 50 wystąpień, nie sposób podać tytułów wszystkich referatów i nazwisk wszystkich referentów. Na koniec warto jeszcze tylko wspomnieć dwa interesujące wystąpienia w sekcji plenarnej: wykład prof. dr hab. Mirosławy Buchholtz (UMK) pt. *Tłumacz literatury: człowiek, mit, metafora* oraz prezentację czasopisma fachowego *Rocznik Przekładoznawczy. Studia nad teorią, praktyką i dydaktyką przekładu*, które od 10 lat ukazuje się na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika, od kilku lat także w ramach wolnego dostępu na platformie cyfrowej pod adresem www.rp.umk.pl. O historii czasopisma, perspektywach i kierunkach dalszego rozwoju oraz pozycji wśród czasopism przekładoznawczych w Polsce mówił pomysłodawca i jeden z jego współtwórców, dr hab. Lech Zieliński, prof. UMK.

W ramach konferencji odbyło się wiele interesujących dyskusji po wystąpieniach, a także rozmów kularowych. Wielkim walorem konferencji była wielojęzyczna perspektywa badawcza jej uczestników, wśród których były reprezentowane nie tylko najbardziej popularne języki, jak np. angielski, niemiecki, rosyjski czy francuski, ale i język czeski, a nawet japoński.

Opr. Marta Czyżewska

DZIEŃ TŁUMACZA WE WROCŁAWIU

3 czerwca 2016 r.

Instytut Filologii Angielskiej Uniwersytetu Wrocławskiego zorganizował konferencję pt. „Dzień Tłumacza w Instytucie Filologii Angielskiej”, która odbyła się 3 czerwca 2016 r. Do udziału i wygłoszenia referatu został zaproszony członek RN PT TEPIS Janusz Poznański, który omówił „Zasady tłumaczenia rozpraw sądowych”. Prof. Julian Maliszewski, były Sekretarz Generalny PT TEPIS, porównywał tłumaczenie poświadczone, urzędowe i sądowe w Polsce i w krajach członkowskich UE. Wskazywał na podobieństwa i różnice, nawiązując do teorii i praktyki. O pracy tłumaczy w przedstawicielstwach dyplomatycznych i placówkach konsularnych, o interesujących, ale i pełnych wyzwań sytuacjach opowiadała dr Bożena Iwanowska. Temat najczęstszych uchybień w pracy tłumaczy przysięgłych, które są przedmiotem postępowania dyscyplinarnego przed Komisją Odpowiedzialności Zawodowej, przedstawił Bolesław Cieślík, Naczelnik Wydziału Tłumaczy Przysięgłych Ministerstwa Sprawiedliwości. Wątek nieprzyjemnych doświadczeń tłumaczy omówił w swoim wystąpieniu Jan Gościński, konsultant Państwowej Komisji Egzaminacyjnej przy Ministerstwie Sprawiedliwości. W konferencji wzięli udział studenci Uniwersytetu Wrocławskiego oraz praktykujący tłumacze, co dało okazję do wymiany poglądów i nawiązania ciekawych kontaktów.

Opr. Janusz Poznański

KONFERENCJA: TRANSLATING EUROPE WORKSHOP

6 czerwca 2016 r.

Przedstawiciele Towarzystwa TEPIS uczestniczyli w konferencji zorganizowanej przez Instytut Lingwistyki Stosowanej i Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce pt. *Forum on Quality in Legal Translation* w ramach inicjatywy Translating Europe Workshop. Konferencja poświęcona była zagadnieniu jakości w przekładzie prawnym i prawniczym z perspektywy naukowej, rynkowej i dydaktycznej i przyciągnęła wiele osób. Mówcami plenarnymi byli prof. Fernando Prieto Ramos z Uniwersytetu Genewskiego oraz prof. Hendrik J. Kockaert z Uniwersytetu KU Leuven. W gronie prelegentów byli też przedstawiciele Dyrekcji Generalnej ds. Tłumaczeń Pisemnych w Komisji Europejskiej, Europejskiego Stowarzyszenia Tłumaczy Prawniczych EULITA, Polskiego Towarzystwa Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS, Stowarzyszenia Tłumaczy Polskich, Polskiego Stowarzyszenia Biur Tłumaczeń, Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, biur tłumaczeń i szkół kształcących tłumaczy. Podobne konferencje odbywają się we wszystkich państwach członkowskich UE. Nasze Towarzystwo reprezentowane było przez prezes Zofię Rybińską, wiceprezes Joannę Miler Cassino oraz przewodniczącą Komisji Rewizyjnej naszego Towarzystwa Agnieszkę Hein. Jako wiceprezes Europejskiego Stowarzyszenia Tłumaczy Sądowych EULITA, Zofia Rybińska omówiła te projekty Stowarzyszenia EULITA, które miały na celu podnoszenie poziomu jakości tłumaczenia sądowego

Od lewej: Joanna Miler-Cassino, Zofia Rybińska, dr Agnieszka Biernacka i Agnieszka Hein

pisemnego i ustnego. Jako prezes Towarzystwa TEPIS, Zofia Rybińska skoncentrowała się na roli, jaką Towarzystwo pełni w doskonaleniu zawodowym tłumaczy przysięgłych i specjalistycznych. O doskonaleniu zawodowym jest mowa - jak wszyscy wiemy - w ustawie o zawodzie tłumacza przysięgłego, jednakże brak jest w Polsce systemu, który wspierałby tłumaczy w podnoszeniu swoich kwalifikacji. Tę lukę Towarzystwo TEPIS stara się wypełniać poprzez organizowanie różnych form doskonalenia zawodowego. Joanna Miler-Cassino mówiła o jakości tłumaczenia prawnego i prawniczego z perspektywy *freelancera*, zaś Agnieszka Hein poruszyła takie zagadnienia, jak wymogi stawiane tłumaczom przez kancelarie, zasady pracy i wynagradzanie, dodatkowe cechy, które powinien tłumacz posiadać, m.in. odporność na stres, a także inne kwestie merytoryczne

(doświadczenie i kompetencje językowe) i pozamerytoryczne (umiejętność pracy zespołowej i zarządzania projektami).

Symposium odbywało się w gościnnych progach Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce przy ul. Jasnej 14/16A w Warszawie 6 czerwca 2016 r.

Więcej na temat konferencji i jej prelegentów można przeczytać na stronie: <http://translatingeurope.blog.ils.uw.edu.pl/info/keynoteandinvitedspeakers>

Opr. Zofia Rybińska

KONFERENCJA FUNDACJI COURT WATCH

Warszawa, 27 września 2016 r.

To już drugi raz przedstawiciel PT TEPIS uczestniczył w konferencji Fundacji Court Watch Polska, która wspiera pozytywne zmiany w polskim wymiarze sprawiedliwości poprzez prowadzenie Obywatelskiego Monitoringu Sądów oraz budowanie Centrów Sprawiedliwości Naprawczej.

Tegoroczna konferencja Fundacji Court Watch Polska odbyła się 27 września 2016 r. w Euro Centrum Konferencyjnym w Warszawie, Al. Jerozolimskie 134. Konferencję otworzył Bartosz Pilitowski, prezes Fundacji, który przedstawił najciekawsze wnioski z raportu „Obywatelski Monitoring Sądu 2015/2016”. Chociaż raport nie zawiera uwag na temat rozpraw z udziałem cudzoziemców i tłumaczy przysięgłych to i tak jest bardzo interesujący.

Ważną część konferencji stanowił panel dyskusyjny pt. „Jacy sędziowie? W poszukiwaniu optymalnego modelu i kryteriów wyboru sędziów”, w którym zabrali głos: Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego, prof. Małgorzata Gersdorf, Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa, SSN Dariusz Zawistowski, Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, prof. Małgorzata Manowska, Sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego, Sylwester Marciniak, Minister w Kancelarii Prezydenta RP, Andrzej Dera. Panel prowadził dr Stanisław Burdziej z Instytutu Socjologii UMK, członek zarządu Fundacji Court Watch Polska.

Podczas konferencji odznaczeni zostali najaktywniejsi wolontariusze Fundacji oraz ogłoszony został Obywatelski Sędzia Roku. Została nim SSR Katarzyna Kościów-Kowalczyk z Jawora za organizację obchodów Dnia Wymiaru Sprawiedliwości w swoim mieście. Wyróżnienie otrzymał sędzia Arkadiusz Krupa, który swoimi rysunkami pokazuje ludzką twarz wymiaru sprawiedliwości.

Rysunek nagrodzonego sędziego Arkadiusza Krupy wykonany podczas konferencji dla członków PT TEPIS:

Opr. Zofia Rybińska

II Konferencja Programu Koordynacji Zasobów Języków Europejskich 2nd Conference of the European Language Resource Coordination (ELRC)

26 października 2016 r., Bruksela

Wstęp

Pod koniec października 2016 r. miałam okazję uczestniczyć w Brukseli w dwóch interesujących konferencjach związanych z tłumaczeniami pisemnymi i technologiami językowymi: II Konferencji Programu Koordynacji Zasobów Języków Europejskich oraz Translating Europe Forum, nieprzypadkowo zorganizowanych w jednym tygodniu i miejscu, i chciałabym na łamach naszego Biuletynu podzielić się z Koleżankami i Kolegami Tłumaczami zarówno informacjami dotyczącymi pierwszego wydarzenia, jak też swoimi własnymi spostrzeżeniami i opiniami.

Historia Projektu ELRC

W II Konferencji Programu Koordynacji Zasobów Języków Europejskich (ELRC) - wzięłam udział na zaproszenie Komisji Europejskiej jako przedstawicielka administracji publicznej, aby zapoznać się z postępami w realizacji projektu. W kwietniu 2015 r. Komisja Europejska rozpoczęła wdrażanie kompleksowego przedsięwzięcia pod powyższą nazwą, którego celem jest identyfikacja oraz gromadzenie danych językowych i tłumaczeniowych istotnych z punktu widzenia krajowych służb użyteczności publicznej, organów administracji oraz instytucji rządowych we wszystkich 30 krajach europejskich uczestniczących w programie ELRC w ramach instrumentu „Łącząc Europę”

(ang. Connecting Europe Facility). Zasoby językowe o odpowiedniej jakości oraz zakresie są niezbędne, aby zbudować systemy Tłumaczenia Automatycznego. Docelowo Platforma CEF.AT zasili lub już zasila europejską internetową infrastrukturę publiczną. Wśród przykładów można wymienić: bibliotekę cyfrową Europeana, Portal Otwartych Danych (ang. Open Data Portal) czy też system esprawiedliwości (ang. eJustice), tj. platformę internetowego rozstrzygania sporów (ang. Online Dispute Resolution). Uruchomienie MT@EC (Machine Translation @ European Commission) nastąpiło 26 czerwca 2013 r., kiedy udostępniono narzędzie wykorzystujące metody statystyczne, budowane przez Dyрекcję Generalną ds. Tłumaczeń Pisemnych (ang. DGT) w latach 2010-13.

Warsztat ELRC Komisji Europejskiej w Warszawie

W tym miejscu należałoby wspomnieć, że już wcześniej w ramach tego Programu unijnego, 9 marca 2016 r. w siedzibie Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej odbył się warsztat ELRC, w ramach którego zaprezentowano projekt polegający na uruchomieniu platformy tłumaczenia maszynowego CEF.AT, dostępnej bezpłatnie dla wszystkich instytucji publicznych krajów członkowskich i działającej na bazie systemu MT@EC, wykorzystywanego dotychczas przez Komisję Europejską. Celem prac jest poprawa jakości tłumaczeń i integracja technologii językowych z europejskimi serwisami publicznymi. Drugim celem warsztatu było poznanie potrzeb polskiej administracji publicznej w zakresie tłumaczenia i prac prowadzonych w środowisku wielojęzycznym. Główne tematy rozmów ekspertów KE, naukowców, przedstawicieli firm świadczących usługi tłumaczeniowe i instytucji publicznych dotyczyły udziału sektora publicznego w procesie tłumaczenia i próby określenia źródeł dostępnych zasobów językowych. Dodatkowo, omówiono techniczne i prawne aspekty ich udostępniania na potrzeby tłumaczenia maszynowego TM. Podobne warsztaty zorganizowano również we wszystkich innych państwach europejskich pomiędzy wrześniem 2015 r. a listopadem 2016 r.

Organizacja

Program Koordynacji Zasobów Języków Europejskich realizuje we współpracy z KE Konsorcjum ELRC, tj. grupa instytutów naukowych, w skład której wchodzi German Research Center for Artificial Intelligence (DFKI), Evaluations and Language Resources Distribution Agency (ELDA), TILDE oraz Institute for Language and Speech Processing (ILSP), a także 30 przedstawicieli krajowych ds. technologii i 30 przedstawicieli krajowych służb publicznych państw uczestniczących w Programie. Dodatkowo, wsparcia inicjatywie udzielają radcowie prawni. Tworzą oni Radę ds. Zasobów Językowych, która dotychczas spotkała się dwukrotnie na spotkaniach roboczych: w listopadzie 2015 r. i listopadzie 2016 r.

Konferencja i uczestnicy

Październikowa międzynarodowa konferencja w Brukseli to kontynuacja powyżej opisanych działań, stąd program wydarzenia był mocno zbliżony do programu warsztatów krajowych, choć oczywiście wzbogacony o szerszą perspektywę wynikającą z doświadczeń ostatniego pół roku, kontekst wielojęzyczny i wielonarodowościowy, akademicki a także biznesowy. Ze względów organizacyjnych grono uczestników konferencji było ograniczone do około 120 osób obejmujących prelegentów - przedstawicieli środowiska akademickiego i biznesowego, reprezentantów organizatorów (Dyrekcji Generalnej ds. Sieci Komunikacyjnych, Treści i Technologii, oraz Komisji ds. Zasobów Językowych ELRC), a także kilkusobowych reprezentacji instytucji publicznych państw uczestniczących w Programie. Polskę reprezentowało siedem osób: dr Maciej Ogrodniczuk będący w Programie Przedstawicielem krajowym ds. technologii, Jarosław Gonczarenko, Inżynier ds. Tłumaczeń z firmy GET IT Solutions Sp. z o.o., występujący jako jeden z prelegentów – reprezentujący branżę LSP oraz pięć osób będących pracownikami sektora publicznego.

Podsumowanie prezentacji

Konferencję rozpoczęli przedstawiciele organizatorów - Marco Marsella (Head of Unit, DG CNECT, Unit G3 Learning, Multilingualism and Accessibility) oraz Josef van Genabith (ELRC Coordinator and Scientific Director, German Research Centre for Artificial Intelligence DFKI GmbH). Pierwszy przedstawił misję DG CNECT polegającą na budowaniu dostępności i bezpieczeństwa Jednolitego Rynku Cyfrowego oraz jego integracji, obejmującą m.in. wspieranie badań, innowacji i stosowania cyfrowych technologii językowych dostępnych dla wszystkich obywateli UE. Rozporządzenie ustanawiające instrument finansowania przedsięwzięć w tym obszarze pod nazwą „Łącząc Europę” umiejscawia działania związane z budowaniem infrastruktury usług cyfrowych (ang. DSI – Digital Service Infrastructure) w części „TELECOM” obok pozostałych dwóch tj. „ENERGY” i „TRANSPORT”. W tym miejscu, obok narzędzi i technologii językowych, można wymienić przykładowe e-usługi, jak elektroniczne dokumenty tożsamości (ang. eID), e-fakturowanie (ang. eInvoicing), uznawanie podpisów elektronicznych (ang. eSignature), system e-sprawiedliwości (ang. eJustice), platformę internetowego rozstrzygania sporów (ang. ODR), system EESSI - Elektronicznej Wymiany Informacji dotyczących Zabezpieczenia Społecznego (ang. Electronic Exchange of Social Security Information), czy też system e-zdrowia (ang. eHealth) umożliwiający pacjentom dostęp do ich dokumentacji medycznej w trakcie pobytu zagranicą, jak też system połączonych rejestrów handlowych (ang. BRIS - Business Registers Interconnection System), e-platformę zamówień publicznych (ang. eProcurement). Powyższe elementy mają złożyć się na tzw. unijną administrację elektroniczną (ang. eGovernment), której funkcjonowanie miałoby się rozpocząć do 2020 r.

Drugi z prelegentów, Josef van Genabith, zarysował zwięźle historię tworzenia narzędzi do tłumaczenia maszynowego, w tym opartych na ogólnodostępnym oprogramowaniu MOSES, a także przedstawił znaczenie odpowiednich danych dla dalszego rozwoju platformy tłumaczenia automatycznego. O ile Komisja Europejska dysponuje dobrymi materiałami pod względem językowym (prawo UE, zapisy z debat i innych prac unijnej administracji) na swoje własne potrzeby, jednakże nie posiada materiałów „lokalnych”, wykorzystywanych przez instytucje publiczne poszczególnych państw, które są niezbędne do dopasowania narzędzia do potrzeb ich pracowników. Stąd pozyskanie odpowiednich merytorycznie i jakościowo danych jest głównym celem Programu ELRC. Josef van Genabith przedstawił również dotychczasowe działania w ramach programu i zachęcił do przekazywania wielojęzycznych danych przy pomocy dedykowanego portalu.

Następnie Aleksandra Wesołowska (Programme Officer, DG CNECT, Unit G3 Learning, Multilingualism and Accessibility) przybliżyła początki wykorzystywania narzędzia do tłumaczenia maszynowego, które w ramach KE rozpoczęło się w czerwcu 2013 r. i było poprzedzone kilkuletnimi pracami (2010-13) rozwojowymi w ramach DGT i docelowo ma obsługiwać 24 oficjalne języki UE. Omówiła główne cechy i zasady funkcjonowania narzędzia (zlokalizowanie infrastruktury technicznej, obsługiwane formaty, języki, kwestie jakościowe) a także usługi czerpiące z Platformy CEF.AT. Przedstawiła stan zaawansowania prac w poszczególnych Dyrekcjach Generalnych dotyczące różnych e-usług. Dalsze zaplanowane działania dotyczące Programu ELRC obejmują m.in. ocenę dostępnych „dojrzałych” technologii, zakup brakujących zasobów językowych, stworzenie repozytorium zasobów w ramach platformy e-tłumaczenie, dostosowania rozwiązania koncepcyjnego dla 6 rodzajów infrastruktury usług cyfrowych, a także poszerzenie i wzmocnienie koordynacji zasobów językowych i dalszą identyfikację potrzeb użytkowników e-usług. Poinformowała również o konkursach dotyczących współpracy przy projekcie i zachęciła do korzystania z platformy internetowej Futurium, gdzie możliwe jest śledzenie postępu projektu e-administracji i włączanie się w dyskusje i inicjatywy dotyczące tego obszaru.

Kolejny moduł konferencji poświęcony był przykładom wykorzystania tłumaczenia maszynowego (TM) w pracach Komisji Europejskiej, jak również w firmach komercyjnych świadczących usługi tłumaczeniowe. Katja Mai, (Tłumacz i Koordynator CATE-Lab, DGT) przedstawiła, w jaki sposób narzędzia typu CAT są wykorzystywane w codziennej pracy unijnych tłumaczy pisemnych i wskazała na poprawę jakości pracy silników tłumaczących od 2013 r., głównie w związku z systematyczną informacją zwrotną od tłumaczy i rosnącą ilością danych, a także dzięki kolejnym udoskonalanym wersjom narzędzi. W jej opinii zauważalna jest zmiana w charakterze pracy tłumaczy, która w coraz większym stopniu nie polega już na samym tłumaczeniu, ale na tzw. „post-editing” czy też weryfikacji tłumaczenia. Narzędzie jest wykorzystywane w przypadku takich tekstów, jak informacje prasowe, raporty, komunikaty ogólne, akty prawne i teksty ogólne wymagające wysokiego stopnia precyzji prawnej i koncepcyjnej. Przydatność narzędzia ocenia jako zróżnicowaną w zależności od rodzaju języka tekstu wejściowego oraz jego jakości.

Przedstawiciel środowiska biznesu, Jarosław Gonczarenko, (Inżynier ds. Tłumaczeń, GET IT Language Solutions), wśród powodów korzystania z tłumaczenia maszynowego (włączonego w proces tłumaczenia przy użyciu narzędzi CAT), wymienił wyższą produktywność, przekładającą się na obniżenie kosztów jednostkowych. Stosowanie TM pozwala na lepsze dopasowanie się do potrzeb klientów m.in. w kwestii tłumaczenia nowych treści przez nich dostarczanych, jak i skali potrzeb. Podkreślił znaczenie jakości danych wykorzystywanych do trenowania silników tłumaczących i zaznaczył, że jego firma stosuje silniki dziedzinowe, obejmujące określone branże (np. prawną czy techniczną), w odróżnieniu od Google Translate, do którego trafiają najróżniejsze rodzaje tekstów. Podobnie jak poprzedniczka, wskazał na znaczenie „post-editing” w procesie tłumaczenia i wynikającą z tego zmianę w profilu pracowników. W opinii Jarosława Gonczarenki czynnikami sukcesu są: zasoby językowe odpowiedniej jakości, w tym terminologia; zoptymalizowane procesy, integracja TM w procesie tłumaczenia w narzędziu CAT oraz dobrze wyszkoleni korektorzy. Natomiast do wyzwań, oprócz kwestii jakościowych i technicznych, zaliczył kwestię „czynnika ludzkiego”, tj. przekonania samych tłumaczy do korzystania z tłumaczenia maszynowego.

Alexander Waibel (Director of the International Center for Advanced Communication Technologies, Head of Interactive Systems Lab, Carnegie Mellon University / Karlsruhe Institute of Technology) przedstawił zastosowania TM w ramach projektów uczelni wyższych. Ciekawostką dla niektórych uczestników był fakt, że historia niektórych projektów dotyczących tłumaczeń zautomatyzowanych sięgają początków lat 90., a nawet wcześniej. Przedstawił m.in. projekty dotyczące tłumaczenia i transkrypcji wykładów dla studentów obcojęzycznych studiujących na jego uczelni, czy też zautomatyzowania tłumaczenia symultanicznego w czasie sesji głosowań w parlamencie.

Marcus Danei, (Product Manager Language Technology, SAP Language Services, SAP SE) przedstawił historię prac firmy w zakresie technologii językowych w (tym pierwsze projekty w latach 80.!) Na ten moment w opinii eksperta firma nie widzi możliwości, aby jeden rodzaj rozwiązania technologicznego w zakresie tłumaczenia maszynowego odpowiadał na potrzeby wszystkich użytkowników w stopniu zadowalającym. Stosowanie ogólnych, komercyjnych systemów w odniesieniu do zindywidualizowanych tekstów związanych z określoną dziedziną, nie przynosi dobrych rezultatów. Z doświadczenia firmy SAP SE wynika, że systemy tłumaczenia maszynowego wykorzystujące algorytmy oparte na regułach mają jednak znaczne ograniczenia i wykorzystanie odpowiednio dużych zasobów dla statystycznego tłumaczenia maszynowego sprawdza się dużo lepiej. Niemniej jednak firma w swoim produkcie SAP Product Support skupia się na rozwiązaniach uwzględniających tłumaczenie kontekstowe, ze względu na fakt, że każde wdrożenie wiąże z charakterystycznymi procesami branżowymi. W trakcie prac okazało się, że dane pochodzące z innych, unijnych korpusów jak Europarl czy Common Crawl nie były

wystarczające jako jedyne źródło danych dla zbudowania narzędzia dla korporacji biznesowej i niezbędne było skorzystanie z własnych zasobów językowych. Ponieważ wytrenowanie silników tłumaczących w różnych dziedzinach jest bardzo wymagającym działaniem, firma SAP rozważa pójście w kierunku jednego systemu branżowego o niższym stopniu specjalizacji. Takie rozwiązanie wymagałoby połączenia firmowych językowych zasobów wewnętrznych z gotowymi zasobami z korpusów pochodzących ze sprawdzonych źródeł. Podsumowując swoje wystąpienie, Marcus Danei podkreślił, że firma SAP uważa dane językowe za podstawowy element Sztucznej Inteligencji i powstającej gospodarki cyfrowej.

Kolejny prelegent, Prodromos Tsiavos, (Radca Prawny, Athena Research Centre), zarysował kontekst prawny udostępniania danych na potrzeby Programu ELRC. Jako podstawowy dokument regulujący obszar działania Programu ELRC wymienił m.in.: Dyrektywę 2003/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady. z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (dokumenty dotyczące zagadnienia w języku angielskim: PSI Directive PSI Guidelines oraz Decision on the Re-use of Commission documents).

Jako Partner Programu ELRC, Khalid Choukri (CEO, Evaluations and Language Resources Distribution Agency ELDA), omówił bieżącą sytuację w zakresie danych przekazywanych przez poszczególnych uczestników projektu, w tym plany uzyskania odpowiednich zasobów językowych. Jeżeli chodzi o liczbę zasobów, Polska - na tle innych państw - zajmuje relatywnie wysokie, piąte miejsce (6 z 108 zasobów), przy czym do października 2016 r. jedynie 7 państw mogło się w ogóle przekazaniem takich zasobów pochwalić. Khalid Choukri naświetlił również potencjalne problemy związane z realizacją procesu oraz przedstawił ramowy Plan Zarządzania Danymi (DMP).

Przykładami lokalnych strategii gromadzenia danych językowych zilustrowali sytuację przedstawiciele Irlandii i Niemiec. O ile Irlandia jest liderem w ilości zgromadzonych zasobów (49 z 108), co według Aodhána Mac Cormaica, (Assistant Principal, Department of Arts, Heritage, Regional, Rural and Gaeltracht Affairs), wynika z ustawowego statusu języka irlandzkiego (Official Languages Act 2003), to w Niemczech efekty są znacznie skromniejsze (11 zasobów). W kwestii skali wykorzystania narzędzia MT@EC Alexandra Soska, (Z II 5 Language Service, Federal Ministry of the Interior), podała wielkość ok. 7,5% przetłumaczonych w ww. ministerstwie stron.

Następnie, w ramach panelu ekspertów, podczas którego dyskutowano, jak umożliwić dalsze gromadzenie i przekazywanie danych językowych przez instytucje publiczne na potrzeby rozwoju Platformy, Aleksandra Wesołowska przedstawiła zaproszenie Komisji Europejskiej do składania wniosków dotyczących tłumaczenia automatycznego (dostarczanie danych językowych oraz integracja CEF.AT z usługami cyfrowymi). Budżet przedsięwzięcia wynosi 6,6 mln EUR w perspektywie 1-2 lat.

Na zakończenie przedstawiono już funkcjonujące obszary infrastruktury usług cyfrowych, w których platforma tłumaczenia automatycznego znalazła zastosowanie, w tym już wspomniane wcześniej: platformę internetowego rozstrzygania sporów, Portal Otwartych Danych, oraz najbliższy mojemu obszarowi zawodowemu - organizacji systemu ochrony zdrowia – system EESSI, w którym przewiduje się wymianę ok. 900 mln dokumentów w skali roku. Uruchomienie formularzy internetowych z dostępną opcją tłumaczenia treści indywidualnych, (części statyczne formularzy już zostały ustandaryzowane i przetłumaczone), przewiduje się na marzec 2017 r.

Kilka refleksji na zakończenie

Jako zalety CEF.AT wymienia się m.in.: bezpieczeństwo danych poprzez ich usuwanie, krótki czas tłumaczenia w porównaniu do usług tradycyjnych, wyspecjalizowane

dziedzinowe silniki tłumaczące, bezpłatność narzędzia (prognozowana do 2020 r.), a także możliwość korzystania z niego również poprzez Internet z komputera prywatnego.

Dostępność i użyteczność narzędzia - z własnych, ograniczonych i subiektywnych obserwacji określiłabym narzędzie jako mało popularne na obecny moment wśród potencjalnych docelowych użytkowników, tj. pracowników administracji państwowej. Wynikać to może z wielu czynników: początków akcji informacyjnej na temat narzędzia i samego projektu, a więc często jeszcze braku wiedzy o istnieniu narzędzia; fazy początkowej projektu – należy zwrócić uwagę, że na obecnym etapie mówimy przede wszystkim o gromadzeniu odpowiednich zasobów językowych i ich pozyskiwaniu, a nie powszechnym wykorzystywaniu Platformy. Ponadto, dla Polski nie został powołany dotąd Krajowy przedstawiciel służb publicznych dla Programu ELRC, którego zadaniem byłoby m.in. rozpowszechnianie informacji o projekcie. Elementami zniechęcającymi do korzystania mogą być: umiarkowanie czytelna strona służąca do założenia indywidualnego konta i jego dwustopniowe uzyskiwanie, w tym konieczność napisania emaila do odpowiedniego serwisu unijnego (czas odpowiedzi do 24 godz.) Za istotne uznałabym również czynniki o charakterze psychologicznym, np. siłę przyzwyczajenia (do Google Translate) i łatwiejszy dostęp do niego w porównaniu do narzędzia unijnego; poziom świadomości dotyczący bezpieczeństwa danych; obawy czy też niechęć do zapoznawania się z nowościami (przywiązanie wielu pracowników administracyjnych do tradycyjnych wersji dokumentów, czyli wersji papierowych, czy też wynikające z procedur instytucjonalnych), brak bezpośredniej presji finansowej i możliwość przeniesienia odpowiedzialności za jakość tłumaczenia na inną osobę/podmiot (możliwość zlecenia tłumaczenia poza instytucję do biura tłumaczeń), mniejsza presja czasowa w administracji w porównaniu do sektora komercyjnego; zapotrzebowanie na wysokospecjalistyczne tłumaczenie, nierzadko uwierzytelnione.

Biorąc dodatkowo pod uwagę fleksyjny charakter języka polskiego i odnosząc do powtarzającego się pytania o jakość tłumaczeń automatycznych i ich przyszłość - czyli jedno z podstawowych pytań i obaw tłumaczy – nie obawiałabym się gwałtownego skurczenia się rynku zleceń w najbliższej przyszłości. Szczególnie biorąc pod uwagę fakt, że narzędzie dostarcza produkt, który najkrócej można by określić terminem angielskim „raw translation”, co od użytkownika wymaga jednak dość wysokich kompetencji językowych, aby uzyskać produkt końcowy porównywalny z tłumaczeniami dostarczonymi przez profesjonalne biura tłumaczeń.

Zakładając, że firmy komercyjne reagują na nowości szybciej niż podmioty sfery budżetowej, w pierwszej kolejności zmieni się (zmienia się dynamicznie) charakter pracy biur tłumaczeń w kierunku zaprzęgnięcia technologii do wspomagania procesu tłumaczenia i zwiększenia roli „post-editing”, weryfikacji i zarządzania terminologią. Co istotne dla nas – rodzimych użytkowników języka polskiego, wśród języków będących w kręgu największego zainteresowania giganta biznesowego - Google - nie ma na ten moment polszczyzny.

Automatyzacja i cyfryzacja są nieuniknione, a zarazem fascynujące. Z pewnością osobom zainteresowanym tematem znane są takie terminy jak sztuczna inteligencja, osobliwość (ang. singularity), sieci neuronowe. Nie jest również im obce nazwisko Ray’a Kurzweila. Podobno „osobliwość” odsuwa się w czasie, niemniej jednak postęp technologiczny bywa nieliniowy i nie można wykluczyć, że w nieokreślonej chwilowo przyszłości wydruki administracyjnych dokumentów unijnych z dopiskiem „wygenerowano automatycznie przy pomocy CEF.AT” będą tak samo ważne, jak obecnie ważny jest wydruk potwierdzenia wykonania przelewu przy wykorzystaniu usług bankowości elektronicznej. Z punktu widzenia obywatela jest to kierunek niewątpliwie słuszny, chociaż jako praktykujący tłumacz rozumiem również obawy niektórych przedstawicieli środowiska dotyczące ograniczenia popytu na usługi, które dostarczamy.

Dla bardziej systematycznej i przekrojowej oceny użyteczności narzędzia rozważane jest wspólne przeprowadzenie przez TEPIS, ILS i instytucję państwową testów i analizy tłumaczeń automatycznych wykonanych przy pomocy MT@EC.

Mam nadzieję, że moja powyższa notatka przybliży Czytelnikom inicjatywę Komisji Europejskiej oraz dostarczy porcję aktualnej wiedzy na temat rozwoju Platformy Tłumaczenia Automatycznego. Osobom zainteresowanym tematem polecam dalszą lekturę, jak również zapraszam do kontaktu.

Dalsze informacje:

Program Koordynacji Zasobów Języków Europejskich (ELRC):

<http://www.lr-coordination.eu/pl/strona-glowna>

2 Konferencja ELRC, 26 października 2016 r., Brukseli (z prezentacjami):

http://www.lr-coordination.eu/pl/2conference_agenda

Warsztaty KE, 9 marca 2016 r., Warszawa (z prezentacjami):

<http://lr-coordination.eu/pl/poland>

eTranslation:

<https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/eTranslation>

Translating Europe Forum 27-28 października 2016 r., Bruksela:

https://ec.europa.eu/info/events/translatingeurope_en

Warsztat z cyklu Translating Europe Forum - 12 grudnia 2016 r. zorganizowany przez KE /ILS:

Forum on New Translation Technologies: How to Link Productivity and Quality

<http://translatingeurope.blog.ils.uw.edu.pl/tew/>

Opr. Anna Kotarska

O autorce: absolwentka filologii angielskiej Uniwersytetu Gdańskiego (1999), Interdyscyplinarnego Podyplomowego Studium Kształcenia Tłumaczy w Instytucie Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego (2016) oraz studiów podyplomowych z zakresu finansów przedsiębiorstw i logistyki; tłumacz freelancer (obszary specjalizacji – m.in. systemy ochrony zdrowia, zdrowie publiczne, opieka koordynowana, logistyka; współpraca z Politechniką Gdańską oraz Akademią Muzyczną w Gdańsku); pracownik Wydziału Strategii i Projektów Rozwojowych w Departamencie Analiz i Strategii w Centrali NFZ w Warszawie; konsultant językowy ds. publikacji naukowych w ramach Zespołu ds. przeglądu świadczeń gwarantowanych NFZ; odpowiada za m.in.: nadzór jakościowy tłumaczeń wykonywanych przez dostawców usług tłumaczeniowych; tłumaczenia związane z projektem Organizacji Opieki Koordynowanej prowadzonego przez NFZ we współpracy z Bankiem Światowym, dofinansowanego ze środków UE; współpracę z wydawnictwami zagranicznymi w zakresie publikacji dotyczących ochrony zdrowia oraz firmą Wiley (Cochrane Library).

Kontakt: e-mail: annakotarskapl@gmail.com

Europejskie Stowarzyszenie Tłumaczy Sądowych EULITA zaprasza wszystkich zainteresowanych do zgłaszania propozycji wystąpień podczas kolejnej konferencji, organizowanej przez Stowarzyszenie EULITA tym razem w Wiedniu w dniach 30-31 marca 2017 r. Konferencja będzie poprzedzała Walne Zgromadzenie Stowarzyszenia EULITA, podczas którego odbędą się wybory nowych władz. W tym roku upływa druga pełna trzyletnia kadencja i zgodnie ze statutem osoby pełniące funkcję w Komitecie Wykonawczym przez kolejne dwie kadencje będą ustępować. Takich osób jest pięć 5, w tym prezes, dwóch wice-prezesów, skarbnik i członek Stowarzyszenia. W związku z zakończeniem pełnienia zaszczytnej funkcji wiceprezesa Stowarzyszenia EULITA przez Zofię Rybińską, Rada Naczelna Towarzystwa TEPIS postanowiła zgłosić kandydaturę wiceprezes Joanny Miler-Cassino do Komitetu Wykonawczego Stowarzyszenia EULITA.

EUROPEAN LEGAL INTERPRETERS AND TRANSLATORS ASSOCIATION

in cooperation with

**ÖSTERREICHISCHER VERBAND DER ALLGEMEIN BEEIDETEN
UND GERICHTLICH ZERTIFIZIERTEN DOLMETSCHER**
(AUSTRIAN ASSOCIATION OF CERTIFIED COURT INTERPRETERS)

THE MANY FACETS OF LEGAL INTERPRETING AND TRANSLATION

to be held in Vienna, Austria, on 30 and 31 March 2017

Conference languages: English, French, and German

CALL FOR PAPERS

Recent developments in Europe have shown that the services of legal interpreters and translators (LITs) are increasingly needed not only in criminal courts but also in other judicial and administrative settings. Legal interpreters and translators therefore face new challenges in their day-to-day work. At the same time, universities and professional associations are adapting and expanding their curricula.

In recent years, court interpreters and translators have also branched out into other areas of legal interpreting and translation (asylum law, family law, civil law, arbitration, etc.). Examples from international practice can provide useful insights into developing additional professional qualifications.

Contributors are requested to send abstracts (max. 250 words) of their papers and short CVs to vienna-conference@eulita.eu by 15 January 2017.

The proposed topics are:

- Good practices in legal interpreting and translation (LIT)
- Cooperation with judicial and other stakeholders
- New LIT issues resulting from EU legislation
- Professional ethics of LITs
- New training programmes resulting from demographic changes in Europe
- Different job profiles for LITs
- New technologies in LIT and the impact on professional practice
- Intercultural communication in legal and public service interpreting settings
- Future prospects

The preliminary programme, the venue and other details of the conference will be announced in January 2017.

REGISTRATION FEES

Early bird registration fee (until 15 February 2017) EUR 150
Regular registration fee..... EUR 180

For further information, please contact us at info@eulita.eu and visit the EULITA website at www.eulita.eu.

**2017 to rok Kongresu FIT, który organizowany jest w Brisbane w Australii
w dniach 3-5 sierpnia. FIT Mundus zaprasza!!**

AUSIT is pleased to host the XXI World Congress of the
International Federation of Translators (FIT) in Brisbane in
August 2017 around the theme of

DISRUPTION AND DIVERSIFICATION

which reflects the many new ways to connect with work and with
each other, as well as changes in wider global business paradigms
that are having a direct impact on our entire profession.

Everyone is welcome. All you need is an open mind, curiosity
and a willingness to grow. Join us as we step forward and connect
with like-minds from across the globe.

www.fit2017.org

@FITCongress2017

FIT2017Congress

REGISTER NOW!

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE)

2016/1191

z dnia 6 lipca 2016 r. w sprawie promowania swobodnego przepływu obywateli poprzez uproszczenie wymogów dotyczących przedkładania określonych dokumentów urzędowych w Unii Europejskiej i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1024/2012

Projekt rozporządzenia został zgłoszony w 2013 r. O projekcie pisaliśmy w Biuletynie 82 informując naszych Członków o tym, że PT TEPIS zgłosiło Stowarzyszeniu EULITA zastrzeżenia co do planów godzących w tłumaczy przysięgłych w związku z projektem rozporządzenia. Mimo iż projektodawcy uznali stanowisko EULITA dot. tłumaczeń wykonywanych przez tłumaczy przysięgłych (urzędowych), to projekt był procedowany, i na etapie obrad w Parlamencie Europejskim uległ zmianom. Uzasadnienie projektu rozporządzenia jednak przetrwało, gdyż dotyczyło ograniczania kosztów ponoszonych przez jej obywateli, mimo iż kosztem tłumaczy.

Rozporządzenie weszło w życie 15.08 2016 r. i stosowane będzie od 16.02.2018 r. z wyjątkiem określonych artykułów (art. 24). Do 16 lutego 2018 r. ma nastąpić przekazanie informacji o językach akceptowanych przez państwa członkowskie oraz ustalony ma być wykaz dokumentów urzędowych objętych stosowaniem rozporządzenia. Na portalu e-justice ma być podany wykaz tłumaczy w poszczególnych państwach oraz informacja o sposobie identyfikowania tłumaczenia uwierzytelnionego.

Zgodnie z zasadą wzajemnego zaufania i w celu promowania swobodnego przepływu osób w obrębie Unii, Rozporządzenie przewiduje konieczność utworzenia systemu dalszego uproszczenia formalności administracyjnych dotyczących obiegu dokumentów urzędowych i ich odpisów poświadczonych za zgodność z oryginałem.

Rozporządzenie określa zakres dokumentów urzędowych wydawanych przez organy państwa członkowskiego, które muszą zostać przedłożone organom innego państwa członkowskiego i, których głównym celem jest stwierdzenie co najmniej jednego z następujących faktów:

- a) urodzenie;
- b) pozostawanie osoby przy życiu;
- c) zgon;
- d) imię i nazwisko;
- e) małżeństwo, w tym zdolność do zawarcia małżeństwa oraz stan cywilny;
- f) rozwód, separacja prawna lub unieważnienie małżeństwa;
- g) zarejestrowany związek partnerski, w tym zdolność do zawarcia zarejestrowanego związku partnerskiego i status związany z zarejestrowanym związkiem partnerskim;
- h) rozwiązanie związku partnerskiego, separacja prawna lub unieważnienie zarejestrowanego związku partnerskiego;
- i) pochodzenie dziecka;
- j) przysposobienie;
- k) miejsce zamieszkania lub miejsce pobytu;
- l) obywatelstwo;
- m) brak wpisu do rejestru karnego, pod warunkiem że dokumenty urzędowe dotyczące tego faktu są wydawane obywatelowi Unii przez organy państwa członkowskiego, którego jest obywatelem.

Ważny dla nas, tłumaczy jest Rozdział III, art. 6, w którym określono, kiedy tłumaczenie nie będzie wymagane. Przewidziano, że nastąpi to w sytuacji, gdy do dokumentu urzędowego dołączony będzie wielojęzyczny standardowy formularz, jeśli organ, któremu przedłożony ma być dokument urzędowy, uzna że informacje zamieszczone w wielojęzycznym standardowym formularzu są wystarczające do tego, by nadać bieg sprawie w oparciu o dany dokument urzędowy.

Uznano jednak, że wielojęzyczne standardowe formularze nie będą stanowić odpisów aktów USC.

Znaczenie ma też zapis o **uwierzytelnionych tłumaczeniach sporządzonych przez osobę posiadającą kwalifikacje do jego sporządzenia, tzn. w Polsce dotyczy to tłumaczy przysięgłych.**

Rozporządzenie zawiera wielojęzyczny glosariusz standardowych tytułów rubryk, który może stanowi odpowiedź szczególnie dla adeptów zawodu, o autorytatywnej terminologii i frazeologii.

Reperkusje dla tłumaczy:

- należy liczyć się z możliwością zmniejszenia liczby dokumentów urzędowych do tłumaczenia;
- część urzędowych dokumentów, dziś tłumaczonych przez tłumaczy przysięgłych będzie dołączanych do wielojęzycznych formularzy standardowych;
- oczywiście, dotyczyć to będzie dokumentów wystawianych na terenie Unii Europejskiej.

FIT Europe uważa, że reperkusje finansowe dla tłumaczy, którzy wykonywali takie tłumaczenia będą jednak znaczne, Zgodnie z tzw. Impact Study – studium oceny wpływu - opublikowanym przez Komisję – mowa jest o 1,6 mln dokumentów w odniesieniu do 13 rodzajów dokumentów, zawierających średnio 3 strony, a koszt za stronę to około 30 euro, to szacunkowy koszt stanowi 100-200 milionów euro.

FIT Europe proponuje:

- aby stowarzyszenia domagały się uznawania tłumaczeń uwierzytelnionych wykonywanych przez uprawnionego tłumacza jednego państwa członkowskiego (w Polsce tłumacza przysięgłego) w innych państwach członkowskich;
- aby stowarzyszenia europejskie lobbowały za wzajemnym uznawaniem a nawet harmonizacją systemów dot. tłumaczeń urzędowych, gdyż samo opublikowanie listy na portalu e-justice może nie zapewnić bezpieczeństwa prawnego urzędnikom, a odrzucanie tłumaczenia przez inne państwa miałyby negatywne konsekwencje dotyczące wiarygodności i reputacji tłumaczy-profesjonalistów.

FIT Europe uważa, że należy dążyć do harmonizacji i wzajemnego uznawania systemów tłumaczenia urzędowego, co zapewniałoby również stabilne warunki pracy a władzom przysparzałoby pewności.

Opr. Zofia Rybińska

FIT EUROPE

REGIONAL CENTRE EUROPE OF THE
INTERNATIONAL FEDERATION OF TRANSLATORS
info@fit-europe.org

The EU Public Documents Regulation 2016/1191

Introduction

The new Regulation (EU) 2016/1191 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2016 on promoting the free movement of citizens by simplifying the requirements for presenting certain public documents in the European Union and amending Regulation (EU) No 1024/2012 entered into force on 15/08/2016. Member States are required to adopt all necessary measures for the application of the Regulation two years and a half from that date (i.e. by the end of 2018, beginning of 2019).

The thinking behind the Regulation is that since 'the formalities of legalisation, Apostille, certified copies and certified translations are outdated and disproportionate mechanisms to establish the authenticity of public documents', a horizontal approach is needed in order to simplify the circulation of such European public documents between Member States and to reduce the bureaucracy hindering intra-EU mobility, currently affecting some thirteen million EU citizens.

Provisions concerning certified translations

The Regulation provides that translation of public documents from another Member State cannot be required if the public documents are (a) in one of the official languages of the Member State where they are presented or (b) in another non-official language accepted by this country.

The Regulation also establishes multilingual standard forms to be attached to specific categories of public documents concerning birth, a person being alive, death, marriage (including capacity to marry and marital status), registered partnership (including capacity to enter into a registered partnership and registered partnership status), domicile and/or residence and absence of a criminal record. These multilingual standard forms should reflect the content of such public documents and should be used as a translation aid, thus eliminating to a certain extent (though not totally) the need for a translation.

It must be stressed that acceptance is subject to whether the authority to which the public document is presented considers that the information included in the multilingual standard form is sufficient for processing the public document. The Regulation recognises that for a number of public documents where the content may not be properly reflected in a multilingual standard form (such as certain categories of court decisions), the objective of eliminating the need for translation will not be reasonably achievable.

Most importantly, for the first time it is stipulated that a certified translation carried out by a person qualified to do so under the law of one Member State should be accepted in all Member States. To help achieve this aim, Member States should, by 16 August 2018, communicate, among other things, the lists of persons qualified, in accordance with national law, to carry out certified translations (where such lists exist) as well as information relating to the means by which certified translations can be identified.

Legal uncertainty and public authorities

The Regulation gives leeway for the authority to which the public document is presented to ultimately decide whether the information included in the multilingual standard form is sufficient for the purpose of processing that public document, even though a person who presents a public document accompanied by a multilingual standard form should not be required, in theory, to produce a

Postal address: Rue Montoyer 24, bte 12 1000 Bruxelles

OBYCZAJ SILNIEJSZY NIŻ RELIGIA, czyli co tłumacz wiedzieć powinien

7 – 8 listopada 2016 r. odbyło się w Szczecinie szkolenie przeprowadzone przez fundację MultiOcalenie w ramach współfinansowanego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich oraz Gminy Miasto Szczecin projektu „Więcej wiedzy, mniej emocji” pod tytułem „Praca w środowisku wielokulturowym (w tym z uchodźcami)”. Organizatorem było Stowarzyszenie Kreatywni dla Szczecina. Szkolenie było skierowane m.in. do pracowników administracji publicznej/ samorządowej, służb mundurowych, służby zdrowia, organizacji pozarządowych, instytucji działających w obszarze rynku pracy, oświaty, nauki/edukacji, polityki społecznej, bezpieczeństwa czy zarządzania kryzysowego.

Szkolenie obejmowało szeroki wachlarz zagadnień:

- przyczyny, skala i skutki obecnego kryzysu migracyjnego,
- imigrant a uchodźca, regulacje prawne, krajowy system wsparcia,
- różnice kulturowe i religijne, obyczaje,
- mity i stereotypy o uchodźcach,
- rozwiązywanie konfliktów w środowisku wielokulturowym,
- integracja osób z traumą wojenną, stresem pourazowym,
- współpraca między wolontariuszami, organizacjami pozarządowymi a urzędami i instytucjami, angażowanie obywateli,
- psychologiczne aspekty inności i obcości,
- problemy komunikacyjne na linii pracownik służb publicznych – imigrant/uchodźca,
- rozwój kompetencji związanych z przeciwdziałaniem uprzedzeniom, wykluczeniu, dyskryminacji i mowie nienawiści motywowanym ksenofobią, rasizmem czy islamofobią.

Szkolenie poprowadzili:

Khavra Elbazdukaeva - Czeczenka z ochroną uzupełniającą, od 15 lat mieszka w Warszawie, od 10 lat pracuje jako mentor uchodźców, mediator, zaangażowana w szkolenia dla funkcjonariuszy mundurowych i urzędników państwowych m.in. z tematyki Kaukazu Północnego i różnic religijnych; członkini zarządu Fundacji MultiOcalenie.

Mohamed Ali Douiri - Tunezyjczyk, od 10 lat w Polsce, specjalista ds. islamu i świata arabskiego, trener szkoleń dla służb mundurowych (SG, Policja); opiekun sądowy małoletnich cudzoziemców bez opieki ubiegających się o ochronę międzynarodową w RP.

Dorota Parzymie - od 15 lat koordynator krajowych i zagranicznych projektów dotyczących pomocy uchodźcom, imigrantom i repatriantom, oraz dialogu międzykulturowego; od 2007 r. prowadzi szkolenia dla służb mundurowych i urzędników państwowych dotyczące szeroko pojętej sytuacji cudzoziemców; założycielka i wieloletnia prezes Fundacji MultiOcalenie.

Tłumacz (przysięgły) - pośrednik językowy i kulturowy

Języki używane w fundacji to czeczeński, gruziński, arabski, ukraiński i rosyjski. Należy podkreślić, że Polsce nie ma ani jednego tłumacza przysięgłego języka czeczeńskiego. Kiedy tłumaczenie wykonywane jest w środowisku wielokulturowym, wyraźnie zauważalna jest rola tłumacza (przysięgłego) nie tylko jako pośrednika językowego ale i kulturowego. Uwydatnia się to szczególnie wtedy, gdy tłumaczenie wykonywane jest dla osób, które

pochodzą z obszarów, na których używane są różne odmiany rodzimych języków. Wtedy to tłumacz przysięgły już na starcie jest na słabszej pozycji, niż tzw. pośrednik językowy i kulturowy pochodzący z danych terenów, mający naturalną szeroką wiedzę o obyczajach, klanach i językach. Już na samym początku prowadzonych czynności pośrednik językowy może udzielić informacji z jakiego terytorium, czy też klanu pochodzi dany cudzoziemiec, co pozwala służbom wstępnie potwierdzić (lub nie) miejsce pochodzenia cudzoziemca wynikające z okazywanych dokumentów. Służby chętnie angażują pośredników językowych i kulturowych, gdyż są oni w stanie zapobiec wybuchom agresji, protestów, czy głodówek. Zadaniem pośrednika językowego i kulturowego jest również informowanie cudzoziemca o polskim prawie i obyczajach, tak, aby zadania służb mogły być sprawnie przeprowadzane.

W Polsce niestety nie istnieje żaden systematyczny program edukujący w zakresie wielokulturowości, czy dialogu międzyreligijnego nie tylko dla społeczeństwa, ale również takiego programu nie ma dla tłumaczy przysięgłych, a znajomość różnic kulturowych, jakie mogą pojawić się w komunikacji bezpośredniej, jest nie do przecenienia.

Uchodźcy, imigranci, repatrianci

W Polsce cudzoziemcy stanowią 0,3% społeczeństwa, co stanowi bardzo małą liczbę w porównaniu z innymi państwami UE. Ciekawe statystyki dotyczące migracji i populacji migrantów w UE można znaleźć na stronie:

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics/pl

Uchodźca, imigrant, repatriant, to kilka pojęć, które tłumacz powinien dobrze znać. Uchodźca nie jest imigrantem. Imigranci przebywają w Polsce w celach zarobkowych, studiują, są to osoby posiadające Kartę Polaka. To także cudzoziemscy małżonkowie repatriantów. Uchodźcą zgodnie z Konwencją Genewską jest osoba, która musiała opuścić teren, na którym mieszkała ze względu na zagrożenie życia, zdrowia, bądź wolności. Zagrożenie to jest najczęściej związane z walkami zbrojnymi, klęskami żywiołowymi, prześladowaniami religijnymi bądź z powodu rasy lub przekonań politycznych. W Polsce uchodźcami są np. osoby ewakuowane z Donbasu i Mariupola.

Tłumacze przysięgli mają często do czynienia z tłumaczeniem dla repatriantów. Za dokumentami kryją się historie ludzi. Część repatriacji nie udaje się i osoby planujące osiedlić się w ojczyźnie swoich przodków, w Polsce, wracają do miejsc, skąd przyjechali. Repatrianci czują się w Polsce obco, gdyż często wschodni zaśpiew lub ciemniejsza karnacja skóry są czynnikami wywołującymi zachowania ksenofobiczne. Bywa, że zaproponowane miejsce pracy nie odpowiada ani kulturze, ani kwalifikacjom zatrudnianych. Tak było w przypadku, gdy do wyrębu lasów skierowano Kazachów, a w Kazachstanie nie ma lasów... Powroty są bardzo trudne. Bywa że repatrianci nie są dobrze przyjmowani przez sąsiadów, bo pokutuje opinia, że dostają za darmo mieszkania i zabierają pracę tubylcom. Należy być świadomym, że Karta Polaka nie potwierdza ani tożsamości, ani obywatelstwa. Ma dla posiadaczy znaczenie zasadniczo symboliczne, chociaż osoby z Kartą Polaka nie muszą stać w kolejkach w konsulacie, mają bezpłatną hospitalizację, mogą legalnie pracować i zakładać działalność gospodarczą. Warto podkreślić, że obywatele Białorusi byli zobowiązani do zwrotu Karty Polaka, aby nie dzielić społeczeństwa na lepsze i gorsze i tym sposobem na Białorusi nie ma żadnych Polaków.

Obecnie karty pobytu w podziale na obywatelstwo posiada 38 tys. obywateli Ukrainy, 13 tys. obywateli Wietnamu (przy czym jest to społeczność bardzo zamknięta), 12,5 tys. obywateli Rosji (w tym Czeczenów i Inguszy), 11 tys. obywateli Białorusi, 5 tys. obywateli Chin, 4,5 tys. obywateli Armenii, 3 tys. obywateli Turcji, 2,5 tys. obywateli Indii,

2,5 obywateli USA i 2 tys. obywateli Korei Południowej (są to najczęściej pracownicy dużych koncernów). W Polsce przebywa też znaczna grupa studentów z Indonezji, Indii, czy Arabii Saudyjskiej.

Zdarza się, że uchodźcy pojawiają się na polskiej granicy wypowiadając magiczne słowo „azyl” i tłumacz podczas komunikacji bezpośredniej jest zmuszony do współpracy przy ustalaniu tożsamości. Jakie ma w tym kierunku kompetencje i jaki może być np. test na czeczeńskość? Czy tłumacz może potwierdzić z jakiego *tejpu* (klanu) pochodzi dany Czeczen? Czy tłumacz przysięgły powinien mieć tak szeroką wiedzę, żeby reagować na fakt, że np. Gruzini i Osetyjczycy „nie lubią się”. Niesnaski narodowo-religijne uchodźców, którzy mają być wspólnie zakwaterowani przedstawione zostały w bardzo humorystyczny sposób w norweskim filmie „Witajcie w Norwegii” (2016 r.).

Tłumacze pracujący w środowisku wielokulturowym na co dzień spotykają się z tego rodzaju problematyką. Tłumacz – często języka trzeciego – niekoniecznie musi znać zawłości obyczajowo-religijno-lingwistyczne. Tłumacze języka arabskiego to wiedzą, ale już tłumacze języka trzeciego muszą mieć świadomość, że osoby władające poszczególnymi dialektami języka arabskiego nie mają możliwości dogadania się ze sobą. Można natomiast przyjąć, że wszyscy znają dialekt egipski. Jest to dość prozaiczne: oglądają seriale.

Szeroki zakres spraw urzędowych dotyczących obcokrajowców załatwia Urząd ds. Cudzoziemców. Informacje dotyczące pracy Urzędu ds. Cudzoziemców można znaleźć na stronie: <http://udsc.gov.pl/>

W raporcie rocznym dotyczącym udzielenia ochrony międzynarodowej ujęto m.in. takie dane: W roku 2015 status uchodźcy nadano 348 cudzoziemcom, w tym między innymi 203 Syryjczykom, 24 cudzoziemcom z Iraku, 21 obywatelom Federacji Rosyjskiej, 20 bezpaństwowcom, 15 cudzoziemcom z Egiptu, 14 obywatelom Białorusi i 12 osobom pochodzącym z Turkmenistanu. Dla porównania, rok wcześniej tą formą ochrony objęto 262 osoby (115 obywateli Syrii, 25 cudzoziemców z Afganistanu, 22 bezpaństwowców, 22 obywateli Kazachstanu, 13 obywateli Federacji Rosyjskiej, 14 osób pochodzących z Białorusi, 12 obywateli Somalii oraz 10 Egiptu.). Liczba osób, którym nadano status uchodźcy w roku 2015 była zatem większa o około 33% w porównaniu do roku 2014.

Ośrodki prowadzone przez Urząd ds. Cudzoziemców zlokalizowane są w województwie kujawsko-pomorskim (1), lubelskim (5), łódzkim (1), mazowieckim (4), podlaskim (2). Na zachodzie Polski nie ma ani jednego ośrodka dla cudzoziemców.

Kwestię finansowej pomocy dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej reguluje Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 lutego 2016 r.:

§ 2. 1. Wysokość jednorazowej pomocy pieniężnej lub wartość bonów towarowych na zakup odzieży i obuwia, związanych z pobytem w ośrodku, wynosi 140 zł.

§ 3. 1. Wysokość stałej pomocy pieniężnej na zakup środków higieny osobistej, związanej z pobytem w ośrodku, wynosi 20 zł na miesiąc.

§ 4. 1. Wysokość kieszonkowego, związanego z pobytem w ośrodku, wynosi 50 zł na miesiąc.

2. W przypadku wykonywania przez cudzoziemca prac porządkowych na rzecz ośrodka, tłumaczeń ułatwiających porozumiewanie się między pracownikami ośrodka a cudzoziemcami lub prowadzenia zajęć kulturalno-oświatowych na rzecz innych cudzoziemców przebywających w ośrodku wysokość kieszonkowego może być podwyższona do 100 zł.

Uchodźca posługuje się Tymczasowym Zaświadczeniem Tożsamości Cudzoziemca (TZPC). Paszport musi oddać na przechowanie.

W I półroczu 2016 r. złożono w Polsce 6998 wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej. Najwięcej wniosków złożyły osoby pochodzące z Rosji (5087), Ukrainy (711), Tadżykistanu (656), Armenii (176), Gruzji (64). Więcej informacji na ten temat na stronie <http://udsc.gov.pl/>

W 2015 r. zatrzymano i osadzono w strzeżonych ośrodkach lub aresztach dla cudzoziemców 256 cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy/o ochronę międzynarodową, co jest poziomem porównywalnym do roku 2014 (wówczas zatrzymanych, a następnie osadzonych zostało 209 osób).

Co warto wiedzieć

Polska nie jest kierunkiem docelowym dla uchodźców. Nie mamy diaspor, do których podążaliby cudzoziemcy, ale mamy niestety bogate spektrum obraźliwych określeń na różne narody, które szukają u nas schronienia. Mogłoby się wydawać, że niektóre z nich są neutralne emocjonalnie, ale takimi na pewno nie są. Należy więc się ich wystrzegać, bo poniżają cudzoziemców i są nacechowane negatywnie: Czeški, Czuczoni (Czeczeni), Grzeški, Gruzinczyk (Gruzini), Szoszony (Ukraińcy), Ciapaty, Podwędzani (Arabowie, Hindusi), Ormiaszka, Armeniec, Armeńcy (Ormianie), Turas, Turczan (Turcy), Bollywood (Hindusi).

W styczności z przedstawicielami różnych kultur i religii nasuwa się pytanie, co bardziej determinuje zachowanie człowieka, prawo wynikające z religii, czy obyczaj - prawo zwyczajowe. *Adaty* to zbiór norm obyczajowych, niepisane prawo muzułmańskie opierające się na zwyczaju albo umowie ustnej. Nawiązując kontakt z osobą kultury muzułmańskiej wypowiedzenie pozdrowienia *Salam alejkum* (pokój z Wami) może skruszyć pierwsze bariery i ułatwić wykonywanie zadań służbowych.

Obyczaj w Czeczeni jest bardzo skomplikowany. Do obyczaju należą nie tylko relacje pomiędzy obcymi sobie ludźmi, ale również relacje w rodzinie. Cóрка w obecności rodziców (dziadków) nie weźmie małego dziecka na ręce. Dziecko trzymają dziadkowe. Przy osobach starszych młodzi ludzie nie zachowują się poufale, raczej trzymają dystans. Młodzi ludzie nie siadają do wspólnego stołu ze starszymi. Zameżna cóрка codziennie przychodzi z rana z wizytą do rodziców, ale opiekuje się nimi syn. Jeżeli nie ma syna, to kuzyn, szwagier – ale nie cóрка. Cóрка, nawet gdy rodzice potrzebują jej opieki, nie zabierze ich do swojego domu, tak żeby razem zamieszkali – to byłaby hańba dla rodziny. Rodzicami zawsze opiekuje się syn. Kultura czeczeńska jest patriarchalna. Kobieta sama nie wychodzi na miasto.

Na zawarcie związku małżeńskiego musi być zgoda rodziców. Do tradycji należą porwania kobiet w celu zamążpójścia. Rodzina mężczyzny, który porwał kobietę informuje o porwaniu rodzinę porwanej kobiety. Wówczas jadą tam kobiety z jej rodziny, tak żeby mężczyźni nie dowiedzieli się o tym fakcie, bo jeżeli zabiorą córkę, to jest hańba. Kobiety jadą, żeby wszystko załagodzić i namówić dziewczynę do ożenku.

W Czeczeni nie ma domów dziecka i domów starców – wszystkimi opiekuje się rodzina. Przy rozwodzie dzieci zostają przy ojcu. Gdyby zostały przy kobiecie to ... byłaby hańba dla mężczyzny.

Hańba jest pojęciem determinującym całą paletę działań. Wiele różnych zachowań wykraczających poza tradycję sprowadzają na daną osobę, czy rodzinę hańbę. W Czeczeni

samobójstwo jest hańbą, jednak pojawiły się „czarne wdowy” – kobiety samobójczynie, które wykonały zamachy na moskiewskie metro i budynki administracji rządowej oraz posterunki milicji. Więcej o „czarnych wdowach” można dowiedzieć się z książek „Narzeczone Allaha” Julii Jusik w tłumaczeniu Romana Niedballi (wyd. Videograf II) i „Musiałam umrzeć” Mariny Achmedowej w tłumaczeniu Aleksandry Stronki (wyd. Znak Literanova).

Zemsta krwi jest obyczajem, które przechodzi z pokolenia na pokolenie. Jeżeli zostało popełnione morderstwo, wówczas zmarły zostaje owinięty na zielono – kolor żałoby – jak mumia. Morderca zostaje ubrany w rzeczy zamordowanego i jedzie z członkami własnego rodu do poszkodowanych z prośbą o wybaczenie. Jeżeli rodzina zamordowanego nie wybaczy, to za jedną zamordowaną kobietę zostaje zabitych dwóch mężczyzn, a za jednego zamordowanego mężczyznę zabity zostaje jeden mężczyzna. Jeżeli morderca został ukarany karą więzienia, a rodzina zamordowanego nie wybaczyła, to po wyjściu z więzienia również grozi winowajcy pomszczenie w formie zabójstwa.

Jak pogodzić polskie procedury służbowe z obyczajem Czeczenów? Ważne żeby kobieta była przeszukiwana przez kobietę. Ostatnio zdarzył się taki przypadek, że urzędniczka straży granicznej poprosiła o pomoc funkcjonariusza – mężczyznę, żeby pomógł w przeszukaniu bagażu kobiety, wówczas Czeczen zaatakował. Przy pierwszym kontakcie i formalnościach urzędowych dobrze wiedzieć więcej, aby przeprowadzić czynności służbowe bez niepotrzebnego wszczynania agresji. Przybywający do Polski, do Europy migranci muszą dostosować się do procedur danego kraju. Należy zawsze wyjaśniać i informować o przyczynach zatrzymania i jakie czynności będą wykonywane. Zawsze są to sytuacje stresowe im więcej wiedzy, tym pojawia się mniej emocji. Często do przybywających do Polski mieszkańców Kaukazu Północnego wzywa się tłumaczy języka rosyjskiego. Należy pamiętać jednak, że młodzież czeczeńska dzisiaj – z czasu wojny – ani nie mówi, ani nie pisze po rosyjsku. Przygotowując się do tłumaczenia, kiedy rozmawia się z zatrzymanym cudzoziemcem w trzecim języku, warto zadać sobie nieco trudu i poznać chociaż 4-5 zwrotów z języka ojczystego zatrzymanego. Magia tych paru słów przełamuje bariery i ułatwia prowadzenie czynności służbowych.

Na świecie żyje 2,2 mld chrześcijan, 1,6 mld muzułmanów, 1 mld hinduistów, ok. 500 mln stanowią buddyści. Islam jest więc drugą co do wielkości religią świata. Przy czym statystyki są bardzo płynne. Wg The Pew Research Center's Forum on Religion & Public Life 84% ludzkości przynależy do jakiejś religii.

Islam kojarzy się z krajami arabskimi, jednak większość wyznawców islamu nie żyje w krajach arabskich, najwięcej wyznawców islamu żyje w Indonezji (200 mln), w Pakistanie (170 mln), w Indiach (160 mln), w Bangladeszu (133 mln). W Egipcie żyje 80 mln muzułmanów, ale żyją również Koptowie (9%), w Nigerii, gdzie powstała zmilitaryzowana muzułmańska organizacja ekstremistyczna Boko Haram żyje 70 mln muzułmanów, taka sama ilość muzułmanów żyje w niearabskim Iranie i Turcji. Muzułmanie żyją w Syrii, Azji Środkowej – Kazachstanie, Kirgistanie, czy Azerbejdżanie. W Federacji Rosyjskiej żyje 17 mln muzułmanów, a w samej Moskwie statystyki mówią o 5 mln muzułmanach. Na Bałkanach dominują wyznawcy islamu. W Europie Zachodniej we Francji żyje 7 mln muzułmanów, są to w większości Marokańczycy i Tunezyjczycy – zasadniczo migranci postkolonialni, w Niemczech żyje ok. 5 mln muzułmanów, w większości są to Turcy, przy czym część Turków to już obywatele Niemiec.

W Polsce mieszka 15-25 tysięcy muzułmanów, którzy mają meczety w Bohonikach, Gdańsku, Kruszyńnianach, Warszawie, Poznaniu i Katowicach. Ciekawostką jest, że meczet w Bohonikach – wygląda jak kościół, a meczet gdański nawiązuje architekturą do Bliskiego Wschodu, w Kruszyńnianach jest i meczet i cerkiew, a nie ma kościoła rzymskokatolickiego.

W 2015 r. powstało Centrum Edukacji i Kultury Muzułmańskiej Tatarów Polskich w Kruszyńskich.

Muzułmanie w Polsce są podzieleni. Muzułmański Związek Religijny w RP powstał w 1925 r. i działa na rzecz społeczności tatarsko-muzułmańskiej, w roku 2001 powstała Liga Muzułmańska skupiająca przybyszów z krajów arabskich. Jest to zarówno stara emigracja z czasów PRL, jak i nowa, np. znani wszystkim kebabowcy.

Islam zasadzony jest na pięciu filarach. Są to:

- szahada, czyli wyznanie wiary,
- salat, czyli modlitwa,
- zakat, czyli jałmużna,
- saum, czyli post w okresie ramadanu,
- hadżdż, czyli pielgrzymka do Mekki.

Muzułmanin modli się 5 razy na dobę, przy czym pory są ruchome wg kalendarza księżycowego (w krajach niemuzułmańskich pory modlitwy dostępne są w Internecie lub poprzez aplikacje na smartfony, w krajach muzułmańskich na modlitwę wzywa muezin z minaretu. Mimo, że modlitwa powinna odbywać się w określonym czasie, to prawo przewiduje możliwość przełożenia i nadrobienia modlitwy w innym czasie. Warto więc podczas wykonywania czynności służbowych zauważyć: - Wiem, że masz modlitwę, ale możesz nadrobić później. Albo też można dać te 5-10 min. na modlitwę, udostępnić kran z wodą na wykonanie ablucji i zrobić przerwę w czynnościach. Na pewno wywoła to wdzięczność i usprawni przebieg czynności. Muzułmanie mają dywanik z kompasem, bo modlitwa zawsze powinna odbywać się w kierunku Mekki. Modlitwa jednak nie może przeszkadzać innym. Można modlić się w kierunku ściany, żeby nie przeszkadzać. Muzułmanie w podróży mają przy sobie kieszonkowe wydanie Koranu. Podczas czynności służbowych najlepiej poprosić, żeby jego właściciel przekartkował go w powietrzu. Wzięcie do ręki Koranu przez nie-muzułmanów, może stać się kolejnym punktem zapalnym, a każdej ze stron – osobie zatrzymanej i służbom/tłumaczowi zależy na spokojnym przeprowadzeniu wymaganych przez polskie prawo czynności.

Jałmużnę „zakat” można porównać ze szwedzkim „skat” – podatkiem i daje się ją z każdego wynagrodzenia. Jałmużną nie należy się chwalić, mąż np. nie mówi żonie, komu dał jałmużnę. Ale już osoba obdarowana może udzielać informacji, kto dał jej jałmużnę. Jałmużnę daje się wyłącznie osobom potrzebującym. Kraje muzułmańskie mocno sobie pomagają i jest tam mocno rozwinięta dobroczynność.

Muzułmanin wierzy we wszystkich proroków, jednym z proroków jest Isa ibn Mariam = Jezus, Syn Marii. Imiona proroków są nadawane dzieciom.

Powyższe pięć filarów islamu w 90% podobne jest do zasad obowiązujących w innych religiach, 10% prowadzi do konfliktów.

Islam zasadza się również na sześciu filarach wiary: w Allaha, w anioły, w księgi, w proroków, dzień sądu i przeznaczenie.

W islamie są również rzeczy zabronione, czyli haram: jedzenie wieprzowiny, zwierząt zmiennolądowych (np. żółwi, żab, owoców morza), picie alkoholu, zażywanie narkotyków, hazard, udzielanie kredytów oprocentowanych, jedzenie lewą ręką, noszenie złota przez mężczyzn, samobójstwo, tatuaże, zabójstwo, eutanazja, transfuzja krwi od niemuzułmanina, sekcja zwłok, pobieranie narządów wewnętrznych do transplantacji, kremacja zwłok, homoseksualizm, porzucenie wiary.

Umarłych grzebie się tylko do modlitwy południowej. Kobiety nie biorą udziału w pogrzebie, na cmentarz udają na drugi dzień po pogrzebie. Na cmentarz zwłoki prowadzone są w trumnie, następnie są z niej wyjmowane i zawijane w materiał, a następnie grzebane bezpośrednio w ziemi.

Tzw. Państwo Islamskie ISIS kieruje się swoimi zasadami. Zamiarem przywódców ISIS jest uczynienie całego świata muzułmańskim kalifatem. Są to „bohaterowie” z zasłoniętymi twarzami, najemnicy z całego świata, są indoktrynowani do tego stopnia, że są gotowi zabijać i umrzeć jako męczennicy za wiarę. Z Koranu nie odczytują kontekstu dotyczącego prawa o zabijaniu niewiernych (2,191 Koran).

W islamie obok haram, jest i halal, czyli to co jest dozwolone. Muzułmanie jedzą więc mięso halal. Taką żywność można porównać do żywności koshernej spożywanej przez Żydów.

W islamie znany jest dżihad. Wielki dżihad – walka z własnymi słabościami i pokusami, mały dżihad – wojna obronna. Zasady wojny reguluje islamska etyka wojenna zakazująca ścinania drzew, zabijania dzieci, starców, kobiet, niszczenia budynków, zabijania tych, którzy uciekają, oszpecania zwłok, zabijania zwierząt, zmuszania do islamu, oraz obowiązuje bycie dobrym dla więźniów.

Świat zamieszkują wyznawcy różnych religii. Mieszkają obok siebie nawet na stosunkowo małych obszarach. W większości tych miejsc żyją w pokoju. Miejsc zapalnych nie jest tak wiele, ale w momencie, kiedy człowiek w imię Boga rozpoczyna walkę, wówczas i w innych miejscach budzi się niepokój, lęk, strach, ksenofobia i obawy.

Praca tłumacza przysięgłego w środowisku wielokulturowym i wieloreligijnym jest wyzwaniem, wymagającym posiadania solidnej wiedzy nie tylko językowej, ale kompetencji w zakresie prawa zwyczajowego i religijnego. Jestem przekonana, że ta tematyka będzie przedmiotem jeszcze niejednych warsztatów, laboratoriów i repetytoriów Towarzystwa TEPIS.

Opr. Paulina Leśniak

MEC. PAWEŁ GUGAŁA RADZI

Poprosiliśmy mec. Pawła Gugałę z Kancelarii SG Legal Sierota GUGAŁA Sp. j., tłumacza przysięgłego języka niemieckiego o opinię dotyczącą następującego pytania:

**CZY TŁUMACZ PRZYSIĘGŁY MOŻE POZWAĆ POLICJĘ
O ZAPŁATĘ WYNAGRODZENIA ZA TŁUMACZENIE
I ZALEGŁE ODSETKI?**

**(CHARAKTER STOSUNKU PRAWNEGO ŁĄCZĄCEGO TŁUMACZA
PRZYSIĘGŁEGO Z ORGANAMI WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI)**

W ramach organizowanych przez TEPIS i prowadzonych przeze mnie szkoleń dotyczących wyliczania przez tłumaczy przysięgłych wynagrodzenia za tłumaczenie i zwrot kosztów powstałych w związku z tłumaczeniem często padały następujące pytania:

Dlaczego tłumacz przysięgły nie może pozwać organu wymiaru sprawiedliwości (np. prokuratury) o wynagrodzenie za tłumaczenie?

Czy obliczając wysokość wynagrodzenia można posiłkowo stosować przepisy Kodeksu pracy (np. żądając podwyższenia wynagrodzenia za wykonywanie czynności w dni wolne od pracy albo w porze nocnej)?

Czy można domagać się od organu wymiaru sprawiedliwości odsetek za nieterminową zapłatę wynagrodzenia?

Ponieważ wszystkie te kwestie zostały obszernie omówione w wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 20 lipca 2016 r. w sprawie o sygn. akt II Ca 272/16, warto przytoczyć obszerne fragmenty tegoż wyroku, tym bardziej, że w całości podzielam zawarte w nim konkluzje:

**„Wyrok
Sądu Okręgowego w Lublinie
z dnia 20 lipca 2016 r.**

II Ca 272/16

UZASADNIENIE

Skład orzekający

Przewodniczący: Sędzia SO Ewa Bazelan (spr.).

Sędziowie: SO Elżbieta Żak, SR Joanna Misztal-Konecka (del.).

Sentencja

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy po rozpoznaniu w dniu 20 lipca 2016 r. w Lublinie na rozprawie sprawy z powództwa E. E. (1) przeciwko Skarbowi Państwa - (...) Komendantowi Wojewódzkiemu Policji o zapłatę na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 20 stycznia 2016 r., sygn. akt I C 411/15

I. uchyła zaskarżony wyrok w punkcie I w zakresie rozstrzygnięcia oddalającego powództwo o zapłatę kwoty 551 zł 88 gr (pięćset pięćdziesiąt jeden złotych osiemdziesiąt osiem groszy) i odrzuca pozew w tym zakresie;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od powódki E. E. (1) na rzecz pozwanego Skarbu Państwa (...) Komendanta Wojewódzkiego Policji kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

Uzasadnienie faktyczne

Powódka E. E. (1) domagała się zasądzenia na jej rzecz od Skarbu Państwa - Komendanta Wojewódzkiego Policji w L. kwoty 551,88 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 listopada 2014 r. do dnia zapłaty, a także zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu wskazała, że dochodzi wynagrodzenia za udział w czynnościach procesowych w charakterze tłumacza przysięgłego, na zlecenie Komendy Powiatowej Policji w O.

Wyrokiem z dnia 20 stycznia 2016 r., wydanym w sprawie o sygnaturze akt I C 411/15, Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie oddalił powództwo (pkt I.) oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt II.).

Wyrok ten został oparty m.in. na następujących ustaleniach co do okoliczności o charakterze bezspornym:

Powódka została powołana przez Policję, w trybie art. 193 Kodeksu postępowania karnego, do pełnienia czynności tłumacza przysięgłego w postępowaniu przygotowawczym. W dniu 12 października 2014 r. brała w tym charakterze udział w przesłuchaniu świadka, będącego obywatelem (...), w Komendzie Powiatowej Policji w O.

Za te czynności powódka wystawiła fakturę VAT numer (...), którą Komendant Powiatowy Policji w O. zwrócił powódce bez realizacji, wskazując na uchybienia w postaci oparcia jednego ze zgłoszonych żądań na przepisach Kodeksu pracy oraz zawyżenia kosztów dojazdu do miejsca wykonywania czynności.

W reakcji na to powódka zwróciła się do Komendy Wojewódzkiej Policji w L., podtrzymując swoje stanowisko co do świadczeń należnych jej w związku z dokonaniem zleconych czynności. Dołączyła korektę faktury numer (...), w której zawarła wyliczenie kosztów, jakie poniosła w związku z wykonaniem czynności tłumacza przysięgłego, na które złożyły się: należności za tłumaczenie wraz z "kosztami dodatkowymi + 100% zgodnie z § 6 ust. 1 i § 2 ust. 2 Roz. MS (Dz. U. z 2005 r. Nr 15, poz. 131)" - w wysokości 367,94 zł, "koszty dodatkowe + 100% zgodnie z art. 151 11 § 3 Kodeksu pracy (praca w niedzielę)" - w wysokości 367,96 zł, a także koszty dojazdu samochodem osobowym marki S. (...) (K. - O. - K.) - w wysokości 221,76 zł.

Główny księgowy Komendy Wojewódzkiej Policji w L. powiadomił E. E. (1) o przyznaniu jej wynagrodzenia w wysokości 404,61 zł, wskazując jednocześnie, że na przyznane wynagrodzenie złożyły się: wynagrodzenie za tłumaczenie w wysokości 183,96 zł (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego), a także zwrot kosztów podróży w wysokości 220,65 zł (zgodnie z art. 618g Kodeksu postępowania karnego). Należności te zostały przelane na rachunek powódki.

E. E. (1) w piśmie, skierowanym do Komendanta Wojewódzkiego Policji w L., zakwestionowała wysokość przyznanej jej kwoty 404,61 zł i wniosła o przyznanie jej brakującej części wynagrodzenia, to jest kwoty 553,07 zł.

W odpowiedzi na to Komendant Wojewódzkiej Policji w L. stwierdził, że przyznane powódce wynagrodzenie w wysokości 404,61 zł zostało wyliczone zgodnie z obowiązującymi przepisami i podtrzymał to stanowisko, odpowiadając na kolejne pisma powódki.

Następnie powódka dwukrotnie wystawiła Komendzie Wojewódzkiej Policji w L. wezwania do zapłaty kwot: odpowiednio - 563,13 złote i 567,50 złotych.

Na kanwie tych ustaleń Sąd Rejonowy zważył, że brak jest podstaw do uznania za zasadne żądania powódki powiększenia należnego jej wynagrodzenia o 100%, a jedynie o 30%, co też uczynił pozwany. Żądane zwiększenie powódka uzasadniła bowiem - powołując się na § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego - mylnym twierdzeniem, że postępowanie, w którym pełniła czynności tłumacza przysięgłego, toczyło się w trybie przyspieszonym.

Również za błędne i pozbawione podstawy uznał Sąd I instancji twierdzenie powódki, że ją i pozwanego łączył stosunek pracy, skutkiem czego należne jej wynagrodzenie należało podnieść o kolejne 100% z racji wykonywania przez nią przedmiotowej czynności tłumaczenia w niedzielę, to jest w dniu ustawowo wolnym od pracy. Powódka została powołana do wykonywania czynności biegłego na podstawie orzeczenia organu procesowego. Ponadto, pomimo że powódka wykonała czynności w miejscu wyznaczonym przez organ procesowy, to jednak sama wskazała datę, w której stawi się w Komendzie Powiatowej Policji w O. (...) celem wzięcia udziału w przedmiotowych czynnościach. W tym stanie rzeczy brak jest jakichkolwiek przesłanek, aby uznać, iż powódkę i pozwanego łączył jakikolwiek stosunek pracy, a w każdym razie inny stosunek prawny niż określony w przepisach art. 734 i następnych w związku z art. 750 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.) stosunek zlecenia, co oznacza, że niezasadne jest żądanie powódki podwyższenia jej wynagrodzenia o dalsze 100% z tytułu pracy w niedzielę, to jest w dniu ustawowo wolnym od pracy.

W związku z powyższym Sąd Rejonowy uznał, że dochodzone przez powódkę roszczenie o zapłatę kwoty 551,88 zł wraz z odsetkami ustawowymi z tytułu opóźnienia, podlega, jako niezasadne, oddaleniu w całości.

O kosztach Sąd orzekł na mocy art. 98 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka E. E. (1), zaskarżając go w całości (...).

W odpowiedzi na apelację pozwany Skarb Państwa wniósł o jej oddalenie (...).

Uzasadnienie prawne

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zaskarżony wyrok podlega uchyleniu w zakresie rozstrzygnięcia oddalającego powództwo o zapłatę kwoty wynagrodzenia 551,88 zł, albowiem co do tego żądania pozew ulega odrzuceniu z powodu niedopuszczalności drogi sądowej.

Zgodnie z art. 1 i 2 § 1 k.p.c., droga sądowego postępowania cywilnego jest dopuszczalna w sprawach cywilnych, tj. w sprawach ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, jak również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz w innych sprawach, do których przepisy k.p.c. stosuje się z mocy ustaw szczególnych.

Roszczenie powódki nie wynika natomiast z któregokolwiek z wyżej wymienionych stosunków prawnych, ani żaden przepis szczególny nie daje podstawy dla rozstrzygnięcia o roszczeniach tego typu w postępowaniu cywilnym.

Powódka domaga się dalszego wynagrodzenia za wykonywanie czynności tłumacza przysięgłego w karnym postępowaniu przygotowawczym.

W orzecznictwie przyjmuje się, że tego rodzaju stosunek ma charakter administracyjnoprawny, a co najmniej mieszany - łączący elementy cywilne i administracyjne z przewagą tych ostatnich (por. uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1997 r., OSP 1998/3/61, uchwał Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 1996 r., III Czp 22/96, Lex 24256, z dnia 28 listopada 1974 r., III Czp 76/74, OSNC 1975/7-8/108, wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 14 marca 2005 r., K 35/04). Wynika to przede wszystkim z braku równorzędności podmiotów tego stosunku niezbędnej w stosunkach cywilnoprawnych, a występuje nadrzędność organu procesowego i podległość biegłego, w tym tłumacza. Zadania tego ostatniego są jednostronnie wyznaczane przez organ powołujący tłumacza i przez niego jednostronnie kontrolowane. **Źródłem powstania takiego stosunku jest postanowienie organu, prowadzącego postępowanie, które tłumacz ma obowiązek wykonać (art. 194 i 195 w zw. z 204 § 3 k.p.k., a także art. 200 § 1 w zw. z 204 § 3 k.p.c., gdzie mowa jest o "poleceniu organu procesowego"). Obowiązek wykonania tłumaczenia na polecenie organu procesowego wynika zresztą także z art. 15 ustawy z dnia 25 listopada 2004 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 487, z późn. zm.; dalej: "u.z.t.p."). Ewentualne niewypełnienie zadań jest sankcjonowane normami prawa procesowego (art. 285 k.p.k.) nie cywilnego.**

Jakkolwiek więc stosunek prawny pomiędzy tłumaczem przysięgłym, a organem procesowym, ze względu na charakter czynności tłumacza, jest częściowo zbliżony do cywilnoprawnego stosunku zlecenia, to dominują w nim cechy administracyjnoprawne. Organ procesowy występuje bowiem w stosunku do tłumacza z pozycji władczej, a wykonanie tłumaczenia nie zależy od autonomicznie wyrażonej, zgodnej woli stron.

Brak wskazanej autonomii woli dotyczy także samego wynagrodzenia tłumacza za czynności, wykonywane na żądanie organu procesowego, albowiem art. 16 ust. 2 u.z.t.p. obliuguje Ministra Sprawiedliwości do określenia stawek tego wynagrodzenia w drodze rozporządzenia (co stanowi odstępstwo od wyrażonej w art. 16 ust. 1 u.z.t.p. zasady umownego ustalenia wynagrodzenia tłumacza pomiędzy zleceniodawcą, a zamawiającym). Rozporządzenie to (Dz. U. z 2005 r. Nr 15, poz. 131 z późn. zm.) stanowi z kolei podstawę do jednostronnego przyznania wynagrodzenia biegłego przez organ procesowy. Ustawodawca również w tym wypadku zastrzega formę postanowienia (art. 618I § 1 k.p.k.), które tłumacz może ewentualnie kwestionować w drodze zażalenia (w przypadku postanowienia wydanego przez Policję zażalenie przysługuje do prokuratora, nadzorującego prowadzone przez ten organ postępowanie przygotowawcze - art. 465 § 3 k.p.k.).

W konsekwencji stosunek prawny pomiędzy organem procesowym, a powołanym przez ten organ tłumaczem, pomimo mieszanego charakteru, nie jest poddany cywilnoprawnej metodzie regulacji, albowiem nie występuje w nim ani równorzędność podmiotów, ani autonomia ich woli. Nie jest to więc stosunek z zakresu prawa cywilnego. **Tym samym sprawa o wynagrodzenie, wynikające z takiego stosunku, nie jest sprawą cywilną.**

Na powyższą specyfikę zwrócił uwagę Sąd Najwyższy, wydając uchwałę z dnia 28 maja 1997 r., III CKU 24/97, zgodnie z którą nie jest dopuszczalna droga sądowa dla dochodzenia

przez biegłego wynagrodzenia za opinię wydaną na zlecenie prokuratora w postępowaniu przygotowawczym. Siłą rzeczy, zwłaszcza wobec odpowiedniego stosowania przepisów, nakazanego przez art. 204 § 3 k.p.k., uchwała ta ma zastosowanie także do tłumacza przysięgłego oraz w przypadku, gdy tłumacz taki działa na zlecenie innego, niż prokurator, organu, prowadzącego postępowanie przygotowawcze.

Do roszczenia powódki nie mogą znaleźć zastosowania przepisy prawa pracy. W tym względzie wystarczy zważyć, że **pomimo specyficznego charakteru stosunku pracy, stanowiącego więc całkowicie odrębnego typu, aniżeli stosunek cywilnoprawny, jego nawiązanie, ukształtowanie i rozwiązanie również opiera się na wspomnianej autonomii woli (art. 10 i 11 k.p.), której brak pomiędzy tłumaczem, a powołującym go organem procesowym.** Z tej też przyczyny charakterystyczna, prawnopracownicza podległość (art. 22 § 1 k.p.) nie może być w żaden sposób wywodzona z nierównorzędności pomiędzy organem, prowadzącym postępowanie, a powołanym przez niego pomocnikiem. Wreszcie stosunek pracy ma charakter ciągły, w przeciwieństwie do czynności tłumacza przysięgłego, wykonywanych na potrzeby konkretnego postępowania. Brak też przepisu szczególnego, który do żadnego przez powódkę wynagrodzenia nakazywałby stosować jakikolwiek przepis prawa pracy.

Roszczenie powódki o zapłatę kwoty 551,88 zł nie wynika więc ze stosunku cywilnoprawnego, stosunku pracy, ani też z innego stosunku prawnego, o jakim mowa w art. 1 k.p.c. Żaden przepis szczególny nie przewiduje też ochrony takiego roszczenia przed sądem cywilnym. W odniesieniu do niego droga sądowa jest więc niedopuszczalna.

Tym bardziej, że zgodnie z art. 2 § 3 k.p.c.: nie są rozpoznawane w postępowaniu sądowym sprawy cywilne, jeżeli przepisy szczególne przekazują je do właściwości innych organów.

Stąd nawet biorąc pod uwagę, że stosunek, z którego powódka dochodzi należności ma pewne cechy stosunku cywilnoprawnego, to roszczenie to i tak nie podlegałoby rozpoznaniu w postępowaniu cywilnym, gdyż według art. 618 I § 1 k.p.c.: należności świadka, osoby mu towarzyszącej, biegłego, tłumacza oraz specjalisty nie będącego funkcjonariuszem organów procesowych ustala i przyznaje sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze. Jest to wyłączny tryb postępowania dotyczący uzyskania wynagrodzenia przez biegłego lub tłumacza.

Dlatego roszczenia w tym zakresie powódka mogła dochodzić jedynie w wyżej wskazanym trybie, o jakim mowa w art. 618 I § 1 k.p.k. tj. przed organem, prowadzącym postępowanie przygotowawcze, z możliwością kwestionowania rozstrzygnięcia takiego organu w drodze zażalenia. Co prawda w niniejszym przypadku organ, który ją powołał do pełnienia funkcji tłumacza, nie orzekł o jej wynagrodzeniu w stosownym trybie (postanowienie, wydane na podstawie art. 618I § 1 k.p.k.) i pomimo faktycznej wypłaty powódce części żądanych przez nią należności, pozbawił ją możliwości wniesienia zażalenia. Jednakże powódka może to ewentualnie kwestionować przed prokuratorem, nadzorującym postępowanie przygotowawcze, domagając się, aby w trybie art. 326 k.p.k. polecił wydanie stosownego rozstrzygnięcia.

Zgodnie z art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. niedopuszczalność drogi sądowej obliguje sąd do odrzucenia pozwu. Okoliczności skutkujące odrzuceniem pozwu sąd bierze pod rozwagę z urzędu w każdym stanie sprawy (art. 202 zd. 3. k.p.c.), a szczególny przejaw tego obowiązku w postępowaniu apelacyjnym przewidziany jest w art. 386 § 3 k.p.c., zgodnie z którym, jeżeli pozew ulega odrzuceniu, sąd drugiej instancji uchyla wyrok oraz odrzuca pozew lub umarza postępowanie.

Dlatego też, mając na względzie przedstawione okoliczności oraz na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzeczono, jak w punkcie I wyroku.

Powódka domagała się też odsetek od niewypłaconej części przedmiotowego wynagrodzenia.

Do tego roszczenia żadna norma bezpośrednio się nie odnosi, jednak pomimo administracyjnoprawnego charakteru zgłoszonego przez powódkę roszczenia o wynagrodzenie, opóźnienie w jego wypłacie może rodzić skutki cywilnoprawne, przewidziane w art. 481 k.c. **Roszczenie odsetkowe ma co prawda uboczny charakter, albowiem nie może powstać bez roszczenia głównego, jednak jeżeli rzeczywiście to drugie roszczenie powstanie (niezależnie od trybu jego dochodzenia) oraz nastąpi opóźnienie w jego zaspokojeniu, to obowiązek zapłaty odsetek zyskuje już charakter samoistny i zapłaty tej można nawet dochodzić oddzielnie.** Jednocześnie żaden przepis k.p.k. nie przewiduje właściwości organów prowadzących postępowanie do orzekania w przedmiocie ewentualnych odsetek związanych z tego rodzaju wynagrodzeniem, w szczególności nie mieści się to w zakresie art. 618 I k.p.k.

Dlatego też dla takich roszczeń droga procesu cywilnego jest dopuszczalna.

Zwrócił na to uwagę Sąd Najwyższy w uchwale z 19 marca 1996 r., III CZP 22/96 (Lex 24256) zgodnie z którą **dopuszczalne jest dochodzenie przez biegłego na drodze sądowej odsetek od wynagrodzenia przyznanego mu na podstawie art. 288 k.p.c. Jakkolwiek uchwała ta odnosi się do biegłego w postępowaniu cywilnym, to z uwagi na identyczną pozycję prawną takiego biegłego, ma zastosowanie również do tłumacza (biegłego), powołanego w postępowaniu karnym (przygotowawczym).**

Niemniej jednak w niniejszym przypadku nie ma podstaw do przyjęcia jakoby tego rodzaju roszczenie powstało.

Zgodnie z art. 481 § 1 k.p.c.: jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Dłużnik pozostaje w opóźnieniu jeśli nie spełnia świadczenia w terminie, w którym stało się ono wymagalne.

Jak wynika z art. 618 I § 2 k.p.c. przyznaną należność m.in. tłumacza należy wypłacić niezwłocznie. Tym samym wynagrodzenie należne biegłemu staje się wymagalne po jego ustaleniu i przyznaniu w trybie art. 618 I § 1 k.p.k. i winno być spełnione niezwłocznie. Dopiero od chwili przyznania wynagrodzenia biegnie termin do zapłaty wynagrodzenia, a w konsekwencji ewentualnych odsetek za opóźnienie.

Skoro zatem dochodzona przez powódkę kwota (551, 88 zł) nie została ustalona w przepisany trybie przez uprawniony organ i niedopuszczalne jest ustalanie jej w postępowaniu cywilnym, to nie można mówić, żeby była wymagalna i nie spełniła się jedna z niezbędnych przesłanek powstania roszczenia odsetkowego w zakresie tej kwoty.

W tym więc zakresie żądanie powódki jest bezzasadne, więc oddalenie powództwa przez Sąd Rejonowy jest prawidłowe, a tym samym apelacja podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. Dlatego też orzeczono, jak w punkcie II wyroku.

Ubocznie można zauważyć, że czym innym jest kwestia opóźnienia w zakresie terminu, w jakim winno zapaść orzeczenie co do należności biegłego tłumacza, gdyż może to rodzić co najwyżej roszczenia odszkodowawcze, które nie były przedmiotem niniejszego postępowania.

Biorąc pod uwagę powyższe rozstrzygnięcia, stroną wygrywającą postępowanie apelacyjne jest pozwany i przysługuje mu od powódki zwrot kosztów tego postępowania na podstawie art. 98 § 1 w zw. z 391 § 1 zd. 1. k.p.c. Koszty te stanowi wynagrodzenie radcy prawnego w wysokości 180 złotych (§ 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804).

Dlatego też postanowiono, jak w punkcie III wyroku.”

W przywoływanej przez Sąd Okręgowy w Lublinie uchwale z dnia 19 marca 1996 r. (III CZP 22/96) Sąd Najwyższy uznał za dopuszczalne dochodzenie przez biegłego na drodze sądowej odsetek od wynagrodzenia przyznanego mu na podstawie art. 288 k.p.c. Sąd Najwyższy aprobatą odniósł się do uchwały Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25.I.1995 r. W 14/94 wskazującej, że niewypłacenie uposażenia m.in. funkcjonariuszowi Policji, Urzędu Ochrony Państwa stanowi zdarzenie cywilnoprawne polegające na opóźnieniu się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, co na podstawie art. 481¹ k.c. uzasadnia żądanie odsetek przed sądem powszechnym. Zdaniem Sądu Najwyższego „Biegły od dnia prawomocności postanowienia przyznającego mu wynagrodzenie ma prawo domagać się niezwłocznej jego wypłaty. Niewykonanie przez sąd tego obowiązku stanowi zdarzenie cywilnoprawne rodzące roszczenie o odsetki. Stwarza bowiem stan, w którym sąd będący dłużnikiem, używa pieniędzy biegłego, a odsetki są długiem ubocznym jako wynagrodzenie za używanie cudzych pieniędzy. Tym samym wypełniona zostaje hipoteza art. 481 § 1 k.c., według którego wierzyciel może dochodzić odsetek, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia. Przez opóźnienie rozumie się taki stan prawny, w którym świadczenie nie zostało spełnione w chwili, w jakiej stosownie do powinności dłużnika miało być spełnione. Droga sądowa do dochodzenia tych odsetek wynika wprost z art. 1 i 2 § 1 k.p.c.” Tym samym Sąd Najwyższy nie podzielił odmiennego poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego w uzasadnieniu uchwały z dnia 26 V 1995 r., I PZP 13/95, OSNAPiUS Nr 23/35, poz. 286).

Co z powyższych orzeczeń wynika dla tłumaczy:

1. Stosunek łączący tłumacza wykonującego czynności w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, na żądanie sądu, prokuratora, Policji oraz organów administracji publicznej nie jest stosunkiem cywilnoprawnym w rozumieniu art. 1 Kodeksu postępowania cywilnego. Dlatego w razie kwestionowania wysokości przyznanego tłumaczowi wynagrodzenia przysługuje mu zażalenie.
2. Ponieważ tłumacza łączy z powołującym go organem stosunek publicznoprawny wyłączone jest posiłkowe stosowanie przepisów Kodeksu pracy.
3. Niewypłacenie tłumaczowi wynagrodzenia „niezwłocznie” stanowi zdarzenie cywilnoprawne polegające na opóźnieniu się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, co na podstawie art. 481¹ k.c. uzasadnia żądanie odsetek przed sądem powszechnym. Roszczenie o wypłatę odsetek za przyznane wynagrodzenie staje się wymagalne w dniu następującym po uprawomocnieniu się postanowienia w przedmiocie wynagrodzenia.

*Autor opinii: Paweł Gugala
Adwokat i tłumacz przysięgły jęz. niemieckiego
www.sglegal.pl*

PROBLEMY PRAKTYKI ZAWODOWEJ TŁUMACZA PRZYSIĘGŁEGO

Oto problemy, z jakimi na co dzień spotykają się tłumacze przysięgli i zwracają się do nas o poradę. w konsultacji z właściwymi komórkami Ministerstwa Sprawiedliwości, innych urzędów i instytucji oraz z doradcami podatkowymi lub znawcami przedmiotu, udzieliliśmy odpowiedzi w następujących kwestiach.

CZY TŁUMACZ PODLEGA OBOWIĄZKOM WYNIKAJĄCYM Z USTAWY Z 10 PAŹDZIERNIKA 2002 r. O MINIMALNYM WYNAGRODZENIU ZA PRACĘ?

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw, mocą której dokonano istotnych zmian w ustawie z 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (tj. dz. U. Z 2015 r. Poz. 2008; zm.: dz. U. Z 2016 r. Poz. 1265. – zwanej dalej ustawą).

Ze względu na zawartą w znowelizowanej ustawie definicję „*przyjmującego zlecenie lub świadczącego usługi*” pojawiła się wątpliwość, czy i ewentualnie w jakich sytuacjach tłumacze podlegają wymogom wynikającym w szczególności z art. 8a – 8c ustawy, w szczególności obowiązkowi określenia w umowie sposobu potwierdzania liczby godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług (art. 8 b ust. 1) albo przedkładania w formie pisemnej, elektronicznej lub dokumentowej informacji o liczbie godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług, w terminie poprzedzającym termin wypłaty wynagrodzenia (art. 8 b ust. 2).

Zgodnie z art. 1 ust. 1b) ustawy „*przyjmujący zlecenie lub świadczący usługi*” to:

a) osoba fizyczna wykonująca działalność gospodarczą zarejestrowaną w Rzeczypospolitej Polskiej albo w państwie niebędącym państwem członkowskim Unii Europejskiej lub państwem Europejskiego Obszaru Gospodarczego, niezatrudniająca pracowników lub niezawierająca umów ze zleceniobiorcami albo

b) osoba fizyczna niewykonująca działalności gospodarczej

- która przyjmuje zlecenie lub świadczy usługi na podstawie umów, o których mowa w art. 734 i art. 750 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2016 r. poz. 380 i 585), zwanej dalej „Kodeksem cywilnym”, na rzecz przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 584, z późn. zm.) albo na rzecz innej jednostki organizacyjnej, w ramach prowadzonej przez te podmioty działalności.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że powyższa definicja wyraźnie odsyła do uregulowanej w Kodeksie cywilnym umowy zlecenia (art. 734 k.c.) oraz do umów o świadczenie usług, do których stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu (art. 750 k.c.). A *contrario* należy zatem przyjąć, że tłumacz nie będzie „*przyjmującym zlecenie lub świadczącym usługi*” w rozumieniu ustawy w sytuacji takiego ukształtowania stosunku prawnego z podmiotem zamawiającym, który będzie spełniał wymogi umowy o dzieło w rozumieniu art. 627 k.c. (oznaczoność przedmiotu umowy, rezultatywność dzieła, możliwość skorzystania z przepisów dotyczących rękojmi za wady). Również wykonywanie

wszelkich czynności przez tłumacza przysięgłego w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, na żądanie sądu, prokuratora, Policji oraz organów administracji publicznej (por. art. 15 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego) nie będzie spełniało wymogów powyższej definicji, ponieważ w takiej sytuacji tłumacza ze względu na brak równości stron w ogóle nie łączy z organem zlecającym stosunek cywilnoprawny (tłumacz nie zawiera z organem umowy, ale wykonuje czynności na jego żądanie), tym samym nie zawiera on z takim organem żadnej umowy.

Kolejnym warunkiem podlegania powyższej definicji jest zawarcie umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług z przedsiębiorcą lub jednostką organizacyjną, w ramach prowadzonej przez te podmioty działalności. *A contrario* oznacza to, że wykonywanie tłumaczeń na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej nie będzie stanowiło „przyjmowania zlecenia lub świadczenia usługi” w rozumieniu ustawy.

Ponadto z literalnej wykładni cytowanego przepisu wynika, że definicji przyjmującego zlecenie lub świadczącego usługi nie będzie spełniała:

- osoba fizyczna wykonująca działalność gospodarczą zarejestrowaną w państwie członkowskim Unii Europejskiej (np. w Czechach lub na Słowacji) lub w państwie Europejskiego Obszaru Gospodarczego (np. w Norwegii),
- osoba fizyczna wykonująca działalność gospodarczą zarejestrowaną w Rzeczypospolitej Polskiej i zatrudniająca pracowników,
- osoba fizyczna wykonująca działalność gospodarczą zarejestrowaną w Rzeczypospolitej Polskiej i zawierająca umowy ze zleceniobiorcami (np. umowę prowadzenia usług księgowych).

Ustawowej definicji „przyjmującego zlecenie lub świadczącego usługi” podlegać będą zatem wyłącznie tłumacze, którzy nie prowadzą działalności gospodarczej lub wykonują działalność gospodarczą zarejestrowaną w Polsce, nikogo nie zatrudniają, nie mają zawartej żadnej umowy ze zleceniodawcami i przyjmują od przedsiębiorcy zlecenie lub świadczą na jego rzecz usługi na podstawie umów, o których mowa w art. 734 i art. 750, tj.:

- wykonują czynności nieukierunkowane w pierwszej kolejności na osiągnięcie konkretnego rezultatu ale polegające na starannym działaniu (np. umawiają się na wykonaniu w danym miesiącu tłumaczenia różnego rodzaju bliżej niesprecyzowanych tekstów),
- otrzymują wynagrodzenie nie za rezultat, ale za świadczenie usług (np. stałą kwotę kilku tysięcy miesięcznie niezależnie od ilości wykonanych stron tłumaczenia),
- pozostają co do zasady do dyspozycji zamawiającego (tzn. np. w ramach łączącego ich stosunku prawnego nie mogą odmówić wykonania danego tłumaczenia).

Mimo pojawiających się w orzecznictwie trudności z rozgraniczeniem dzieła i zlecenia w odniesieniu do tłumaczenia, w mojej ocenie w większości przypadków tłumacze nie będą spełniali sformułowanej w ustawie definicji „przyjmującego zlecenie lub świadczącego usługi” i tym samym wykonując swą działalność nie będą podlegali wynikającym z tejże ustawy wymogom.

Autor opinii: Paweł Gugala
Adwokat i tłumacz przysięgły jęz. niemieckiego
www.sglegal.pl

KASY FISKALNE 2017

W dniu 28 grudnia 2016 r. opublikowane zostało Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie zwolnień z obowiązku prowadzenia ewidencji przy zastosowaniu kas rejestrujących (tzw. „kas fiskalnych”). Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r.

Główne zasady dot. prowadzenia ewidencji:

1) **Tłumacz nie ma obowiązku posiadania kasy rejestrującej, jeśli świadczy usługi tylko i wyłącznie na rzecz firm (w tym osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą) lub organizacji, organów administracji państwowej i samorządowej.**

2) **Jeżeli tłumacz świadczy usługi na rzecz tzw. ludności, czyli osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej i rolników ryczałtowych (tj. rolników, którzy nie są czynnymi podatnikami VAT) – musi, co do zasady, prowadzić ewidencję obrotu i kwot podatku należnego przy zastosowaniu kas rejestrujących** (art. 111 ust. 1 ustawy o podatku od towarów i usług).

3) W Rozporządzeniu przewidziano **zwolnienia z obowiązku ewidencjonowania**:

a) Zwolnienie, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt. 1 Rozporządzenia:

Zwalnia się z obowiązku ewidencjonowania w danym roku podatkowym, nie później jednak niż do dnia 31 grudnia 2017 r., podatników, u których kwota obrotu realizowanego na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych nie przekroczyła w poprzednim roku podatkowym **kwoty 20 000 zł**, a w przypadku podatników rozpoczynających w poprzednim roku podatkowym świadczenie usług na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych, jeżeli kwota obrotu z tego tytułu nie przekroczyła, w proporcji do okresu wykonywania tych czynności w poprzednim roku podatkowym, kwoty 20 000 zł.

Zwolnienie to nie obowiązuje w przypadku podatników, którzy w poprzednim roku podatkowym byli obowiązani do ewidencjonowania lub przestali spełniać warunki do zwolnienia.

Zwolnienie to traci moc po upływie dwóch miesięcy następujących po miesiącu, w którym podatnik przekroczył obrót realizowany na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych w kwocie 20 000 zł.

b) Zwolnienie, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt. 2 Rozporządzenia:

Zwalnia się z obowiązku ewidencjonowania w danym roku podatkowym, nie później jednak niż do dnia 31 grudnia 2017 r., podatników rozpoczynających po dniu 31 grudnia 2016 r. świadczenie usług na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych, jeżeli przewidywany przez podatnika obrót z tego tytułu nie przekroczy, w proporcji do okresu wykonywania tych czynności w danym roku podatkowym, **kwoty 20 000 zł**.

Zwolnienie traci moc po upływie dwóch miesięcy następujących po miesiącu, w którym podatnik przekroczył obrót z tytułu świadczenia usług na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych, w proporcji do okresu wykonywania tych czynności, w kwocie 20 000 zł.

Uwaga: limit uprawniający do zwolnienia z obowiązku prowadzenia ewidencji przy zastosowaniu kas rejestrujących, o którym mowa w punktach a) i b) powyżej, **dotyczy kwoty obrotu, a nie wyniku finansowego (dochodu)**. Aby obliczyć kwotę obrotu, należy zsumować sprzedaż na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych z wyłączeniem wartości sprzedaży na rzecz firm i instytucji. Jest to niska kwota (średnio miesięcznie ok. 1667 zł).

Podstawa prawna:

Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie zwolnień z obowiązku prowadzenia ewidencji przy zastosowaniu kas rejestrujących (Dz.U. 2016 z dnia 28 grudnia 2016 r., poz.2177).

Opr. Joanna Miler-Cassino

ODPOWIEDZI NA WYBRANE PYTANIA CZŁONKÓW PT TEPIS:

PYTANIE: „Proszę o wyjaśnienie jak tłumacz przysięgły powinien tłumaczyć księgę stanu cywilnego zarejestrowanych urodzeń, małżeństw i zgonów sporządzonych w latach zaborów, w okresie międzywojennym i w okresie wojennym sporządzonych w języku niemieckim. Czy tłumaczenie nazwiska, które obecnie funkcjonuje w brzmieniu np. Kamiński, a w niemieckim akcie jest Kaminski (bez kreski zmiękczającej) powinno wyglądać tak, jak jest w akcie, czy z kreską. Podobnie odnośnie do imion - np. jak powinno wyglądać imię pisane w niemieckim języku (Johanna) w przetłumaczonym tekście - Johanna czy Joanna? Takie drobne szczegóły robią duże zamieszanie w innych aktach stanu cywilnego.”

Komentarz:

Zgodnie z paragrafem 34 ust. 2 Kodeksu tłumacza przysięgłego *„imiona i nazwiska zapisane w alfabecie łacińskim należy przytaczać w tekście tłumaczenia na język polski wyłącznie w pisowni oryginalnej, zaś w alfabetych nielacińskich – w wersji transkrybowanej i oryginalnej, nie stosując w żadnym razie istniejących polskich odpowiedników imion ani spolszczonych form nazwisk obcojęzycznych”*.

W związku z tym **tłumacz przysięgły nie tłumaczy imion czy nazwisk ani nie podaje żadnych polskich lub obcojęzycznych odpowiedników imienia czy nazwiska, lecz wpisuje imiona i nazwiska w tłumaczeniu w takiej pisowni, w jakiej występują one tekście źródłowym.**

Jeśli tłumacz przysięgły ma jakiegokolwiek wątpliwości lub odbiorca tłumaczenia twierdzi, że zapis imienia i nazwiska w tym konkretnym dokumencie zawiera błąd lub nie zawiera znaków diakrytycznych itp., tłumacz zawsze może zamieścić w tłumaczeniu uwagę tłumacza przysięgłego w nawiasie kwadratowym, np. o następującej treści: *[Uwaga tłumacza: pisownia imion i nazwisk w tłumaczeniu zgodnie z pisownią w dokumencie źródłowym]*. Sprostowanie treści dokumentu – bo tym jest zmiana brzmienia nazwiska posiadacza dokumentu – nie leży w zakresie uprawnień tłumacza przysięgłego (patrz ustawa o zawodzie tłumacza przysięgłego).

PYTANIE: „Została mi zlecona duża dokumentacja do tłumaczenia na język polski, zawierająca liczne maile i inne pisemne przekazy informacji, które zostały pogrupowane na pewne wyodrębnione kilkustronicowe części - zapewne pogrupowane tematycznie lub wg osób czy innych kryteriów. Mimo, że zalecenie jest, aby każdy dokument (np. mail) traktować oddzielnie, potrafię w tym przypadku jeszcze zrozumieć, że każdą taką kilkustronicową część, połączoną zszywką, mam traktować jako oddzielny tekst źródłowy, dający w rezultacie jedno tłumaczenie poświadczone.”

Komentarz:

Można oczywiście potraktować zbiór dokumentów jako odrębny dokument, ale zasadniczo wtedy, gdy nosi on cechy dokumentu.

Jasne wskazówki dotyczące dokumentów **wieloczęściowych** zawiera Kodeks tłumacza przysięgłego:

„§ 48. Tłumaczenie dokumentów wieloczęściowych

Tłumaczenie dokumentów składających się z kilku połączonych ze sobą na stałe arkuszy wykonuje się bądź to w porządku chronologicznym bądź też w kolejności ich występowania oraz określa się przyjęty porządek w formule poświadczającej tłumaczenie.”

I komentarz do tego paragrafu: „Dokument wieloczęściowy to taki, którego części sporządzone przez różne instytucje dotyczą jednej i tej samej sprawy omawianej w części podstawowej i umieszczone są na jednym arkuszu lub na kilku połączonych ze sobą na stałe, tworząc w ten sposób fizyczną całość.”

Sam proces tłumaczenia poświadczonego to jeszcze nie wszystko, potem należy wpisać czynność tłumaczenia do repertorium. Warto sprawdzić, czy teksty te spełniają warunki umożliwiające ich właściwe opisanie w repertorium jako dokumentu wieloczęściowego, o którym mowa w komentarzu powyżej, oraz postanowieniami art. 18 ust. 2 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego, zgodnie z którym:

„Na wszystkich poświadczonych tłumaczeniach oraz poświadczonych odpisach pism, które wydaje tłumacz przysięgły, wymienia się pozycję, pod którą tłumaczenie lub odpis są odnotowane w repertorium. Na sporządzonych tłumaczeniach i odpisach pism należy stwierdzić, czy sporządzono je z oryginału, czy też z tłumaczenia lub odpisu, oraz czy tłumaczenie lub odpis jest poświadczony i przez kogo.”

Jeśli więc zbiór dokumentów zawiera dokumenty w przemieszanej formie (oryginały i odpisy), uniemożliwia to jednoznaczne określenie formy zbioru dokumentów.

PYTANIE: „Zleceniodawca sugeruje, że jeśli maile zawierają jakieś informacje (większe fragmenty, bądź części) w języku polskim i jako takie nie podlegają tłumaczeniu, mają być jednocześnie "wklejone" do tłumaczenia dla przejrzystości, a jednocześnie mają nie podlegać rozliczeniu. Wg posiadanej przeze mnie wiedzy albo nie należy ujmować tych fragmentów w tłumaczeniu w ogóle, a w miejscu ich występowania wstawić tylko uwagę tłumacza np. "tekst w j. polskim" i pominąć, albo - jeśli rzeczywiście z jakichś względów ma to być ujęte w tekście tłumaczenia, należałoby to "normalnie" rozliczyć wg znaków. Bardzo proszę o potwierdzenie.”

Komentarz:

Ma tu zastosowanie § 46. Kodeksu tłumacza przysięgłego:

„§ 46. Elementy tekstu dokumentu wtrącone w języku innym niż język źródłowy.

Elementy tekstu w języku innym niż język źródłowy i język docelowy należy opisać poprzez określenie tego języka lub, w razie niemożności jego identyfikacji, przez stwierdzenie „tekst w języku obcym” w odpowiedniej wzmiance. [...]

Dalej, w komentarzu do Kodeksu tłumacza przysięgłego znajdujemy następujące wyjaśnienie: *„Czasem krótki fragment lub pojedynczy element tekstu dokumentu w „trzecim” języku obcym, np. oryginalne brzmienie w języku źródłowym nazwiska, nazwy miejscowości, tytułu naukowego, lub maksymę czy nazwę choroby w języku łacińskim, należy przytoczyć w brzmieniu oryginalnym, starannie przepisując wyraz(y) w tym języku. Warto przy tej okazji zwrócić uwagę, że pozostawianie w tłumaczonym tekście elementów języka trzeciego jest zawsze poszanowaniem intencji autora tekstu źródłowego, co ma szczególne znaczenie przy nazwach chorób, których nie zaleca się tłumaczyć nawet w przypadku posiadania uprawnień do tłumaczenia z języka łacińskiego.”*

Zgodnie z dobrymi praktykami można więc pominąć te fragmenty albo – idąc na rękę zlecniodawcy - wpisać je do tłumaczenia. Jeśli zlecniodawca życzy sobie wpisania tych fragmentów dla przejrzystości, to z pewnością powinny zostać objęte rozliczeniem (stawka może być zastosowana zgodnie z § 8. 1. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego [**„wszystkie widoczne znaki drukarskie, w szczególności litery”**]). Warto pamiętać, że do podstawowych zadań tłumacza przysięgłego należy przede wszystkim sporządzenie dobrego, rzetelnego tłumaczenia poświadczonego zgodnie z przepisami i dobrymi praktykami, a dopiero potem dbałość o komfort zlecniodawcy.

PYTANIE: „Zasugerowano mi, że jeśli w tekście źródłowym występują fragmenty powtarzalne (identyczne z, bądź zbliżone do wcześniej przetłumaczonych, należałoby je wyłączyć z rozliczenia. Są to np. te same maile w różnej konfiguracji nadawców i odbiorców, z różnymi datami wysłania / otrzymania etc., ale występujące w różnych miejscach dokumentacji. Moja opinia jest taka, że jeśli Zlecniodawca nie chce tłumaczenia pewnych fragmentów, powinien sam je wyłączyć z tłumaczenia, a nie zostawiać tego do decyzji tłumacza, który wszakże może się mylić co do konieczności / braku konieczności tłumaczenia tychże fragmentów. Natomiast jeśli już są ujęte w zakresie do tłumaczenia, powinny być rozliczone "normalnie", bez względu na stopień podobieństwa. Bardzo proszę o potwierdzenie.”

Komentarz:

Zgadzam się z Pani zdaniem. Zgodnie z § 8. 1. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego, zgodnie z którym „(...) Za znak uważa się **wszystkie widoczne znaki drukarskie, w szczególności litery, znaki przestankowe, cyfry, znaki przeniesienia oraz uzasadnione budową zdania przerwy między nimi**” wszystkie fragmenty tłumaczenia są uwzględniane w rozliczeniu, niezależnie od stopnia ich powtarzalności. Powtarzalność występuje w każdym zawodzie, a np. sędzia nie otrzymuje niższego wynagrodzenia z uwagi na fakt, że wydaje wyrok w podobnej lub niemal identycznej sprawie. To samo dotyczy prokuratorów, policjantów, notariuszy, pracowników innych

organów wymiaru sprawiedliwości, także tłumaczy. W związku z powyższym powoływanie się na powtarzalność nie ma zastosowania. Zastosowanie mają natomiast obowiązujące przepisy, a w tym konkretnym przypadku § 8. 1. Rozporządzenia MS.

Uwaga ogólna: tłumacza przysięgłego obowiązują przede wszystkim przepisy ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego i rozporządzeń wykonawczych do ustawy. Warto stosować dobre praktyki, czyli Zasady oceny poprawności prowadzenia repertorium czynności tłumacza przysięgłego stosowane przez Komisję Odpowiedzialności Zawodowej Tłumaczy Przysięgłych przy Ministrze Sprawiedliwości oraz Kodeks tłumacza przysięgłego opracowany przez środowisko tłumaczy w porozumieniu z przedstawicielami Ministerstwa Sprawiedliwości oraz innymi instytucjami wchodzącymi w skład Międzyinstytucjonalnego Komitetu Konsultacyjnego Kodeksu. Tu przede wszystkim należy szukać wskazówek, jak postępować zgodnie z przepisami, a także przyjętymi praktykami i standardami. Dopiero w ostatniej kolejności można uwzględnić życzenia zleceniodawcy, jeśli nie stoją w sprzeczności z wyżej wymienionymi. Argumentu, że „wszyscy tak robią” nie należy traktować poważnie – tłumacz przysięgły to osoba zaufania publicznego, nie warto poddawać się sztuczkom socjotechnicznym stosowanym czasem przez zleceniodawców.

Opr. Joanna Miler-Cassino

TŁUMACZENIE DYPLOMÓW

Przypominamy, że warto pamiętać o informacji znajdującej się na stronie internetowej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego dotyczącej tłumaczenia dokumentów przez polskich tłumaczy przysięgłych wpisanych na listę tłumaczy przysięgłych prowadzoną przez Ministra Sprawiedliwości, którą to informację przytaczamy poniżej:

„Dokonane tłumaczenie powinno być uwierzytelnione (podpisane i opieczetowane) w taki sposób, by nie było zastrzeżeń co do jego autentyczności. Jeżeli tłumaczenia dokonane są na kilku stronach, tłumacz przysięgły powinien poświadczyć całość tłumaczenia opieczetowując i podpisując każdą stronę. Pieczęć i podpis mogą też być umieszczone tylko na ostatniej stronie, jednak w takim przypadku poszczególne karty tłumaczenia powinny być połączone w sposób uniemożliwiający ich rozdzielenie (poprzez ich spięcie lub zszywanie i zabezpieczenie dodatkowo pieczęcią).

Tłumacze przysięgli ustanawiani są w Polsce do dokonywania tłumaczeń z konkretnego języka (lub kilku języków). Ministerstwo może odmówić przyjęcia tłumaczenia w sytuacji, gdy tłumacz przekracza swoje uprawnienia poświadczając także tłumaczenia z innych, podobnych języków (np. tłumacz języka rosyjskiego poświadcza tłumaczenie dyplomów ukraińskich lub białoruskich).

Zgodnie z „Zaleceniem w sprawie kryteriów i procedur oceny wykształcenia uzyskanego za granicą”, przyjętym przez Komitet Konwencji Lizbońskiej na drugim spotkaniu w Rydze, dnia 6 czerwca 2001 r., **nazwy stopni naukowych bądź tytułów zawodowych pozostawia się w oryginalnym brzmieniu**, żeby nie wprowadzać nikogo w błąd. **Samo tłumaczenie nie jest równoznaczne z uznaniem dyplomu.** Informację na temat równoważności zagranicznych dyplomów wydają właściwe dla danego kraju instytucje, zajmujące się sprawami uznawalności wykształcenia. **Przyrównanie tytułów zawodowych lub stopni i tytułu naukowego nadanego za granicą do jednego ze tytułów i stopni nadawanych w Polsce jest formą uznania ich równoważności**, do czego -

zgodnie z art. 24 ustawy z dn. 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki /Dz. U. Nr 65, poz. 595/ oraz art. 192 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o Szkolnictwie Wyższym - **tłumacz przysięgły nie ma uprawnień**. Zadaniem tłumacza jest bowiem jak najwierniejsze przekazanie w drugim języku informacji zawartych w dokumencie.

Przykładem przekraczania przez tłumaczy swoich uprawnień są przypadki, gdy:

- zamiast rosyjskiego stopnia naukowego *kandydata nauk* pojawia się w tłumaczeniach nazwa polskiego odpowiednika tego stopnia, tj. *doktora*, podczas gdy rosyjski stopień *doktora* jest odpowiednikiem polskiego stopnia *doktora habilitowanego*. Osoba nie znająca języka rosyjskiego nie będzie zorientowana, czy ma do czynienia z dyplomem o nadaniu niższego, czy też wyższego stopnia naukowego w Rosji,
- zagraniczne nazwy szkół zamienia się polskimi wyrazami określającymi inny poziom szkolnictwa. Radzieckie szkoły o nazwie *ucziliszcze* (odpowiednik polskich średnich szkół zawodowych, w tym policealnych) bywają tłumaczone jako szkoły wyższe,
- podobna sytuacja ma miejsce w przypadku, gdy nazwy dokumentów: amerykańskie *high school diploma* lub brytyjskie świadectwa GCE tłumaczone są jako świadectwa dojrzałości (choć równoważność taka może zostać ustalona jedynie przez kuratorów oświaty po przeprowadzeniu nostryfikacji). Podobnie bywa z dyplomami ukończenia studiów wyższych: np. amerykański tytuł *Bachelor*, lub ukraiński *bakalwr* tłumaczone są w sposób nieuprawniony jako tytuł licencjata.”

SPRAWY CZŁONKOWSKIE

ORIENTACYJNE WOLNORYNKOWE CENY ZA TŁUMACZENIE SPECJALISTYCZNE

Stawki za tłumaczenie pisemne określone w obowiązującym rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie wynagrodzenia tłumacza przysięgłego stanowią ważny punkt odniesienia dla cen wolnorynkowych za poświadczane i niepoświadczane tłumaczenie specjalistyczne. Znaczne obniżenie lub bezzasadne zawyżenie tych cen może być naruszeniem zasad etyki zawodowej w myśl § 12 Kodeksu tłumacza przysięgłego, jeżeli ceny te nie uwzględniają stopnia trudności i zakresu tłumaczenia oraz własnych kwalifikacji i pozycji zawodowej tłumacza.

Stawki za tłumaczenie ustne w wysokości określonej w ww. rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości stosują się do tłumaczenia wykonywanego na rzecz sądów, prokuratur, Policji i organów administracji państwowej. Wolnorynkowa cena za dzień pracy (8 godzin) tłumaczenia konferencyjnego wynosi przeciętnie około 1000,00 zł.

GRATULUJEMY TYTUŁU NOWYM CZŁONKOM EKSPERTOM PT TEPIS, KTÓRYMI ZOSTAŁY USTANOWIONE:

Iwona NDIAYE (ru)
Małgorzata SAKWERDA (fr)

GRATULUJEMY TYTUŁU NOWYM CZŁONKOM ZWYCZAJNYM, KTÓRYMI ZOSTALI USTANOWIENI:

Anna AURON-WASILEWSKA (en)	Dominik MIKOŁAJCZYK (nl, en)
Hanna BEŁŻECKA (fr)	Katarzyna ZAJDA (en)
Monika MALICKA (en)	Tatiana ZINOWJEWA (ru)

WITAMY NOWYCH CZŁONKÓW NADZWYCZAJNYCH:

Elżbieta GAJDEL-ZAWILIŃSKA (de)	Ana ROMANČUK (lt)
Gabriela HENNIGAN (en)	Monika SADOWSKA (ru)
Anna JAREMKO (de)	Joanna SKROBAŁA (de)
Kamilla KOSEWSKA (en)	Helena STERCZEWSKA (ru)
Aneta KUBAŃSKA (es)	Iwona SUMERA (en)
Lilia KUCHARSKA (uk, ru)	Małgorzata SZABLEWSKA (de)
Ewa NOVAK-NIEDŹWIEDZKA (de)	Marcelina SZEWCZUK-SADOWSKA (de)
Justyna NOWAKOWSKA (fr)	Izabela SZUBER (it)
Magdalena PERDEK (en)	Alicja SZYBKO-STREIT (bg, ru, uk, de)
Małgorzata POTRZYSZCZ (it)	Joanna WOŹNICZAK (en)
Anna POŁAWSKA (es)	Maciej WRÓBLEWSKI (en)
Aleksandra RAWSKA (en, he)	

SKRÓTY (wg polskiej normy PN/ISO 639-1, kody bibliograficzne): sq - albański, en - angielski, af - afrikaans, ar - arabski, bn - bengalski, be - białoruski, bs - bośniacki, bg - bułgarski, zh - chiński, hr - chorwacki, cs - czeski, da - duński, fi - fiński, fr - francuski, iw - hebrajski, gr - grecki, ka - gruziński, hi - hindi, es - hiszpański, hl - holenderski, ja - japoński, ca - kataloński, ko - koreański, lt - litewski, la - łaciński, lv - łotewski, mk - macedoński, mn - mongolski, mo - mołdawski, nl - niderlandzki, hy - ormiański, de - niemiecki, no - norweski, el - nowogrecki, hy - ormiański, pa - pendżabski, fa - perski, pl - polski, pt - portugalski, ru - rosyjski, ro - rumuński, sr - serbski, sk - słowacki, sl - słoweński, sv - szwedzki, tr - turecki, uk - ukraiński, hu - węgierski, vi - wietnamski, it - włoski.

SKŁADKA CZŁONKOWSKA PT TEPIS

Składka członkowska za jedno półrocze wynosi 90,00 zł

Składka członkowska wpłacona jednorazowo za cały rok do 31 marca wynosi 144,00 zł

Wpisowe Członka Nadzwyczajnego (w tym legitymacja) – 30,00 zł

Wpisowe Członka Zwyczajnego (w tym legitymacja) – 30,00 zł

Wpisowe Członka Eksperta (w tym legitymacja) – 50,00 zł

LICZBA CZŁONKÓW PT TEPIS

wynosi obecnie 748; w tym 202 Członków Zwyczajnych
i 40 Członków Ekspertów

***Skarbnik Towarzystwa PT TEPIS dziękuje za terminowe wpłacanie składek,
umożliwiających działalność PT TEPIS***

1% KRS 0000077499

***Polskie Towarzystwo
Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS
jako organizacja pożytku publicznego
ma prawo
otrzymać 1% podatku dochodowego.
Zachęcamy do przekazywania
1% podatku dochodowego
na działalność PT TEPIS
i prosimy
o rozpowszechnienie tej informacji
wśród tłumaczy
– przyjaciół i sympatyków
PT TEPIS.***

Tabela stawek wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego
wykonane na żądanie sądu, prokuratury, Policji oraz organów administracji publicznej

wg rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r.
w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego (*Dziennik Ustaw Nr 15 z 2005 r., poz. 131*)

Grupy językowe:

- I. język angielski, niemiecki, francuski i rosyjski
- II. inny język europejski i język łaciński
- III. język pozaeuropejski posługujący się alfabetem łacińskim
- IV. język pozaeuropejski posługujący się alfabetem niełacińskim lub ideogramami

PLN	I	II	III	IV
Za stronę obliczeniową 1125 znaków tłumaczenia na język polski (100%) z języka grupy:	23,00	24,77	30,07	33,61
za sporządzenie tłumaczenia na wniosek zlecającego w dniu zlecenia oraz w postępowaniu przyspieszonym (200%)	46,00	49,54	60,14	67,22
za tłumaczenie tekstów: ▪ zawierających frazeologię i terminologię specjalistyczną ▪ sporządzonych pismem ręcznym lub przez wypełnienie pismem ręcznym drukowanych formularzy, z wyjątkiem tekstów sporządzonych pismem technicznym ▪ trudnych do odczytania ze względu na stopień zniszczenia lub uszkodzenia tekstu albo złą jakość kopii sporządzonej sposobem technicznym (125%)	28,75	30,96	37,59	42,01
za sprawdzenie i poświadczenie tłumaczenia z języka obcego na język polski sporządzonego przez inną osobę (50%)	11,50	12,38	15,03	16,80
Za stronę obliczeniową 1125 znaków tłumaczenia z języka polskiego (100%) na język grupy:	30,07	35,38	40,69	49,54
za sporządzenie tłumaczenia na wniosek zlecającego w dniu zlecenia oraz w postępowaniu przyspieszonym (200%)	60,14	70,76	81,38	99,08
za tłumaczenie tekstów: ▪ zawierających frazeologię i terminologię specjalistyczną ▪ sporządzonych pismem ręcznym lub przez wypełnienie pismem ręcznym drukowanych formularzy, z wyjątkiem tekstów sporządzonych pismem technicznym ▪ trudnych do odczytania ze względu na stopień zniszczenia lub uszkodzenia tekstu albo złą jakość kopii sporządzonej sposobem technicznym (125%)	37,59	44,22	50,86	61,92
za sprawdzenie i poświadczenie tłumaczenia z języka polskiego na język obcy sporządzonego przez inną osobę oraz za sporządzenie poświadczonego odpisu pisma w języku obcym (50%)	15,03	17,69	20,34	24,77
za sprawdzenie i poświadczenie odpisu pisma sporządzonego w danym języku obcym przez inną osobę (30%)	9,02	10,61	12,21	14,86
Za godzinę tłumaczenia ustnego z języka polskiego, w tym za każdą rozpoczętą godzinę obecności tłumacza (130%), na język grupy	39,09	45,99	52,90	64,40
Za godzinę tłumaczenia ustnego z języka polskiego, w tym za każdą rozpoczętą godzinę obecności tłumacza w postępowaniu przyspieszonym (200%), na język grupy	60,14	70,76	81,38	99,08

*Redakcja: Zofia Rybińska i Joanna Miler-Cassino,
Korekta: Ewa Dmyterko, Dorota Staniszevska_kowalak
Autorzy: Łukasz Jan Berezowski, Marta Czyżewska, Ewa Dmyterko, Paweł Gugała, Anna
Każmierczak, Anna Kotarska, Anna Luft, Joanna Miler-Cassino, Ewa Piskorska-Urbańczyk,
Janusz Poznański, Zofia Rybińska, Edward Szędzielorz, Daria Zozula
Sekretarz Redakcji: Maria Piasecka.*

Biuletyn PT TEPIS, ul. Emilii Plater 25 lok. 44, 00-688 Warszawa.

